

VERSLAG VAN DE OPENBARE VERGADERING VAN DE GEMEENTE DORDRECHT - DORDTSE DINSDAG D.D. 23 JANUARI 2024

Vergaderzaal 1

1. Agenderingsverzoek Griffie aan Agendacommissie over Kennissessie financiële producten gemeente

Mevrouw Vermeulen: Mag ik ook een keer hier zitten. Hallo iedereen, we gaan vandaag niet een commissievergadering openen, maar een Kennissessie. Er staat een afspraak die BDO met de gemeenteraad heeft, dat zij af en toe de actuele kennis overbrengen en ook kennis die er al is bijspijkeren. Volgens mij voor het laatst bij het begin van de raadsperiode was er een goede scholing. En nu zijn er heel veel slides voorbereid om jullie mee te nemen in nieuwe ontwikkelingen en vragen die via de agenderingstool zijn ingediend. De gezichten zijn als het goed is bekend. In ieder geval bij de Auditcommissieleden. Ik geef graag Marc Steehouwer en Neil Van Engelen het woord. En dan kunnen zij aangeven of er vragen tussentijds kunnen worden gesteld. En dat hoeft niet via mij. Kan gewoon via hen.

De heer Steehouwer: Het werkt, volgens mij. Dank je wel, Clark. Goedemiddag, ik zie een aantal bekenden en een aantal onbekende gezichten. Ik ga me gewoon even kort voorstellen. En ik zal mijn collega ook voorstellen. Leuk om hier te zijn. Ik ben Marc Steehouwer. Ik ben de verantwoordelijk accountant voor de controle van uw gemeente en van de jaarrekening uiteraard. En Neil is collega van onze adviespraktijk. En wij geven best wel regelmatig samen dit soort workshops, om u gewoon op basis van een aantal vragen, maar ook ontwikkelingen en een stuk basiskennis mee te nemen in alle actualiteit. Waardoor u als raadslid beter in positie komt om kaderstellend en controlerend uw rol te kunnen invullen. Laurette gaf het al eventjes aan. Een uitvraag gedaan bij de uitnodiging. Ook een aantal vragen daarbij vanuit uw raad bij ons terechtgekomen. Die hebben we ook meegenomen in de presentatie. We hebben de volgende programmaonderdelen. We beginnen eigenlijk met een stukje herhaling van wat u vorig jaar als nieuwe raadsleden ook al heeft angehooord als het gaat over, hoe ziet nu het financiële huishoudboekje van een gemeente in algemene zin, maar ook gemeente Dordrecht in het bijzonder eruit? Hoe ziet een balans eruit? Waar moet je op letten met paragraaf en programma's? En ook wat basisspelregels eigenlijk van, hoe is nu deugdelijk financieel beheer voor een gemeente goed in te vullen? Dan een aantal specifieke onderwerpen. Dat is wel heel leuk. We hebben vanochtend als BDO de nieuwe benchmark gemeentes gepubliceerd. Ik leef een beetje op een roze wolk vandaag. En het is wel heel leuk om jullie daar ook gelijk een tipje mee te geven van, wat zijn daar de observaties? Hoe komt Dordrecht eruit? Misschien heeft u hem al gezien, misschien niet, maar dan heeft u gelijk het stukje toelichting al te pakken over Dordrecht. En ook even kijken hoe de tijd uitpakt, kunnen nog even een korte blik werpen op de rechtmatigheidsverantwoording. Voor de interactie is het denk ik heel leuk als u gewoon tussendoor vragen stelt. En wat mij betreft ook als u op de tweede rang zit, om het maar zo te zeggen. Of tweede ring. Zeker geen tweede rang. Om wat interactie en eventuele vragen die oppoppen, dat we die gelijk kunnen meenemen.

Neil al starten met het eerste deel. En dan spring ik halverwege weer in. En hopelijk is het een leerzaam en leuk samenzijn.

De heer Van Engelen: Dank je wel. We beginnen eerst met een stukje basisbeginselen planning en control. We hebben in het eerdere traject al een keer met jullie ook wat zaken besproken. Daar zal ook een stukje herhaling in terugkomen. En we hebben bedacht, het is toch ook een beetje een workshop. We gaan jullie ook nog aan het werk zitten dadelijk, met een opdracht. Dan krijg je wat meer interactie. Het wordt niet alleen maar zenden vanuit onze kant uit, maar ook wordt er iets van jullie verwacht zo meteen. Maar we beginnen eerst even met wat basisbeginselen rondom planning en Control. Planning en control wordt vaak gezegd, dat is het huishoudboekje van de gemeente. Een gemeente is budget-, begroting gestuurd. Dat traject begint altijd met een Kadernota, Perspectiefnota voor 2024, heb ik begrepen. Dat leidt tot een begroting, die door u als raadsleden wordt vastgesteld. Dan wordt het geld simpelweg even verdeeld. Uiteindelijk komt het tot uitvoering. Daarover wordt gerapporteerd in het jaar, middels een bestuursrapportage. En de cyclus sluit uiteindelijk met de jaarrekening, in mei, juni. Als we het hebben over het begrotingsjaar 2023, dan zitten we nu in het vierde kwart, waarbij de jaarrekening wordt opgemaakt en de jaarstukken uiteindelijk ook ter vaststelling worden voorgelegd aan de gemeenteraad. Dit is jullie cyclus. Dit is het huishoudboekje van de gemeente Dordrecht. Het is belangrijk om te zien dat die cyclus ook iedere keer rond wordt gemaakt en dat daar de planning- en controlcyclus ieder jaar wordt afgerond. In de tijd zie je het hieronder nog een keer uiteengezet. Wat is daar dan weer bijzonder aan? De begroting start je eigenlijk al in met het opstellen daarvan met de Kadernota. Eigenlijk in juni, juli, een half jaar voordat het jaar begint, ben al bezig met het volgende jaar. En vervolgens wordt het uiteengezet in de begroting. Die komt dan in november. Je bent bezig met de begroting 2025 eind 2024. Vervolgens gaat het jaar in. Dan kunnen er natuurlijk allerlei wijzigingen plaatsvinden. En dan krijg je nog begrotingswijzigingen gedurende het jaar. En uiteindelijk de tussentijdse rapportage, waarin wordt teruggekeken van, heb je datgene wat je hebt bedacht ook uitgevoerd? Met de jaarrekening als sluitstuk. Welkom.

Mevrouw Koene: Irene Koene trouwens. Ik heb geen bordje. Dat is leuk, de jaarrekening. Maar vaag staat me bij dat die dit jaar weer niet in mei, juni zou zijn. Is daar als iets over...

De heer Van Engelen: Dat durf ik zo niet te zeggen. Dan kijk ik even naar Marc, of jij weet hoe de planning eruit ziet?

De heer Steehouwer: Ik denk dat we dat even moeten parkeren, gezien het nu met name kennis delen is. Binnenkort zitten wij in de Auditcommissie met onze managementletter en wordt er ook weer een update gegeven over alles wat er speelt op ambtelijk vlak. En ook kunnen samenwerken met ons als accountant. En daar valt de planning ook onder. En alle inzet is er uiteraard op gericht om gewoon netjes de afgesproken data te halen voor 15 juli. Ik denk dat dat even nu dan scheiden van...

Mevrouw Koene: Prima. Maar ik bedoel, het is natuurlijk wel een terechte opmerking als je hier een schets geeft van hoe een jaar eruit moet zien, dat ons jaar er zo niet uitziet.

De heer Steehouwer: In de werkelijkheid niet. Klopt.

De heer Van Engelen: Dit is de planning, zoals hij bedoeld is. We weten, allemaal afgelopen jaar is dat niet gehaald. Maar er wordt altijd met man en macht aan gewerkt

om dat wel voor elkaar te krijgen. Dat is altijd een hele kluit. Weet in ieder geval dat u ook samenwerkingsverbanden hebt. Gemeenschappelijke regelingen kennen nog een andere cyclus. Die zitten qua begroting nog veel eerder in het traject. Die zijn in het voorjaar van enig jaar de begroting aan het opstellen van het jaar daarop. Die kijken bijna een jaar vooruit daarmee. Dat is nog een heel ander traject. Maar belangrijk is, die begroting is natuurlijk het document waarin u de verdeling maakt, wat gaat u doen met de middelen die beschikbaar zijn, waar gaat het geld naartoe en waar wilt u op inzoomen? Heel nadrukkelijk, het budgetrecht. Wie gaat er over de centen? Is de gemeenteraad. Dat zijn jullie. Dan hebben we nog meer belanghebbenden. Het is natuurlijk niet alleen voor de gemeenteraad waarom we dit doen. Ik denk dat het ook wel goed is om dat te beseffen. Natuurlijk, de organisatie zelf. Die vertalen dat door naar plannen en uitvoering in de organisatie. Dat is een belangrijk beheersingskader waaraan wordt getoetst of we de doelstellingen voor Dordrecht halen. Uiteraard heb je de toezichthouder, de provincie, die meekijkt dat er niks gekks gebeurt. Die kijkt ook altijd of je een goed financieel beleid voert. Doet altijd uitspraak op basis van de begroting. En zij kijken heel nadrukkelijk naar het meer structureel evenwicht. Dat betekent dat je structureel niet meer uitgeeft dan dat er binnenkomt. Dat is voor hen het criteria om te kijken van, heb je een goed financieel beleid? En daarover wordt jaarlijks ook een brief afgegeven vanuit een onafhankelijke positie. Het is altijd goed om daar kennis van te nemen als raadslid. En daarnaast hebben we natuurlijk burgers, bedrijven, andere belanghebbenden die graag ook weten van, wat is het beleid van de gemeente? Wat gaat er gebeuren in de stad? Waar liggen de accenten? Waar gaat het geld naartoe? Want zij willen daar natuurlijk ook hun activiteiten op afstemmen, zodat uiteindelijk de projecten ook daadwerkelijk gerealiseerd worden in de stad. En een consistent financieel beleid is daar een key. Een overheid die continu alle kanten opgaat, is voor ondernemers, voor burgers natuurlijk vervelend, omdat je daar dan je eigen plan niet op kunt aanpassen. En daarnaast hebben we natuurlijk het Rijk, Europa en het CBS, die als tussenpersoon allerlei gegevens verzamelt en verstrekt. Het Rijk is steeds belangrijker geworden. Noem ik even ook de ministeries en de zogenaamde SiSa-regelingen. Alle subsidies die jullie krijgen van het Rijk om projecten te realiseren, om doelstellingen te realiseren, die lopen tegenwoordig allemaal via de systematiek SiSa. Gaan we dadelijk nog even wat op induiken van, wat is dat dan precies? Maar dat is een belangrijke belanghebbende als het gaat om de jaarstukken, want daar vindt een stukje afrekening plaats, ook met jullie als gemeente. Dan een aantal principes. Het is wel handig om... De BBV, de verslaggevingsregels die gelden voor de begroting en de jaarrekening, daar staan allerlei regeltjes in, allemaal artikelen. Die gaan we niet met elkaar doornemen, maar het is wel belangrijk om... Er zitten een aantal principes achter. Dat we die met elkaar goed begrijpen. Want het helpt ook in discussie als je naar documenten kijkt, vind ik dit transparant genoeg, is het begrijpelijk, is het inzichtelijk? Heel belangrijke voorwaarden, vooral als het gaat om publiek geld wat we met elkaar besteden. Dat is ook een van mijn persoonlijke motto's, het moet voor de burger uit te leggen zijn.

We moeten kunnen uitleggen aan de burger wat we aan het doen zijn. En die moet dat ook kunnen begrijpen. Nou valt dat niet altijd even mee, als we kijken naar de jaarrekening van de gemeente. Maar dat is wel een belangrijk uitgangspunt. Jij zei al, het budgetrecht ligt bij de gemeenteraad. De autorisatie van het budget ligt nadrukkelijk bij jullie. Dat zie je dadelijk ook terug in een stukje begrotingsrechtmatigheid. De Gemeentewet geeft aan, op het moment dat er meer wordt uitgegeven dan vooraf is

afgestemd met de gemeenteraad, is in principe onrechtmatig. De definitie. Is heel belangrijk, de autorisatie door u als gemeenteraad. Dat ligt eraan hoe of wat. Of dat tijden gemeld is en wat daarmee gebeurt. Maar daar komen we dadelijk wel even terug. Is een goede vraag. Als de doelen zijn gerealiseerd, heb je minder uitgegeven, heb je het misschien wel goed gedaan. Heb je taken en doelstelling niet gerealiseerd en ook geen minder uitgaven, dan moet je daar de discussie over voeren. Of er is geld binnengekomen waar je nog geen bestemming voor hebt gehad. Dat kan natuurlijk ook, Openbaarheid is een heel belangrijk. Dat is echt uniek aan de publieke sector, overheden. Alles gebeurt in de openbaarheid. Daar zijn de stukken ook op geënt. En we hebben een aantal aspecten, zoals getrouw beeld. De cijfers moeten kloppen, simpelweg, tot op zekere hoogte. En rechtmatig handelen. Je stelt als overheid eisen aan anderen, als het gaat om voldoen aan wet- en regelgeving. Dan moet je dat natuurlijk zelf ook doen, even simpel gezegd. En daar komt natuurlijk ook die rechtmatigheidsverantwoording weer om de hoek kijken. Dit zijn een aantal vereiste, samengevat en principes, uitgangspunten waar we met elkaar rekening mee moeten houden. Waaruit bestaan dan die jaarstukken en die begroting? Jullie hebben een hele mooie site, waar alle financiële stukken digitaal beschikbaar zijn. Daar kun je dan op doorklikken. En dit is dan eigenlijk de jaarstukken 2022, die jullie afgelopen jaar hebben behandeld. Die is hier samengevat. En dan zie je inderdaad een balans en toelichting. Er zit een overzicht van de financiële positie. Projecten komen we ook nog over te spreken. Daar worden overzichten geprojecteerd. En uiteraard is SiSa bijlage, waar ik net ook op refereerde. Zijn allemaal belangrijke elementen. En als je het uitprint, dan heb je een behoorlijk boekwerk. Dat hebben we nu bewust even niet gedaan, in het kader van duurzaamheid. Maar als je daar doorheen gaat bladeren, dan staat er wel heel veel informatie in zo'n jaarrekening, jaarverslag en een begroting. En dat is allemaal voor jullie om daar kennis van te nemen. Wat staat waar en waar moet je naar kijken? Dat is altijd de vraag. En hoe organiseer je dat ook binnen je raadsfractie? Zoom ik eerst even in op een onderdeel wat vaak onderbelicht is. En dat is de balans. Wij hebben vaak de neiging, we kijken naar de begroting, want dan wordt het geld verdeeld. En we kijken naar het resultaat in de jaarrekening, want dat geld kun je weer verdelen. En je kijkt naar, waar is het geld naartoe gegaan en zijn de doelstellingen behaald? Maar de balans wordt eigenlijk zelden bekeken. Is dat iets wat jullie herkennen? Als ondernemer niet. En waarvoor als ondernemer niet? Het eigen vermogen. Hoeveel kan ik naar mezelf uitkeren? Maar als gemeenteraad, als gemeente wordt eigenlijk zelden aandacht besteed aan de balans. Terwijl wij als accountants heel veel tijd spenderen in de controle aan de balans. Is toch wel maf. Wat staat er op die balans? De ene kant noemen we de activa. Dat zijn de bezittingen en vorderingen die je hebt als gemeente. Waar hebben we in geïnvesteerd? In welke materiële vaste activa? Gebouwen onder andere hebben we. Welke grondexploitaties lopen er? De voorraden. Daar zitten de grondexploitaties in.

Wat is daar het saldo van? En aan de andere kant hebben we het vermogen en de schulden. Hoeveel eigen vermogen hebben we en welke schulden hebben we die we nog moeten betalen in de toekomst? Gelijk even een vraag ook weer aan jullie, waar zitten de financiële buffers in een balans? Zitten er financiële buffers? Eigen vermogen? En welke buffer zit daarin? Wat wordt daar afgedekt? Er zitten hier reserves. En daarin heb je bijvoorbeeld een algemene reserve, om risico's die je mogelijk dan loopt als gemeente af te kunnen dekken. Zitten er nog meer buffers in? Eentje staat er op. En heeft u het dan over uitgaande subsidies of inkomende subsidies? Inkomende. Dat loopt ook vaak

via die SiSa-regeling. Je hebt de projecten. Daar heeft het Rijk dan, het ministerie heeft daar middelen voor beschikbaar. Daar kun je een aanvraag doen. Dan krijg je een beschikking van het Rijk. Vaak betaalt het Rijk meteen ook een voorschot uit. Het is gewoon echt geld op de bankrekening. Het komt hier op de liquide middelen dan geld gestort. Alleen dat geld is wel specifiek gereserveerd. Daar kun je niet zomaar lantaarnpalen voor kopen of wat dan ook. En die reservering zit onder de overlopende passiva. Hier staat het geld, op de bank. En hier staat, ik heb nog te besteden aan SiSa-subsidiegeld bedrag X. Vervolgens krijg je de projectplanning en gaat zo'n project lopen. Dan worden er lasten, kosten gemaakt. En die gaan dan af van dit potje, even simpel gezegd. Als je wil zien hoe het loopt met inkomende subsidies en de uitnutting daarvan, zit hier een verloopoverzicht in de toelichting. Dan kun je dat heel mooi zien. Dan zie je alle gelden die van het Rijk zijn ontvangen. Wat daar de bevoorschotting is, wat is er uitgegeven en wat is het saldo wat overblijft? Want het saldo wat overblijft moet je zorgen dat je binnen de projectperiode nog laat werken voor Dordrecht of je moet het terugbetalen. En dat is natuurlijk zonde. Je hebt geld gehad. Kun je beter inzetten. Maar soms moet je ook iets terugbetalen. Dat is hoe het met subsidies werkt. Dat hangt een beetje af van het ministerie en het soort subsidie. Soms krijg je in één keer het bedrag. Soms krijg je tachtig procent en dan later nog een keer twintig procent. Dat hangt een beetje af van soorten voor het project. Meestal wordt er wel een soort van kasstroom afgesproken. Volgens mij komt het zelden voor dat je als... Nee, het geld wat je hebt gehad, dat staat in eerste instantie als... Tenzij je het project hebt uitgevoerd en bijvoorbeeld je hebt maar tachtig procent gehad en je moet nog twintig procent krijgen van het Rijk, dan staat hij niet meer hier, maar dan staat hij daar als vordering op het Rijk. Want dan zeg je, ik krijg nog geld van u. Project uitvoeren. Voor een gedeelte. Dat is een onderdeel van die overlopende passiva. En u kunt dat in de toelichting in de jaarrekening terugvinden. Maar er zitten nog meer buffers in. In de begroting heeft u altijd een post onvoorzien. Je hebt de voorzieningen. Daar worden hele specifieke risico's afgedekt of middelen die je van derden hebt gekregen met een specifiek doel. Ik zei net, dat budgetrecht ligt bij de gemeenteraad. Als het gaat om voorzieningen, daar ligt al een harde verplichting onder. Daar kunt u als raadslid eigenlijk niks meer aan doen. En dat zijn verplichtingen die in de toekomst betaald gaan worden, waar geld voor beschikbaar is. En dat geld moet aan die zaken worden besteed. Dan hebben we nog meer buffers, maar die zie je niet zo. En die buffers zitten vooral aan deze kant. Dat zijn voorzieningen, bijvoorbeeld op dubieuze debiteuren. Mensen die misschien niet gaan betalen. Daar tref je ook al een voorziening voor. Dat stukje risico afgedekt. Grondexploitaties die verlieslatend zijn, daar moet je ook al een voorziening voor treffen. Ook aan de activazijde zitten er een aantal buffers die financiële risico's afdekken.

Is goed om te beseffen dat het niet alleen gaat om die begroting, waar Marc het dadelijk over gaat hebben, maar dat er ook in de balans buffers zijn ingebouwd om financiële risico's naar de toekomst af te dekken. Dat is even heel kort. Dan gaan we over naar datgene wat wat meer tot de verbeelding spreekt. En dat is de exploitatie, de programma's. Daarvoor hebben we een opdracht bedacht. Want het is belangrijk, wil je die planning en controlcyclus goed doorgronden, dan moet je ook kijken naar de samenhang van de verschillende onderdelen. Want uiteindelijk is het voor u als raadslid ook belangrijk om die verbanden te leggen. Daar hebben wij een opdracht voor bedacht. En het gaat om 2022, want daar zijn alle stukken beschikbaar. We willen vragen of u op basis van het portal van Dordrecht wil kijken naar de begroting 2022 en de jaarstukken

2022. En dan de volgende vraag wil beantwoorden. Wat valt u op aan de structuur van de documenten? Wat is de onderlinge samenhang? Welke elementen vallen u daarbij op in die documenten? En wat vindt u van de SiSa-bijlage? Daar ben ik wel heel erg nieuwsgierig naar, of u die ooit al een keer hebt bekeken en wat vindt u daarvan? En het is goed om dat in tweetallen te doen en misschien hier een drietal of daar. Moeten we even kijken hoe dat uitpakt. En na twintig minuten horen we graag van u wat u van de stukken vindt. Als je dat doorklikt, dan moet hij het doen. Ik kan hier niet op doorklikken, maar anders kom je wel op de website. Twintig minuten de tijd om eens naar deze documenten te kijken. Volgens mij zijn we weer compleet. Jullie hebben een beetje kunnen grasduinen in de stukken rondom de planning en controlcyclus, de begroting 2022 en de jaarstukken 2022. Als we de vragen even langslopen, ben ik even benieuwd naar jullie reacties. Wat valt je op aan de structuur van de documenten? Chaos. Er zit wel structuur in. Waar je eindigt. En wat zijn nog meer dingen die opvallen, als je het hebt over de structuur? Dat is lastig. En als je het vergelijkt met een reguliere jaarrekening die we kennen vanuit het bedrijfsleven. En je kijkt dan naar de structuur. Die zie je niet terug. Neem van ons aan, die is volledig anders. En dat heeft te maken met de verslaggeversregels, die heel toegespitst zijn op gemeenten. Jullie zijn een bestedingsorganisatie. De nadruk ligt op, waar gaat het geld naartoe? En wat bereik je ermee? Een bedrijf is gericht op winstmaximalisatie, vergroten van waarde. Dan krijg je een andere nadruk. Vandaar dat je ook in de structuur ziet... In een normale jaarrekening noem ik het maar even zo, dan zie je omzet, lonen en salarissen, bedrijfskosten. Die ziet u niet terug in de jaarrekening van de gemeente. U ziet programma's. En op die programma's staan lasten en baten. Dat is een heel belangrijk verschil tussen een reguliere jaarrekening en een jaarrekening van een gemeente. Die structuur is echt wel wezenlijk anders. Vandaar dat je misschien ook zegt, het is moeilijk om het verband te zien en waar zit nu wat? Want het is echt gewoon op een andere manier opgebouwd. Het is wel een baten-lastenstelsel, maar het is niet naar categorieën, maar naar doelstellingen opgesteld. Dan moet je doorklikken. En hoever ga je in zo'n programma? Daar komen we dadelijk ook op. Was één van de vragen ook van, hoe ga je fijnmaziger begroten of niet? Hoe werkt dat, minder programma's, meer programma's? Hebben we wat voor- en nadelen voor op een rij gezet. Maar dat is belangrijk aan die documenten. Dit is een andere structuur dan dat u gewend bent vanuit een reguliere jaarrekening. Als je iemand in de fractie hebt zitten die verstand heeft van verslaggeving en die zegt, ik zal eens even kijken naar de jaarrekening, dan komen ze vaak van, dit ken ik niet zo. Wat is de onderlinge samenhang tussen de begroting en de jaarrekening? Die is er zeker.

Misschien aan die kant? De jaarrekening is de spiegel van de begroting. Die mag ook geen andere programma's bevatten, in principe. Zodat je die cyclus altijd rond maakt. Dat moet het voor jullie als raadsleden ook mogelijk maken om te kijken van, ik had een bepaalde doelstelling op het programma ruimte en met een bepaald kostenplaatje erbij, zie ik dat ook terug in de jaarrekening en is dat gerealiseerd wat we hadden bedacht? Dat is het idee achter heel de programmaverantwoording. Ik heb net ook wat vragen gesteld. Welk onderdeel is voor jullie eigenlijk het meest interessant? Welk onderdeel zou je moeten lezen? En welk onderdeel van die jaarrekening? Want je zag, er zijn wat kopjes. Kan iemand helpen? Financieel resultaat. Resultaat is ook wel belangrijk, onderaan de streep. Want wat houden we over? En kunnen we daar iets mee richting de volgende begroting. Dat is ook waarom je hem eigenlijk voor de zomer wil behandelen. Maar als er een onderdeel belangrijk is voor u als raadsleden, dan is het een

programmaverantwoording. En dat is niet eens de jaarrekening, want dat is de programmarekening. De programmaverantwoording staat in, welke doelstellingen hebben we bereikt, wat hebben we daarvoor gedaan en wat heeft het gekost? Dat is echt nadrukkelijk de verantwoording van het college aan de gemeenteraad over wat er met de gelden is gedaan. Dat is heel moeilijk. Dat klopt. Dat is hetzelfde. Dat is heel lastig in die zin inderdaad. Maar daarom is het ook belangrijk om af en toe terug te kijken. Dat noemen we het voorspellende vermogen. Als er structureel op een bepaald programmaonderdeel geld overblijft, dan is de vraag, is die begroting niet te groot? Als er continu op een programma achterblijft op uitvoering, zijn we niet te ambitieus? Dat soort trends kun je uit de jaarstukken halen. Maar dan moet je wel meerdere jaren achter elkaar leggen. Dat haal je niet uit een enkele jaarrekening. En het lastigste aan de begroting van een gemeente is het veronderstelde verband tussen, ik wil het veiliger maken in de stad. Daarvoor ga ik zoveel verlichting aanbrengen. Die verlichting kost zoveel. En daarmee gaat het veiligheidsniveau van zeven naar acht. Daar zit een veronderstelling in dat dat gebeurt. Maar veiligheid kan natuurlijk afhankelijk zijn voor veel meer factoren, waardoor je dat cijfer niet ziet groeien. Terwijl je misschien wel die verlichting hebt gerealiseerd. De outcome is heel lastig. Dat is doelmatig- en doeltreffendheid. Daar heb je als raad wel ook instrumenten voor. Dat is de Rekenkamer die daar iets van vindt, maar ook de doelmatigheidsonderzoeken van het college. Die zijn eigenlijk bedoeld om dat boven tafel te krijgen. U had nog een vraag van, waar kan ik het vinden? Want het is, even uit mijn hoofd, als je de banner pakt waar in het blauw, dat begint met inleiding algemeen beeld en daarnaast staat vaak de programmaverantwoording. En dan tik je door. De jaarstukken ook. Zeker. En als je hem doorklikt, dan krijg je een overzicht met de programma's. Daar hebben wij net ook gekeken. En dan tik je door op het programma wat je interessant vindt. Exact. Maar dat is ook het belangrijkste document om te bekijken binnen de structuur. Wat vindt u van de SiSa-bijlage? Schitterend stuk is het toch? Geweldig. Dit zijn de specifieke uitkeringen. En daar moet u verantwoording over afleggen als gemeente via de SiSa-bijlage. En dat format is voorgeschreven. Want op basis daarvan stellen de ministeries uiteindelijk de subsidie vast. Interessant zijn wel de nullen. Als je dan toch ergens een vraag over zou moeten stellen, dan zijn het de nullen. Want dat betekent dat je iets niet hebt besteed. Dat wil ook weleens zeggen dat, er is een pot met geld binnengekomen, maar we hebben nog niks uitgegeven. Maar dat zie je... Dat hangt van de indicator af, zeg ik er gelijk bij.

Maar dat is het verantwoordingsdocument, waar best wel veel om te doen is ook, omdat we daar behoorlijk wat tijd instoppen met de organisatie, en ook vanuit de controle, om ervoor te zorgen dat het allemaal netjes en correct wordt ingevuld. Want uiteindelijk is het wel een verantwoording, op basis waarvan het ministerie gaat afrekenen. Dat zijn de verschillende ministeries en of het een provinciale regeling is over een ministeriële regeling. Die zit er wel, maar dat ga ik u besparen. Je hebt een invulwijzer met 500 pagina's. Dan weet u een beetje wat we hebben georganiseerd met elkaar. De accountant zit hier, maar in principe is er een rol van de accountant dat die... We controleren de getrouwheid. Ook het team van Marc heeft een protocol vanuit het ministerie. Dan noemen ze nota verwachting accountantscontrole. Is volgens mij ook een pagina of 45 of zo. En daar staat exact in wat de accountant moet doen aan die SiSa-bijlage. En wij worden ook gereviewd daar. Dat is de Auditdienst Rijk. Die komt dan bij ons weer kijken, of wij ons werk goed hebben gedaan. Maar wij kijken puur alleen

cijfermatig. Zijn de getalletjes goed ingevuld? Maar of iets uitgevoerd is of niet... De prestatielevering wel. Maar niet als er niks gebeurd is en je vult een nul in, dan is eigenlijk wel de vraag, waarvoor is dat geld niet ingezet voor Dordrecht? Of komt het nog het komt? Dit is een verantwoording vanuit college aan... Ik heb nog even wat theorie uiteengezet, maar daar gaan we sneller doorheen. Want feitelijk hebben we net alle elementen wel benoemd. Dit is de theorie vanuit BBV. Is even wat simpeler weergegeven. Maar in principe de begroting en de jaarstukken zijn elkaars spiegel. En de jaarstukken en de begroting bevat paragrafen, programmaverantwoording, de jaarrekening. En vooral de programmaverantwoording met het programmaplan is voor jullie het meest interessant. Dan hebben we ook nog een aantal paragrafen. Die zijn voorgeschreven door de wetgever. Kan ik nu wel praten? Wordt ook opgenomen. Die programma's is juist de belangrijke. De programmaverantwoording heb ik net op gewezen, daar zie je de drie W-vragen terugkomen. En ook dat is iets wat voorgeschreven is vanuit de verslaggeving. Dat zien ze ook bij iedere gemeente terug. Per programma, wat wordt er beoogd te realiseren? Wat gaan we eraan doen? En wat mag het kosten? En dat staat in de begroting. En in de jaarstukken staat, Wat is er bereikt? Wat hebben we gedaan? En wat heeft het gekost? Die driedeling moet altijd terugkomen. Is verplicht. Want hier heb je... Enerzijds is dit je kaderstellende rol als gemeenteraad in de begroting. En hier zit je controlerende toezichhoudende taak, in de jaarrekening. Dit is de begroting en dit is de jaarrekening. Je ziet hier ook die onderlinge samenhang. En die drie W-vragen zie je ook letterlijk... Die vragen komen terug per programma. En daarnaast is het werken met... En vervolgens werken we toch ook vaak met indicatoren, zoals ook bij jullie. Die zie je ook terug. Je hebt daar een stukje input indicatoren en output indicatoren. En vervolgens natuurlijk de effecten waar we het over hadden van, welke maatschappelijke effecten wil je bereiken? En nu is het zaak om die zo smart mogelijk te maken, zodat je daar ook op kunt sturen. Maar dit is wel een eeuwige worsteling, moet ik zeggen hoor. Ik werk al 25 jaar in de overheidsbranche als accountant. En het formuleren van goede indicatoren is eigenlijk ieder jaar een terugkerend vraagstuk. Hangt misschien ook soms een beetje af van de politieke kleur. Wat vinden we belangrijk? En waar leggen we de nadruk op? Wat is meetbaar en wat niet? En wat is causaal verband tussen het geld wat we erin stoppen, de activiteiten die we doen en het maatschappelijk effect wat we realiseren? Ook daar vinden vaak discussies over plaats.

Maar het is wel belangrijk om de indicatoren die je hebt zo smart mogelijk te maken. Ik geef nog even wat tips mee. En dan geef ik dadelijk het woord weer aan Marc. Als we kijken naar goed gezond financieel beleid, hoe doe je dat als gemeente? En belangrijk daarin is ook een stuk consistentie. Het is allemaal geen rocket science, maar wel belangrijk om eens naast jullie financieel beleid te houden en te kijken, hebben we aan alle spelregels vandaan? Structurele lasten met structurele baten dekken. Geen geld uitgeven wat je nog niet hebt. Is eigenlijk vrij simpel. Financier vaste activa ook met vast geld. Je koopt ook geen huis met een doorlopend krediet. Daar heb je een hypotheek voor. En dat je dat met elkaar matcht. Dat zijn allemaal financiële uitgangspunten. Een stabiel financieel consistent beleid, dat is nog wel een... Daar zit vaak wel een keus in. De gebruiker betaalt, wil eigenlijk zeggen, je koopt iets, activeert het en je schrijft het af. Dan komt de last te liggen bij de gebruiker op dat moment. Of je zegt, we willen ook sparen, we willen pas dingen gaan realiseren als we daar ook geld voor bij elkaar hebben gespaard. En dat doe je via je reserves. Je bestemmingsreserves enzovoorts. Dat is een

keuze hoe je daarmee omgaat. Daar zit soms ook nog wel een politieke keuze. Weerstandsvermogen, ook een onderwerp wat vaak wordt bediscussieerd van, hoeveel weerstandsvermogen moet je hebben? Daar hebben we een beetje een vuistregel voor. Je hebt incidentele risico's waarmee je te maken krijgt. Die worden opgesomd ook netjes in de paragraaf weerstandsvermogen. Daar moet je dekking voor hebben. Maar er zijn ook zaken die je niet kunt voorzien. Maar zorg in ieder geval dat je risico's met een structureel effect ook kunt opvangen in vijf jaar tijd. Dat je niet van het één op het andere moment je hele beleid om moet gooien. Onder die voorzieningen die we net ook zagen op de balans zitten vaak beheerplannen, onderhoudsvoorzieningen bijvoorbeeld. Die moeten wel actueel zijn. Wil je goed financieel beleid voeren, moet je wel weten met welke verplichtingen je te maken hebt. We zeggen, zorg dat die niet vijf jaar oud zijn en zorg dat ze ook financieel zijn doorgerekend. Een belangrijke, ook als het gaat om grote projecten, toch zien wij vaak dat er toch behoorlijke risico's worden genomen, financiële risico's met een ogenschijnlijk laag maatschappelijk rendement. En daar kun je nog steeds voor kiezen als gemeenteraad. Dat is aan jullie als politiek. Maar vanuit financieel beleid zeggen we, is misschien toch niet handig. Zorg dat daar een balans tussen is, dat je ook weet waar we de grote risico's lopen. Zit ook het grootste maatschappelijk rendement. Ik weet in Eindhoven hebben ze bijvoorbeeld een hele mooie voorziening getroffen om fietsers veilig over een rotonde te krijgen. Dat is een zwevende fietsbrug. Dat ding heeft meer dan twee miljoen gekost, even uit mijn hoofd. Daar hingen best wel wat financiële risico aan vast. En uiteindelijk ging het erom dat die mensen gewoon netjes veilig over een rotonde konden rijden. Daar had misschien ook wel een andere oplossing voor gekozen kunnen worden. Soms zitten wij in Auditcommissies en dan hebben wij het over financiële risico's met de jaarrekeningcontrole. Dan is daar geen aandacht voor. Maar vervolgens is er ergens een stoeptegels die schuin ligt. En dan zien we daar een hele raadsvergadering over gaan. Dan denk je, die verhouding is soms wat schreef. Maar belangrijk is, als er projectvoorstellen komen, ook vanuit het college en de organisatie, hou dat eens in het ogenschouw van, hoe groot is het financieel risico wat we hier lopen en wat is het maatschappelijk rendement en vind ik dat in verhouding tot elkaar? Dat is eigenlijk de boodschap hier. Totaaloverzicht. Ik begrijp het, want dit is wel...

Daarvoor heb je natuurlijk wel die financiële kennis en de omlegging nodig om die stukken allemaal goed te kunnen lezen. En daarvoor komt er heel veel informatie op jullie af. We kunnen hier bijna een hele cursus aan vol maken. Misschien kunnen we daar op een andere manier een keer een rol vervullen om dat nog wat meer invulling te geven. Dat past eigenlijk niet in de tijd die we nu hebben. Maar de informatie zit wel in de documenten die jullie hebben gehad. Misschien is dat meteen wel een goed bruggetje naar de specifieke onderwerpen. En dan hebben we het over kengetal. Dan komt de mijnheer met de getallen. Komen we bij de accountant uit.

De heer Steehouwer: Kom maar hier dan. Het leek me nog wel even aardig, want je zegt, dat hele overzicht hebben we niet. Maar uiteindelijk gaat het er natuurlijk wel om, welke risico's wil je nemen? En daarvoor heeft het BBV, het Besluit, Begroting en Verantwoording, het verslaggevingsstelsel voor een gemeente, niet voor niets natuurlijk gewoon een aantal kengetallen uitgekozen. En uw provincie, als toezichthouder, monitort ook, hoe risicovol is nu de begroting en de jaarstukken aan het eind van de rit? Het is niet dat u het helemaal alleen moet doen. Een toezichthouder en accountant

hebben daar ook een rol in, maar als het gaat over goedkeuren van de begroting, dat gebeurt voordat de provincie ernaar kijkt. En wij kijken daar al helemaal niet naar. U zult ook wel moeten kijken naar bijvoorbeeld de financiële verordening. Heeft u als raad vastgesteld, wat is het minimale weerstandsvermogen wat u als raad nodig vindt? Dan heb je het al over een buffer. Even twee terug. Die punt 5, bouw weerstandsvermogen op. En hoe definieer je dan weerstandsvermogen? Is dat enkel het zichtbaar eigen vermogen versus de onbekende risico's? Of neem je bijvoorbeeld ook de stille reserves mee? Er zijn gemeentes die zeggen, wij weten dat wij allerlei vastgoed hebben wat meer waard is dan de boekwaarde op de balans. En die ruimte nemen wij voor een deel of helemaal ook mee in een buffer. Maar dan neem je alweer meer risico, want om dat in te kunnen zetten, moet je eerst dat onroerend goed verkopen bijvoorbeeld. Daar zitten allerlei afwegingen in die je echt wel aan de voorkant als raad aan het college meegeeft. En ik denk dat het vooral slim is op basis van die kengetallen vooral te kijken van, zitten we heel dicht op de grens of valt het eigenlijk wel mee? En structurele baten en structurele lasten, hoe is dat evenwicht? Dat is ook wel weer een mooi bruggetje straks naar de benchmark. Ik ga eerst even gewoon de volgende sheet erbij pakken. Want een van de onderwerpen die als vraag binnenkwam, was ook, hoe kijk je aan tegen de grote projecten? Niet zozeer qua financiële haalbaarheid, maar veel meer ook, op welke momenten wordt daarover informatie verstrekt aan u als raad? En misschien aan de hand van dat voorbeeld wel aardig om te laten zien van, hoe zit de samenhang tussen balans, baten, lasten, kredieten, mutaties en reserves? Want wat gaat u doen? U stelt hier een investeringskrediet vast als raad. Neem even het Dordthuis. Ik geloof 126 miljoen. Wat gebeurt er nu als je dat gaat uitvoeren? De bezittingen nemen toe. De balans wordt langer. Het balanssaldo neemt toe. U moet dat ook financieren met vreemd vermogen. Schulden nemen toe. Wat gebeurt er? Hier gebeurt ook iets. Qua effect op de ratio's, die kengetallen, zie je de solvabiliteit. Dat is een belangrijk begrip. Dat is de mate waarin u als gemeente in staat bent uw schulden te kunnen voldoen vanuit de bezittingen die u heeft. Die neemt af. Je balans wordt langer. Het eigen vermogen blijft natuurlijk gelijk. De schulden is natuurlijk altijd een communicerend vat. Bezittingen nemen toe. Je betaalt met vreemd vermogen.

Uw ratio verslechtert. Stel nu, en dat is niet helemaal fictief las ik in de krant, dat het Dordthuis stelt zich uit. Dat wordt daarmee een langere doorlooptijd. Heeft ook effect op kapitaallasten. Je krijgt langere toerekening van rente bijvoorbeeld. En het wordt later in gebruik genomen. Je hebt later afschrijvingslasten. Het is allemaal effecten van enkel een besluit wat u hier neemt, wat in een bepaalde doorlooptijd zijn uitwerking heeft op de balans, maar ook op uw kengetal. En bijvoorbeeld ook op die kapitaallasten. Dat doorkijkje is ook wel van belang van, als het Dordthuis nu duurder wordt of goedkoper wordt, wat betekent dat dan? Laten we even uitgaan van, het wordt duurder. Doordat het bijvoorbeeld zolang loopt dat de inflatie meer impact heeft op de bouwkosten. Dan krijg je natuurlijk aan de ene kant de bezittingen worden nog meer, hoger. Je moet het ook kunnen betalen. Stel dat kun je niet het eigen liquide middelen, eigen geld doen, moet je daar extra financiering voor aantrekken. De solvabiliteit, dat belangrijke kengetal, neemt weer verder af. Je financiële positie verslechtert in principe daardoor. Maar op de korte termijn zie je dat niet direct terug in hogere kapitaallasten. Want je neemt hem later in gebruik en je gaat pas afschrijven op het moment dat je het in gebruik neemt. Voor het eerste extra jaar bijvoorbeeld bouwtijd zie je eigenlijk een positief effect van uitstel van het in gebruik nemen van dat Dordthuis. Alleen omdat het

duurder wordt, zie je natuurlijk in de jaren dat het in gebruik genomen wordt dat, stel je schrijft het in vijftig jaar af, dat je die hogere kosten in vijftig partjes, in vijftig jaar als extra last ziet. Het meerjarig effect van besluiten die u vandaag neemt of omstandigheden waar u vandaag mee te maken krijgt, dat is wel belangrijk om dat ook te realiseren van, het zijn hele grote getallen, alleen het kan best zijn dat je dat een beetje averechts terugziet in de baten, lasten ten opzichte van wat u had verwacht. Dan heb je natuurlijk ook nog zoiets als dekking. Je hebt financiering. Dat is meer, hoe betaal je nu die factuur? Doe je dat met eigen banktegoeden of doe je dat met een lening van de bank? En daartegenover staat natuurlijk deze kosten die in uw baten en lasten terechtkomen, die moet je ook ergens uit kunnen dekken. En dat doe je primair vanuit de baten die je krijgt, het Gemeentefonds, gemeentebelastingen. Dat zijn natuurlijk baten die u als gemeente binnenkrijgt om al die kosten te kunnen betalen. Alleen de afschrijvingslasten zijn natuurlijk aan het begin. Heeft u een hele grote investering gedaan van 126 miljoen. Alleen alle jaren daarna heb je wel afschrijvingskosten, maar geen uitgaven in de zin van de factuur betalen. Maar die kosten drukken natuurlijk wel, laten we zeggen in 2030, op uw exploitatie. En daarvoor heb je reserves. Alles wat u meer aan kosten maakt dan dat er aan baten zijn, daar moet je iets mee. Je kunt niet zeggen van, we hebben een tekort en we zien wel hoe we het oplossen. Daar moet je iets tegenover zetten. En dat is of een baten of een potje in het eigen vermogen, waarvan je een stukje uit die spaarpot haalt om te zeggen, we hebben, bij wijze van spreken, tien miljoen tekort. We kunnen dat niet met hogere gemeentebelastingen gelijktrekken. Moet je tien miljoen uit een spaarpotje halen, een reserve, algemene reserve of bestemmingsreserve, om daar weer dat evenwicht te creëren tussen kosten en opbrengst. Het is niet echt een opbrengst, maar je zegt wel van, je moet daar iets tegenover zetten om hem fictief te betalen. Dat snap ik. De vraag is natuurlijk wel, moet je dat met elkaar vergelijken? In het raadsvoorstel waarin u ja hebt gezegd als raad tegen, we gaan het Dordthuis bouwen, staat als het goed is wat het kost en ook hoe dat die kosten gedekt worden.

En als daarin staat dat een deel van die kosten worden gedekt vanuit de verkoop van deze grond, waar ik nu op sta, dan zit daar natuurlijk een risico in van, levert die grond straks op wat het college nu denkt dat het oplevert? Maar op het moment dat dat helemaal niet in, ik noem het maar even, de businesscase van het Dordthuis zit als dekkingsmogelijkheid, dan maakt het ook eigenlijk niet uit. Want op een later moment komt dan de opbrengst van deze plek weer in een keer naar u als raad van, we hebben geld beschikbaar gekregen vanuit de verkoop. Daar willen we als college dit mee gaan doen. Vindt u dat goed? U moet wel goed kijken naar, wat staat er in het raadsvoorstel qua, hoe dekken we dan die uitgaven? En als daar risico's in zitten, is het natuurlijk heel goed om daarop door te vragen van, kan dat mee- of tegenvallen? Kan ik me heel goed bij voorstellen, dat in de businesscase van het Dordthuis is gezegd van, de energielasten zijn nu X, in het nieuwe pand is het Y. En daarmee heb je al een besparing gerealiseerd, die weer een deel van je hogere afschrijvingskosten kan compenseren. Verhuur. Klopt. Dat denk ik ook wel hoor. Nog andere vragen over dit onderwerp. Het is zwaar? Flauw is dit? We hebben een paar specifieke onderwerpen. Ik noemde het al eventjes in mijn introductie. Ik ga hem zo uitleggen. We gaan het hebben over, wat is precies dat financieel ravijn? Waar komt het vandaan? Hoe ga je ermee om? Misschien ook wel een klein beetje. Daar neem ik ook een stukje in mee van de benchmark die we vandaag hebben gepubliceerd. Dan bent u helemaal weer bij over, waar staat u als Dordrecht ten

opzichte van andere gemeentes? Ik zal ook zorgen dat u die benchmark via de griffie toegestuurd krijgt later vandaag. Tenminste, ik stuur hem later vandaag. Wat jij doet, Laurette, moet je maar even kijken. Even kijken. Dan hebben we de vraag gekregen van, hoe komt een programmaverantwoording en een programmabegroting of programmarekening tot stand? Ik ga daar wat hoog over op in, omdat je kan daar natuurlijk helemaal verzanden in, hoe werkt dat in de ambtelijke organisatie? Maar daar kom ik straks wel eventjes op terug. Dan kan je natuurlijk als raad allerlei keuzes maken in, hoe fijnmazig of hoe grof wil je nu de begroting en de verantwoording hebben? In hoeveel detail of juist abstractieniveau wil je geïnformeerd zijn als raad? Daar gaan we nog op. Dat zal Niel weer doen. En dan krijgen we nog te voor- en nadelen van het inbedden van rapporteren over grote projecten in de P&C-cyclus. Daar kun je echt wel op heel verschillende manieren naar kijken. En het is denk ik goed dat wij u daar ook wat voor- en nadelen meegeven. Dat ravijn. Ik doe het even zo. Ik ga eerst vertellen van, waar komt dat ravijn vandaan. Een aantal jaar geleden is eigenlijk door het kabinet onderkend dat er feitelijk een structureel tekort ontstaat bij gemeentes door toenemende taken en een achterlopend Gemeentefonds. Toen is een meerjarige incidentele pleister eigenlijk uit de kast gehaald, om te zorgen dat gemeentes tot en met 2025 voldoende gecompenseerd worden om die extra uitgaven, extra hoge kosten, door al die taken, te kunnen bekostigen. Met de afspraak, we gaan met elkaar om tafel, gemeentes en kabinet, om tot een structurele oplossing te komen. Er zijn een aantal dingen gebeurd. Er is een voorstel gedaan van de herijking van het Gemeentefonds. Heeft u misschien weleens gelezen. Kwam heel veel weerstand op. Dat voorstel heeft het niet gehaald. Toen viel er een kabinet, waardoor je eigenlijk in de tussentijd wel weer een aantal jaar verder bent, zonder dat er een oplossing is voor een situatie vanaf 2026. U moet als gemeente altijd een begroting voor een periode van vier jaar opmaken.

Wat zie je nu gebeuren? Een begroting van 2024 tot en met 2027, daar zitten twee jaren in, '26 en '27, waarin je gewoon een tekort of een eigenlijk een verlaging van het Gemeentefonds hebt. Want die incidentele meerjarige pleister is weg. Die wordt er weer afgetrokken vanaf 2026. En dat gat van ongeveer vier miljard is er nog steeds. De taken zijn niet minder geworden en doet pijn. Dat doet ook nog pijn inderdaad. Maar dat gat is er. En dat is even heel technisch van, hoe is dat ontstaan? Vervolgens krijg je natuurlijk de vraag van, wat moet je nu als gemeente doen? Want we gaan nu richting de Kadernota, Perspectiefnota '25. Dat is alweer een jaartje dichterbij. Er zit nog geen kabinet. Er is nog geen uitzicht op een andere financiering van de gemeentes uit het Gemeentefonds. En dat is ook wel een mooi bruggetje naar wat wij in onze benchmark hebben gedaan. U ziet hier de voorkant. Onbalans taken en middelen bedreigt slagkracht gemeentes. En wat we nu voor het eerst eigenlijk gedaan hebben, is dat we niet alleen hebben gekeken naar de jaarstukken van 2022, maar ook naar de begrotingen van '23 tot en met '27. Voor 15 november zijn alle begrotingen ingediend. We hebben eigenlijk die begrotingen meegenomen in het financiële plotten van, waar staat gemeente Dordrecht? Maar dat geldt voor alle 341 gemeentes van, waar sta jij nu, rekening houdend met de mate waarin jij al hebt geanticipeerd eigenlijk op die korting? En wat dan opvallend is, is dat van de 3,7 miljard, of sorry, van de 4 miljard demping... Die pleister van 4 miljard is weg. Dan zou je verwachten in de begrotingen van '26 en '27 zie je een tekort van 4 miljard, maar dat is maar 1 miljard. Dat staat nog niet op deze slide. Dit is een cliffhanger. Sorry. Wat zien we ook, vanuit de resultaten van 2022 enorm overschot. Alle gemeentes bij elkaar hebben 3,7 miljard overgehouden. Dat klinkt

misschien best wel aardig, maar eigenlijk is dat een probleem. Als je kijkt naar, welke taken heeft u als gemeente en hoe uitvoerbaar waren nu eigenlijk die taken vanuit mensen, middelen, beschikbaarheid van kapitaal, om dat te doen? En nu zie dat 92 procent van de gemeentes had een overschot. Slechts 8 procent had een heel klein tekort. Het is 0,3 miljard, maar als je dat over 8 procent van de gemeentes valt natuurlijk eigenlijk reuze mee. Daar staan eigenlijk een paar verklaringen. En u herinnert zich misschien nog het accountantsverslag van 2022, wat wij hebben uitgebracht. Daar hebben we ook een korte analyse in opgenomen van, waar komt nu dat positieve resultaat over '22 vandaan? Daar zitten eigenlijk twee hele belangrijke oorzaken in. U heeft best wel veel middelen gekregen voor de opvang van ontheemden. En de kosten daarvoor waren gewoon veel lager. Er was gewoon een riante vergoeding. En de overheid heeft dat niet teruggevraagd, maar u mocht dat houden. Dat creëerde een fors overschot. Hebben wij wel het advies bij gegeven van, spaar dat nu op, want die forfaitaire vergoeding wordt lager. Een ander punt was dat in de decembercirculaire vorig jaar is nog een hele schuif geld naar de gemeentes toegeschoven voor energietoeslag. Maar hoe kun je dat nog uitgeven als je pas in december weet dat je die middelen krijgt? Daar kun je natuurlijk niet op anticiperen. Die hele schuif geld zit in het resultaat van '22, maar moet je gaan uitgeven in '23 en daarna. Er zijn ook wat zaken waarvan je eigenlijk als gemeente zegt van, het overkomt ons en we zijn er in meer of mindere mate blij mee, maar je kan er eigenlijk niet zoveel aan doen. Het is niet dat je zaken die had begroot of afgesproken niet hebt gedaan. Die zitten er uiteraard ook tussen. Of projecten die later zijn gestart. Maar het is wel goed om te realiseren dat niet alles door het college kan worden beïnvloed. 4 miljard ongeveer.

Landelijk. Ik zei al eventjes van, we hebben dit jaar voor het eerst ook die begroting meegenomen in de financiële analyse. Je ziet eigenlijk het rapportcijfer, als we dat niet hadden gedaan, van alle gemeenten zou een 8,3 zijn geweest. En het gemiddelde van alle gemeentes is 7,4. Dat heeft wel degelijk een forse impact op het rapportcijfer van de gemeentes. En we hebben ook even gekeken van, hoeveel gemeentes hebben nu nog een onvoldoende? Afgelopen jaren is het beeld echt steeds groener geworden, als je kijkt naar de cijfers. Er waren nog maar 5 gemeentes die een onvoldoende scoorden in de oude systematiek. En in de nieuwe zijn dat er 43. Uiteindelijk zie je echt wel dat het een wezenlijke verslechtering van het financiële beeld met zich meebrengt. Die noemde ik net al eventjes. Dat vonden wij ook heel opvallend. Wat je eigenlijk ziet, we hebben die analyse nog niet helemaal plat kunnen slaan, maar ik ben eigenlijk wel blij dat het geen 4 miljard is, het tekort. Want je kunt je afvragen van, als je al zo dicht bij 2026 zit, zonder dat er een kabinet zit, hoelang kun je nog wachten als gemeente om dat gat te dempen? En wat je eigenlijk ziet gebeuren, is dat er al, laten we zeggen, grofweg 3 miljard aan maatregel is gevonden door gemeentes om dat gat te overbruggen. En dat zijn denk ik vooral bezuinigingsmogelijkheden, vooral plannen waar zo lang mogelijk mee wordt gewacht om die ten uitvoer te brengen, want misschien komt er vanuit Den Haag toch nog wel een nieuw pleistertje, laten we zeggen, of een heel duurzame oplossing in elk geval, waardoor je die bezuinigingen niet of slechts voor een deel hoeft in te zetten. Je kunt je afvragen van, is dit heel onverwachts of is dit eigenlijk best wel heel deugdelijk dat er een groot deel van dat aanstaande gat al is gevonden in allerlei begrotingen en dat er nog 1 miljard moet worden gevonden door een aantal gemeentes? En de 3,7 miljard is een overschot in '22, waarbij echt wel belangrijk is die tweede bullet. Dat is niet geld wat over is, maar wat nog moet worden uitgegeven. En die 1 miljard is eigenlijk

nu het gat waar je nog naar zit te kijken. In de begroting van alle gemeentes bij elkaar in 2026 en in 2027 moet nog ruim 1 miljard gevonden worden om een sluitende begroting te kunnen hebben voor die twee jaren. Daar kom ik zo op. Dat is natuurlijk een vraag. Dat klopt. Je kunt je natuurlijk afvragen van, welke maatregelen liggen er onder die 3 miljard die al gevonden is? Dat is een hele belangrijke kanttekening in de zin van, het is ingerekend in de begroting. De uitvoerbaarheid daar kunnen we nu naar gissen. En ik schat zelf in dat het ook echt wel is in afwachting van, hoelang kun je nog wachten? Op het moment dat er bij wijze van spreken halverwege dit jaar een nieuw coalitieakkoord ligt en daar staat iets in over het Gemeentefonds, dan zullen de gemeentes kijken van, die 3 miljard die we al ergens ingerekend hebben, in hoeverre is die nog nodig of moeten we die zelfs nog meer concretiseren en uitbreiden? Dat is een hele belangrijke kanttekening bij het huidige beeld. Absoluut. Hier staat die 1 miljard tekort, waar ik eventjes net al aan refereerde. En wat je hier in het landkaartje ziet, ik denk dat het wel leesbaar is, rood zijn eigenlijk de gemeentes waar nu nog een tekort wordt begroten in de jaren '26 en '27. U weet allemaal ongeveer waar Dordrecht ligt. En dan zie dat die vrij donkerrood is. Dan ga ik ook maar gewoon gelijk door. Dat weet ik. Straks wel. Ik klik zo door. Maar wat we hebben gedaan, dat hebben we ieder jaar gedaan, we hebben de benchmark ook wat meer gecategoriseerd naar grootte van de gemeentes, dubbel O, dubbel T. Dit zijn alle gemeentes met meer dan 100.000 inwoners. U ziet, Dordrecht even in de ranking, nu op plaats 8, vorig jaar plaats 7 en het jaar daarvoor op plaats 2. Ik wil niet zeggen dat het een vrije val is, maar je ziet natuurlijk wel een dalende trend.

Moet u niet vergeten dat 2021, nee, 2 jaar geleden zat natuurlijk Eneco erin. Kwam erin, moet ik zeggen. Dat was een enorme boost in weerstandsvermogen. Schuldquote nam enorm af. Hele boost, wat ik net al zeg. En vervolgens zie je natuurlijk overboekingen van de algemene reserve naar bestemmingsreserves. En die vallen eigenlijk uit je weerstandsvermogen. U bent gaan nadenken als raad over, wat gaan we met die middelen doen? Waardoor ook jouw weerstandsvermogen bijvoorbeeld alweer iets is gedempt. Dat zit wel in deze trend. Maar wat niet onbelangrijk is, dit is Dordrecht, u scoort in 8 hier. Nog best een net rapportcijfer. Rotterdam scoort een 10. Een paar anderen een 9. Het is eigenlijk helemaal nog zo slecht niet. Alleen wat hakt hier nu heel erg in, dat is dit getal. Over de begroting 2023 tot en met 2027 heeft u een totaal negatief resultaat begroot van 108 miljoen. U moet eigenlijk, u moet niks, maar er is nog 108 miljoen gat in feite. De pleister voor u is op dit moment in zijn totaliteit, let wel, dat gaat over 5 jaar, 108 miljoen. En dat heeft natuurlijk wel zijn impact uiteindelijk op uw score. Wat wij uiteindelijk als boodschap in deze benchmark ook meegeven, is dat die 1 miljard daar zit u voor, volgens mij, ongeveer 30 miljoen in. Want nogmaals, dit gaat over '23, '24, '25, '26, '27 in zijn totaliteit aan negatief resultaat. Die 1 miljard is natuurlijk 2026 en 2027. Dat is feitelijk 2 miljard of 2,3 geloof ik. Dat we wel even de goede appels met appels blijven vergelijken. Maar Dordrecht zit voor ongeveer, laten we zeggen, 30 miljoen grofweg, ik doe het even uit het hoofd, in die 1 miljard. En zit bij de, ik moet het goed zeggen, volgens mij 57 gemeentes, nee 281 gemeentes die een negatief resultaat nog hebben begroot. Dat is wel even qua context. En de VNG heeft natuurlijk een oproep gedaan van, laat ook zien welk probleem u als gemeente heeft. Ik wil niet de boodschap nu eventjes helemaal afschalen naar, het valt allemaal wel mee, want het valt niet mee. Maar het is wel even goed om dat soort zaken mee te... Een begroting is niet gecontroleerd. Daar zit heel negatief sentimenten of heel veel opportunisme. En daar zit natuurlijk ook een bepaalde verwachting in van wat er

misschien nog gaat gebeuren vanuit Den Haag. Er zitten allerlei elementen in die hier natuurlijk wel in meer of mindere mate bij gemeentes in zijn meegenomen. En dat kunnen wij natuurlijk niet helemaal doorgronden als je even naar een paar getallen kijkt. Wat wel belangrijk is, als gemeente heb je eigenlijk, en we moeten uitkijken dat ik het niet te technisch maak, twee soorten resultaat. Je hebt baten en lasten, de kosten en de opbrengsten die je gewoon krijgt. En dat leidt tot een resultaat. Dat is het resultaat waar we het hier over hebben. Vervolgens krijg je nog allerlei mutaties en reserves. Je gaat die spaarpotjes vullen of legen. En dan krijg je onderaan de streep een resultaat. Als je naar de begroting of een Burap of een jaarrekening kijkt, dan moet je altijd kijken naar die twee resultaten. En eigenlijk zeggen wij, je moet kijken naar, wat komt er binnen en wat heb je uitgegeven? Misschien moet je zeggen, je betaalrekening eigenlijk. En de spaarrekeningen laten we nog even buiten beschouwing. En als je zegt van, we gaan het tekort wat we hebben compenseren uit een spaarpotje, dan zit je eigenlijk nog steeds structureel gezien met een mismatch tussen je kosten en je opbrengsten. En dan teer je in op je financiële buffer. Als je zegt van, je moet eigenlijk... De gouden spelregels die Neil al eventjes zei, als baten en lasten structureel in evenwicht... Je hebt structurele baten en structurele lasten. En wat zie je nu gebeuren in de hele bekostiging van de gemeentes, is dat de Rijksoverheid is steeds meer incidenteel gaan financieren, terwijl uw taken en uw uitgaven structureel zijn. Ook op bekostigingsniveau zie je die mismatch.

En als je dat dan zelf ook nog gaat doen in je eigen huishoudboekje, dan wordt het gat wel heel groot eigenlijk. Want als het potje op is, dan heb je geen maatregelen getroffen en dan is het potje op. Klopt. Dividendstromen heb je daar natuurlijk wel van. Dividend van Eneco ben je kwijt. Stedin is natuurlijk verwaterd qua aandelenbelang, heb je lager. Die structurele baten ben je kwijt. Ongeveer 85 procent van uw baten zijn afkomstig van de Rijksoverheid. Je hebt eigenlijk maar 15 procent die je in principe kan beïnvloeden. Een deel daarvan is de gemeentebelastingen. Dat ligt natuurlijk ook weer gevoelig, hoeveel wil je je burgers nog extra laten betalen? Dan heb je natuurlijk nog het grondbedrijf wat met opbrengsten komt. Maar daar heb je ook weer een soort gesloten circuit van... Precies. Uiteindelijk, ik denk dat de mogelijkheden aan de opbrengstenkant heel beperkt zijn voor een gemeente. Je zult het echt moeten vinden in, welke taken doe je nog? En dat is ook de oproep die wij hebben gedaan in de benchmark. Eigenlijk de conclusies of aanbevelingen. We hebben eigenlijk gezegd van, de afgelopen tijd ging het alleen maar over het ravijn. Hoe gaan we het ravijn dempen? Of hoe bouwt de Rijksoverheid een brug over het ravijn? Heel even mijn zin afmaken, dan kom ik bij u. Wat veel belangrijker is, naar onze inschatting, ga het eens hebben over welke taken vindt het Rijk nu die bij een gemeente horen te zijn belegd? En welke middelen zijn daarvoor nodig? Dat je hem veel meer vanuit de uitvoering aanvliegt. En er zijn natuurlijk steeds meer taken bij u terecht gekomen, met de kinderopvang, toeslagaffaire, opvang Oekraïense vluchtelingen, nu de statushouders discussie. Zo kan ik nog wel een paar dingen noemen. De taken nemen toe. De middelen met alleen maar incidentele zaken. Daar is eigenlijk een steeds verdere verwijdering ontstaan. En wij vinden, je moet terug naar de tekentafel van, wat zijn de taken van het Rijk en wat zijn de taken van de gemeentes en welke middelen horen daar nu bij? Dat is één. En tweede is, er is een governance code over, hoe werk je als overheden nu met elkaar samen? En één belangrijk element daarin is de uitvoerbaarheidstoets. En er worden allerlei dingen bedacht en over de schutting gegooid, zal ik maar zeggen, vanuit Den Haag, bij u als gemeente. Wat is de uitvoerbaarheid van al die plannen? Bent u überhaupt in staat op

basis van capaciteit, kennis, middelen, noem maar op, om dat ook echt te doen? En daarom zeggen we ook, kijk eerst eens naar die taken. Want dan heb je ook weer gewoon een schone lei in feite van, hier staan wij voor aan de lat. En daar hebben we dit voor nodig. En als laatste, en dat is ook een beetje wat ik net zei, die 3 miljard die al gevonden lijkt te zijn of waar ideeën bij zijn, dat vinden wij al heel erg goed om daarmee bezig te blijven om te zoeken naar, welke mogelijkheden heb je om in elk geval een groot deel van dat gat te kunnen overbruggen? Want ik denk niet dat het reëel is om te verwachten dat heel die 4 miljard nu toch ergens gevonden wordt. En dan heb je het ook nog eens over de verdeling tussen gemeentes. Het kan ook voor Dordt bijvoorbeeld negatiever uitpakken dan voor de burens, bij wijze van spreken. Blijf wel bezig met het zoeken naar mogelijkheden. Er wordt, van wat ik gehoord heb, al gewerkt aan een hele lijst, een soort menukaart met opties om zaken ook echt minder te kunnen uitgeven en uw eigen gat in de begroting te kunnen dempen. U had een vraag.

De heer Gorter: In de prognosecijfers voor verwachting 2024 zal ongeveer op 0 uitkomen. 2025 en 2026 en misschien 2027 komt uit op 108 miljoen.

De heer Steehouwer: Ik heb de getallen niet helemaal scherp eigenlijk.

De heer Gorter: Ik kan me herinneren, dat wij volgens mij in 2026 een rampjaar van 30 miljoen tekort kwamen. Maar als ik deze cijfers zie, dan is dat vele malen hoger.

De heer Steehouwer: Maar we hebben het hier over baten en lasten. Ik denk wel even goed om te kijken van, heeft u hier het juiste resultaatlijntje scherp? Kan zomaar zijn dat u helemaal onderaan de streep zit, waar ook de spaarpotjes in zijn meegenomen.

De heer Gorter: Dat weet ik niet.

De heer Steehouwer: Durf ik zo uit mijn hoofd niet te zeggen. Misschien kan iemand uit de ambtelijke organisatie even souffleren.

De heer Gorter: Dat wil ik wel graag weten.

De heer Steehouwer: Maar neem van mij aan, die 108 miljoen klopt echt. En dat is baten min lasten over '23 tot en met '27. Ik had net nog even een plaatje, is misschien wel aardig even voor het idee, hoe je dat per provincie ziet met de totalen per provincie van de overschotten slash tekorten. Dan zie je eigenlijk, is wel opvallend, dat 2025, en ik ben nog aan het zoeken van, kun je dat nog ergens mee verklaren, maar dat 2025 nog best wel heel groen is, terwijl 2024 al best wel een negatief beeld schetst en dat 2026 en '27 zijn dieprood. Dat herkennen we vanuit het ravijn. En dat Zeeland iets heeft bedacht waardoor ze nog best wel heel groen blijven. Ik zeg het wat flauw. Maar dat heeft natuurlijk te maken ook met allerlei demografische samenstellingen en dat soort elementen. Randstad zie je eigenlijk in ieder plaatje als best wel zwaar aan de lat voor allerlei participatie, social domein, enzovoorts. Maar dan heeft u ook een beetje het beeld van, hoe zijn de verhoudingen in het land?

Mevrouw Koene: Sorry, je geeft aan van, al die taken, opvang die en noem allemaal maar op, dat is allemaal vanuit het Rijk, maar daar krijg je geld bij. Waarom heeft dat dan, even blond, effect op de kosten hier?

De heer Steehouwer: Is wel een goede vraag. Ik zoek even naar hoe ik hem makkelijk kan beantwoorden. Je hebt structurele en incidentele taken. En je hebt uitvoerbaarheid en betaalbaarheid als elementen aan de gemeentekant. Dan heb je de arbeidscapaciteit om zaken te doen. Daar zie je eigenlijk al een stretch ontstaan tussen, je moet extra taken doen waar je geld voor krijgt, maar dat moet je misschien wel met inhuur doen, die duurder is dan de vergoeding die je krijgt. Daar zit een element. Eigenlijk de taken die je al had, moeten natuurlijk ook doorlopen. Je ziet eigenlijk een stapeling van omstandigheden waardoor je kan zeggen, op zichzelf opvang vluchtelingen was een riantere regeling ten opzichte van de kosten die Dordrecht gemaakt heeft. Maar bijvoorbeeld die forfaitaire vergoeding is al verlaagd, terwijl de kosten lopen natuurlijk gewoon door. En de vraag is, kun je die dan nog declareren? Er zitten ook omstandigheden in dat je zegt van, op termijn is een regeling minder riant dan zoals die begonnen is. Je kunt niet nu zeggen, een verklaring van, je krijgt een nieuwe taak, daar zit geld bij. Dat zegt niet per definitie dat dat genoeg geld is, omdat in de uitvoerbaarheid krijg je gewoon een forfaitair bedrag. En daar moet je het mee doen. En de één kan het wel en de ander kan het niet.

Mevrouw Koene: Maar mag je dan als gemeente de keuze maken om dan bijvoorbeeld minder te doen?

De heer Steehouwer: Nee. Dat is natuurlijk het nadeel met die wettelijke regelingen. Neem bijvoorbeeld de energietoeslag, kinderopvangtoeslag, dat zijn allemaal regelingen die helemaal bedacht zijn qua, hier moet je je aan houden. Dat is ook het minimum. Bij de energietoeslag is hier natuurlijk in de regio nog gezegd, we gaan op een hoger niveau zitten, als ik me niet vergis, qua inkomensgrens. Dat maakt dat het in principe duurder wordt dan de vergoeding die je ervoor krijgt. Als jij een demografische samenstelling hebt waar qua uitkeringen of jeugdzorg gewoon meer geld dan het landelijk gemiddelde aan besteed moet worden, dan zie je dat ergens als een tekort ontstaan. Er zijn natuurlijk allerlei...

Mevrouw Koene: Maar dat is dan omdat je een andere keuze maakt?

De heer Steehouwer: Of niet. Je moet de jeugdzorg, hoe moet je dat zeggen, verlenen. Dat is gewoon een recht op zorg. Alleen de vergoeding die je ervoor krijgt, die zit gewoon in het Gemeentefonds, in de algemene uitkering. Heel veel gemeentes komen daarop tekort. En dat bedoel ik met die stapeling. Al die taken zou je van moeten zeggen, wat krijgen we ervoor en wat betalen we ervoor? En op die manier ook de discussie met het Rijk aangaan van, dit zijn onze taken en dit kost het ons. Is het onze taak, waarom geef je ons dan niet wat we nodig hebben? En dat is echt per gemeente een ander plaatje.

Mevrouw Koene: Maar dan kom je op het politieke vlak. Want je kan ook nog gaan zeggen van, je moet zorg één tot en met drie verlenen, noem maar wat op, en wij doen ook vier en vijf. Dat doen we dan niet meer. Dat recht heb je toch?

De heer Steehouwer: Dat kan. Die ruimte is er natuurlijk wel op het moment dat je meer doet dan de wetgever vraagt.

De heer Van Engelen: Als ik dat mag aanvullen, daar zit juist ook waar de pijn gaat zitten. We hebben het nu over geld en over taken. Maar het gaat uiteindelijk over, wat

doen we voor de burgers? En als we structureel taken hebben, bijvoorbeeld zorg loopt door, mensen worden ouder, Wmo blijft gewoon natuurlijk, dat blijft, maar de middelen worden minder. Wat ga je dan schappen? Ga je dan inderdaad die zorg versoberen of niet? Ga je minder huishoudelijke hulp bieden of niet? Daar liggen de politieke keuzes en daar gaat het pijn doen. En dat wordt mede veroorzaakt doordat er tekorten zijn in middelen.

De heer Steehouwer: Natuurlijk. Dat kan zeker. En dat is natuurlijk waar een aantal gemeentes op hoopt. En ook waarom de VNG die oproep heeft gedaan van, doe niet al te veel je best om een sluitende begroting neer te leggen, want we willen ook een signaal afgeven. Uiteindelijk de boodschap die wij hier in de benchmark hebben gerapporteerd. De VNG heeft afgelopen vrijdag ook al een soort voorproefje daarvan gepubliceerd. En reken maar dat daar heel veel gelobbyd wordt tussen BZK en VNG. Die hebben we allebei aan tafel gehad overigens in de totstandkoming van deze benchmark. En dan zie je wel een hele interessante discussie ontstaan over, hoe gaan nu die gesprekken rondom de formatie? En ook daar worden natuurlijk keuzes gemaakt van, wat vinden wij een belangrijk dossier? En is dan het probleem van de gemeentes voor hen belangrijker dan een willekeurig ander dossier wat daar ligt? Zeker. Omwille van de tijd wil ik ook nog even naar een ander onderwerp gaan. De totstandkoming van de jaarstukken, programmabegroting en programmaverantwoording. Ik denk dat het goed is om te beginnen bij, wat is uw positie als raad? Uw positie voor een jaar begint altijd bij de Kadernota. Daarin bepaalt u eigenlijk richting het college welke randvoorwaarden, piketpaaltjes er voor hen zijn waarbinnen zij die begroting moeten opstellen. Vervolgens gaat het college daarmee aan de slag. Komt met een begroting. Daarvan zegt u op enig moment van, dit is voor ons inderdaad de begroting. College, u mag hiermee aan de slag. Dan krijgt u, wat Neil al heeft toegelicht, de bestuursrapportage, waarin een tussentijdse terugkoppeling aan wordt gegeven over, wat wilden we gaan doen en wat hebben we bereikt, wat ging het kosten en wat heeft het tot nu toe gekost? Maar dat is wat u ziet. Er gebeurt natuurlijk ontzettend veel ook in de ambtelijke organisatie, als je het hebt over ideeën ophalen, het doorrekenen van ideeën. Het college maakt natuurlijk de integrale afweging van, wat vinden wij nu als college de zaken die we uiteindelijk in de Kadernota en in de begroting meenemen? En ik denk, het kan best aardig zijn om een keer in de Auditcommissie de ambtelijke organisatie eens een keer dat te laten vertellen van, hoe werkt dat veel meer in detail? Hoe ben je georganiseerd? Misschien wel even goed als ik hem op hoofdlijnen in elk geval aan u presenteer. Tot ik denk een jaar of 2 geleden maakten wij altijd een geprinte, of tenminste printten wij uw jaarrekening uit, omdat ik er een stempel in een paraaf op moest zetten, op iedere pagina. Dan had je het over 500 pagina's plus. U kunt zich voorstellen dat dat niet door een team van 3, 4 mensen wordt gemaakt. Ook nog eens, omdat het natuurlijk in een tijdbestek bij elkaar wordt gebracht van een maand of 3. En misschien nog wel minder zelfs. Er is een afdeling planning en control. Er is een afdeling financiën. Die mensen zijn het hele jaar door bezig met begroten, registreren, monitoren en rapporteren uiteindelijk. En er zit een hele taakverdeling achter per post, per domein, budgethouders die worden geïnformeerd over, hoever staat je budget? Je kunt je ook voorstellen dat daar, ik ga daar geen uitspraak over doen hoeveel mensen het precies zijn, misschien weten ze dat daar veel preciezer te vertellen, maar dat zijn echt tientallen mensen. Wij hebben een evaluatie van de jaarrekening van vorig jaar gehad. Daar waren 93 mensen voor uitgenodigd in de Dordtse organisatie. Ik denk dat dat wel een beetje een idee geeft. Ze

waren er niet allemaal overigens. Gelukkig. Maar dat geeft ook aan wat een enorm apparaat er nodig is om 680 miljoen uit te geven, want zo is ook. Om heel veel dingen te doen voor de burgers, waar 680 miljoen ruimte voor is gemaakt. En de jaarrekening is natuurlijk voor ons als accountant het belangrijkste onderdeel. Daar sluit je het jaar mee af. Daar wordt een heel dossier opgebouwd. Wij stellen tientallen vragen om al die posten in de balans en in de programmaverantwoording, de cijfers met name, om die te kunnen controleren. Die moeten zijn onderbouwd. Moeten facturen, beschikkingen, en noem maar op, onder zitten, zodat wij kunnen zien dat die opbrengsten echt gerealiseerd zijn en dat die kosten, dat daar ook echt een prestatie voor is geleverd. En dat er niet allerlei potjes op de balans staan die er eigenlijk helemaal niet mogen staan.

Uw vragen over een subsidie waar je al een miljoen voorschot voor hebt gehad, maar je hebt er nog niks voor gedaan, dat is nog geen opbrengst, maar dat is een potje waar een verplichting tegenover staat wat je nog moet gaan doen. Dat soort checks doen wij allemaal om vast te stellen dat de financiële positie betrouwbaar is voor uw besluitvorming. Wat wij doen, is misschien nog wel even goed om te zeggen, aan alle teksten, heel die programmarekening bijvoorbeeld, al die paragrafen, die gaan wij wel door. Wij lezen het allemaal door. En alle uitspraken die daarin staan, daar moeten wij van vaststellen of die materieel, het hoeft niet op iedere euro, maar dat die wel een goed beeld geven van wat wij in de cijfers zien. We controleren de cijfers, het stukje jaarrekening, en we, laten we zeggen, beoordelen, dat is een iets lichtere variant van controle, al die teksten om te kijken of dat daar geen tegenstrijdigheden in staan, of het congruent is aan de cijfers die we ook hebben gecontroleerd. En als we dan ambtelijk zeggen, dit is inderdaad de jaarrekening, dit is ons accountantsverslag, dan krijg je natuurlijk het hele stuk naar college en naar u als Auditcommissie, commissie financiën en raad. Dat komt daar nog achterheen. Tot zover. Vragen? Ik ga straks even zoeken. Dan kom ik er straks op terug. Fijnmazig of grofmazig, als dat een woord is, begroten. Ik geef het stokje aan Neil. En dan ga ik even zoeken naar die getallen.

De heer Van Engelen: Dan praat ik hem vol. Dan kan jij die getallen opzoeken. Toch even peilen. Hoe zitten jullie erbij? Het is warm. Volgens mij is zes uur de eindtijd. Dat blijft zo. Dan toch even aan jullie ook de vraag, we hebben eigenlijk nog drie onderwerpen staan. Dat is het grofmazig of fijnmazig begroten. Hoe kun je daarmee omgaan? Grote projecten en rechtmatigheidsverantwoording. Waar hebben jullie op dit moment de meeste behoefte aan? Je kunt natuurlijk ook de presentatie nog lezen, met de documenten. En dan licht ik u op een ander moment nog een keer... Weer terugkeren om nog eens thema's beet te pakken. Maar waar is op dit moment bij jullie de behoefte? Grote projecten? Ook van die kant grote projecten? Je kunt het natuurlijk ook nalezen. We hebben in ieder geval voor het begroten de feiten op een rijtje, of in ieder geval de voor- en nadelen op een rijtje gezet. Ik zie daar een vraag. Maar dit was de vraag die we kregen. Niet om flauw te doen. Maar realistisch begroten is natuurlijk wel waar het om gaat. Maar tegelijkertijd doe je dat op basis van de informatie die je op dat moment hebt. En als je ook zag in de tijdsplanning, is er tussen het moment dat de begroting wordt opgesteld, vanaf de Kadernota tot de uitvoering, dan kan de wereld wel heel erg anders eruitzien. En dat is vaak het lastige van realistisch begroten. Dan krijg je tussentijds ook begrotingswijzigingen. Maar belangrijk hierbij de boodschap die we willen meegeven als het gaat om, hoe fijnmazig, grofmazig wil je begroten, dan gaat het vooral over een stukje maatwerk. Want elk nadeel heeft zijn voordeel, is een uitspraak van een bekende

Nederlander. Die heeft daar gelijk in. Johan Cruyff heeft altijd gelijk. In deze ook. En we hebben ze hier op een rijtje gezet. Die kunt u nalezen. Als het gaat om grote projecten, om daar wat dieper op in te gaan, dan zien we in ieder geval even een paar uitgangspunten. Dat we het over hetzelfde hebben. Want één van de punten die in uw Discussienota ook stond was, wat vinden we dan een groot project? Want als je het daar niet eens over bent, dan heb je een hele rare discussie. Dit is in ieder geval de definitie die we terugzien in de begroting 2024. U zag net ook in de structuur van de planning en control documenten zit ook een kopje projecten.

Daar zie je in ieder geval, de grote projecten zitten al op een of andere manier in die P&C-cyclus verwerkt. En dat zijn dan de grote projecten die aan deze eisen voldoen. U heeft ook in uw Discussienota een risico geïdentificeerd. Dat kan nog wel eens flink uit de hand lopen, als het gaat om grote projecten als het gaat om de financiën. Of flinke vertraging in de uitvoering, daar hebben we last van in de stad, dat willen we niet. Ook in de huidige situatie blijkt dat er wat verschillen zijn in de manier waarop er wordt gerapporteerd over grote projecten. En we zien daar Agenda Dordt 2030. Daar wordt periodiek een rapportage over uitgebracht. Zoals ik begreep, komt die ook weer aan of is hij inmiddels ook beschikbaar. Maar dat verschilt dan van overige risicovolle projecten. En waarvoor doen we dat niet allemaal op dezelfde manier? Dat is denk ik een terechte vraag. Maar ook daar zitten weer voor- en nadelen aan. Die hebben we voor u op een rijtje gezet. We zien eigenlijk verschillende uitwerkingen door het land. Moet ik gelijk bij zeggen, hier is geen one size fits all. Of het voorbeeld is er niet. En dat heeft alles te maken met de keuze die je als organisatie, als gemeente maakt en de omvang van de grote projecten. Welke opgaven heb je? Hoe belangrijk zijn die? Dat verschilt natuurlijk allemaal per gemeente. Maar we zien dat het opnemen van grote projecten in de planning en controlecyclus heeft wel wat voordelen. Betere controle, betere afstemming, ook afstemming onderling tussen organisatieonderdelen binnen de gemeente, omdat het op enig moment ook samengebracht wordt in één verhaal. En dat zou moeten leiden tot betere besluitvorming, omdat je het totaalplaatje kunt overzien. Dat zouden redenen zijn om veel meer in de P&C-cyclus, in de begroting, in de bestuursrapportage, in de jaarstukken de grote projecten ook mee te nemen. Er zitten ook wat nadelen aan. En daar zitten er twee bij, die wil ik toch even beetpakken. Want daar zien we toch wel dat dat eigenlijk de reden is waarvoor we het misschien beter niet kunnen doen, zeg ik maar even zo. Dat is minder flexibiliteit. Die grote projecten kennen een hele andere dynamiek dan de reguliere taken. Is het zo logisch dat op die geijkte momenten erover gerapporteerd wordt? Je zag net één bestuursrapportage in september, oktober. Misschien wil je wel veel eerder geïnformeerd worden over grote projecten. Die hebben een eigen dynamiek, een eigen tijdsplanning. En het zou logischer zijn om op de geijkte momenten, die belangrijk zijn voor dat project, ook gerapporteerd te krijgen als gemeenteraad. Daarnaast beperkte focus. Wie heeft er weleens vragen gesteld over het overzicht projecten die in de jaarrekening zit of bij de begroting? Het overzicht projecten, zoals hij in de begroting zat nu. U heeft vragen gesteld? Het zit dan ergens in dat boekwerk verweven. En als je kijkt naar de informatie die daar instaat, dan is hij relatief beperkt. Het is een overzicht van, dit is het totale project, dit is er uitgegeven tot dusver en wat staat er nog gepland aan uitgaven? Dat is het. Maar dat is natuurlijk, bij grote projecten gaat het om veel meer aspecten dan alleen de financiële kant. Op het moment dat je het gaat opnemen in zo'n planning en controlecyclus document, in zo'n begroting of een jaarrekening, heb je er dan wel voldoende aandacht voor of gaat het dan op in de

totale massa? En een aspect wat ik dan nog een keer extra wil benadrukken, jullie krijgen als raadsleden al ontzettend veel stukken op je bord. En als er dan ook nog bij de jaarstukken zo'n pakket aan afzonderlijke rapportages, en je moet het allemaal in dezelfde vergadering ook nog gaan behandelen, dan denk ik dat de aandacht die je aan een groot project zou moeten geven daar misschien weleens bij in kan schieten. Die zitten er wel in. Hele goede opmerking. Wat wij eigenlijk zien, is als je het een beetje vergelijkt ook met de grondexploitatie die u heeft...

De reguliere jaarschijf zit natuurlijk in de begroting, die zit in de bestuursrapportage, die zit in de jaarrekening. De uitgaven en de baten op dat moment begroot, die lopen mee. U heeft een paragraaf grondbeleid. Die zit ook in de jaarstukken. Daar wordt nog wat meer uitgelegd, wat is beleid, wat zien we aan vergezichten, hoe pakt dat uit naar de toekomst? En u heeft een MPG, Meerjarenprognose grondexploitatie. Dat is een apart document. Daar gaan we veel meer de diepte in op die grondexploitaties. Het kan ook een mix zijn. En ik denk dat dat uiteindelijk wel het beste is. De jaarschrijven, dat u die kunt volgen in de begroting en de reguliere planning en controlcyclus. Maar vooral het meerjarige aspect van grote projecten, dat u daarover wordt geïnformeerd gedurende het jaar. Los nog van de momenten in de planning en controlcyclus. En dat zien we ook bij meerdere gemeenten terug. Daar hebben ze bijvoorbeeld een paragraaf grote projecten, om dat nog een keer extra samen te vatten. In de cyclus ook een paragraaf opnemen. Dan hebben wij nog een voorbeeld wat we bij een andere gemeente hebben geïntroduceerd. Een tool om niet alleen te kijken naar de euro's, maar ook naar andere aspecten. En dat in een dashboard te gieten. Dat is een risk assessment tool, RAT heet het. Vergeet die naam maar even. Het gaat natuurlijk om de inhoud. Dat we op een aantal elementen aangeven, hoever is zo'n project nu? En dat zou je prima ook in een dashboard kunnen gieten waarop je eventueel zou kunnen doorklikken, zoals we nu ook in de jaarstukken hebben gedaan. Waarbij je op geld, organisatie, tijd, informatie en kwaliteit direct kunt zien, waar staat een groot project nu? En er wordt vervolgens een toelichting gegeven op het moment dat iets achterloopt of dat er een reëel risico is dat iets niet doorgaat. Dit is even een voorbeeld van hoe u het zou kunnen organiseren. Dat is in vogelvlucht grote projecten. We hebben nog een paar minuutjes. Een vraag.

Mevrouw Boom-Vos: Excuseer mij, griffie. U gaf net de voordelen aan en de nadelen van de monitor grote projecten. Die kan je ook invullen, zoals je zelf wilt. We zijn er nu als Auditcommissie mee bezig, om na te denken over die monitor grote projecten. Wat zou je er dan minimaal in moeten hebben? Wat zou je aanbevelen? Dat zal waarschijnlijk dat ding zijn. Maar wat is het meest belangrijke erin?

De heer Van Engelen: Dat verschilt eigenlijk per project. Daarvoor hebben we dit model ook... Heb ik hier bewust weergegeven. Dat hangt een beetje af van het soort project, welke elementen je terug wil laten komen. Maar wat er sowieso belangrijk is, blijf je binnen de begroting? Past het binnen de tijd? Loop je niet uit? Want daar zitten de grote risico's. Ik denk dat dat de twee elementen zijn die heel nadrukkelijk terug moeten. En je dekking, de financiële dekking. Wat Marc aanvult. Dat voorbeeld wat we net aangaven, in de financiële dekking zit de verkoop van de grond die hieronder ligt. Houdt die dekking nog stand of heb je een gat te dichten naar de toekomst? Ik wilde even de nadruk leggen op die twee onderdelen, minder flexibiliteit en beperkte focus. Ik denk dat dat belangrijke overwegingen zijn om toch ook afzonderlijk te rapporteren.

De heer Steehouwer: Misschien nog wel even op die vraag van mevrouw Boom van, wat wil je er minimaal in hebben? Ik zit er nog een beetje op te kauwen in de zin van, uiteindelijk bepalen de risico's van het project wat je gerapporteerd moet krijgen. Ik denk dat het heel verstandig is om te kijken van, wat zijn misschien de indicatoren per project waar je over wilt blijven geïnformeerd als raad?

En dat kan best bijvoorbeeld bij een Dordthuis heel anders zijn dan bij een grondexploitatie, waar natuurlijk een hele andere dynamiek is. Misschien is het beter om te kijken van, je hebt een set indicatoren die gewoon uniform zijn voor grote projecten. En dat je daarin de keuze maakt van, welke zijn, bijvoorbeeld top vijf, meest relevant voor dit project? En dan kun je tenminste als raad ook zeggen van, deze vind ik echt belangrijk en die andere is één keer per jaar bijvoorbeeld voldoende. Dat one size fits all, wat Neil zegt, dat bestaat niet. En tegelijkertijd zoek je wel een beetje naar houvast. Ik voel de spanning ook wel, in die zin.

De heer Van Engelen: Dan zijn we wel aan het einde van deze sessie. We hadden nog de rechtmatigheidsverantwoording staan. Daar kunnen we kort over zijn. Die komt eraan. En daarover wordt u gerapporteerd in de jaarrekening 2023. Maar op dat moment kunnen we er ook over doorpraten. Dank u wel voor de aandacht. En wellicht tot een volgende keer.

2. Vragenhalfuur

Voorzitter: De heer Schalken-den Hartog
Raadsgriffier: Mevrouw Wepster
Verslag: NotuBiz

Aanwezig:
Dhr. Gorter (Op Ons Eiland)
Dhr. Van der Kruijff (CDA)
Mevr. Stolk (VSP)
Dhr. De Vries (VSP)

Portefeuillehouders: wethouder M. Burggraaf, wethouder T. de Jonge,
wethouder R. van der Linden, wethouder M. Merx

De voorzitter: Goedenavond, beste mensen. Het is zeven uur. Ik wil graag starten met het vragenhalfuurtje van onze Dordtse Dinsdag, vandaag 23 januari. We hebben vandaag een viertal vragen. En de eerste vraag is een vraag van de VSP. En die gaat over de Crabbehoeve. En de heer De Vries, volgens mij, gaat hem kort toelichten. Gaat uw gang, mijnheer De Vries.

De heer De Vries: Dank u wel, voorzitter. Stichting Crabbehoeve heeft met de gemeente Dordrecht een huurovereenkomst voor de periode van tien jaar, tot eind maart 2024. Crabbehoeve heeft de gemeente verzocht om de huurovereenkomst te verlengen. Of, als dat niet mogelijk zou zijn, een alternatieve locatie te kunnen krijgen. Antwoord op dat verzoek heeft Crabbehoeve tot op heden niet ontvangen. Wel de mondelinge toezegging dat Crabbehoeve uiterlijk december 2023 een officieel antwoord zou krijgen. Inmiddels is Crabbehoeve in gesprek met PZC om te participeren in hun nieuwbouwproject. En is aan

de gemeente verzocht om de huur te verlengen, ter overbrugging van de periode totdat de nieuwbouw, verbouw van PZC klaar is. Ook op dit verzoek heeft Crabbehoeve nog geen antwoord gekregen.

De VSP heeft de volgende vraag. Is het college bereid om zich in te spannen voor het behoud van Crabbehoeve en snel duidelijkheid te geven aan Stichting Crabbehoeve? Dat was het, voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel voor uw toelichting. En wie van het college mag ik het woord geven? Mevrouw De Jonge, gaat uw gang.

Mevrouw De Jonge: Dank u wel, voorzitter. En dank ook voor de vraag. Want dat leverde bij collega Heijkoop en bij mij gelijk even de herinnering op dat wij zeiden van, wij hebben het hier over gehad. We zijn er inderdaad ook even ingedoken van, wat is er precies gebeurd? Om heel eerlijk te zeggen, we hebben het er inderdaad op donderdag 21 december over gehad. En daar hebben we toen ook een besluit genomen. Ik denk dat in het kader van het kerstreces het daardoor is blijven liggen. Daar balen we wel een beetje van, want we hadden inderdaad gewoon goed nieuws. Want we hebben inderdaad gezegd, we zijn blij dat ze met PZC in gesprek zijn. En wij denken dat daar echt een hele mooie combinatie te maken valt. En dat ze tot die tijd dat dat gerealiseerd is, wat ons betreft, prima daar kunnen blijven zitten. Ik heb nog even gezegd van, hoever is dat met die brief? Die is net wel, net niet de deur uit. Vandaag is het belletje ook naar de stichting gegaan van, deze brief komt eraan. Dit is de strekking. U kunt blijven zitten. En hopelijk hele mooie plannen met PZC ontwikkelen.

De voorzitter: Dank u wel voor het antwoord.

De heer De Vries: Dank u wel voor de toelichting en voor het antwoord. Daar zijn ze heel blij mee, denk ik.

De voorzitter: Dank u wel. Gaan we naar de volgende vraag. Die is van het CDA en gaat over de plannen van de provincie met betrekking tot de bouwplannen van gemeente. En de heer Van der Kruijff gaat hem kort toelichten. Gaat uw gang.

De heer Van der Kruijff: Dank u wel, voorzitter. Wij hebben vernomen, overigens vooral uit de media, want op de site van de provincie zelf kunnen we er niet veel over vinden, dat de provincie Zuid-Holland bouwplannen gaat afkeuren die niet voldoen aan minimaal 33 procent sociale huur en 33 procent betaalbare koop, onder de 3,5 ton is dat. Daarover heeft het CDA de volgende vragen. Klopt dat? En weet u wat de provincie hier precies mee van plan is, ook voor Dordrecht uiteraard? Wat de impact hiervan is voor de lopende Dordtse bouwplannen, bijvoorbeeld Vlijweide, Stadswerven, Amstelwijk, Middenzone, wellicht Maasterras en/of voorziet u dat we het moeten compenseren in andere programma's? Bijvoorbeeld ook in datzelfde Maasterras of elders?

De voorzitter: Kort en krachtig. Dank u wel. Ik denk de heer Burggraaf. Gaat uw gang.

De heer Burggraaf: Dank u wel, voorzitter. Om maar even te beginnen met, wat is de impact voor de Dordtse bouwplannen die u noemde? Die impact is er niet, want dat zijn alle bouwplannen waarvan al het bestemmingsplan, het programma is vastgesteld. En

die zijn in ieder geval niet van toepassing op hetgeen de provincie gaat toetsen. Dat is één.

Het tweede is dat de provincie op regionaal niveau de woningbouwprogrammering gaat toetsen en daar ook op betaalbaarheid toetst. En daar ook van is aangegeven dat daar een ambitie ligt om meer op betaalbaarheid te gaan toetsen, maar dat daar ook nog een aantal zaken in de provincie voor vastgesteld moeten worden, voordat ze tot die toetsing kunnen overgaan. Die impact is er nu niet. Als u vraagt van, wat is de impact voor de bouwplannen? Dit heeft geen consequenties voor de bouwplannen die er al liggen in Dordrecht.

De voorzitter: Dank u wel voor het antwoord. De heer Van der Kruijff, voldoende?

De heer Van der Kruijff: Voorzitter, toch een vraagje. Want in de media-uitingen van de gedeputeerde was het nogal vrij stellig dat dat echt gewoon per project zou gelden. Kunt u ook toezeggen, als u ooit communicatie vanuit de provincie hierover ontvangt, dat u dat dan met ons wil delen? Want zelf hebben we het tot op heden niet.

De voorzitter: Mijnheer Burggraaf.

De heer Burggraaf: Voorzitter, dat zeg ik toe, dat zal ik doen. Want ik zag in mijn mail om tien over half drie een nieuwsbrief van de provincie Zuid-Holland over wonen. En daar wordt ook die media-aandacht in benoemd. En daar wordt letterlijk gezegd, dat ze op dit moment nog niet kunnen toetsen daarop en dat ze het op regionaal niveau gaan toetsen. Ik zal zorgen dat u diezelfde tekst ook u toekomt.

De voorzitter: Dank u wel. Het riep een vraag op bij mevrouw Stolk.

Mevrouw Stolk: Voorzitter, even aanvullend daarop. Want ik denk dat het bij heel veel partijen leeft dit. Maar u gaf aan net, en dat triggerde mij een beetje, waarvan de bestemmingsplannen al vastliggen, dat daar geen consequenties voor zouden zijn. Maar wat heeft dat voor consequenties voor het Maasterras, want het Maasterras ligt nu het bestemmingsplan ter inzage? Wat voor consequenties heeft het daarop?

De voorzitter: Mijnheer Burggraaf nog kort.

De heer Burggraaf: Voorzitter, ook voor het Maasterras heeft het geen consequenties, omdat het nu nog een concept bestemmingsplan is. En als het gaat over de programmering en dergelijke, daar zullen we het met u over hebben op het moment dat het bestemmingsplan ter vaststelling bij de gemeenteraad ligt. Daar zijn we helemaal nog niet in de fase om het programma daarop met u vast te gaan stellen.

De voorzitter: Dank u wel.

Mevrouw Stolk: Voorzitter, mag ik nog een kleine aanvullende vraag?

De voorzitter: Ja, heel kort.

Mevrouw Stolk: Het gaat natuurlijk ook over de sociale woningbouw. Want daar hint de heer Van der Kruijff waarschijnlijk ook een beetje op. Daar staat bij de plannen van het Maasterras in het bestemmingsplan 18,8 procent. Hoe kijkt u daar dan tegenaan?

De voorzitter: Reactie nog kort van de wethouder.

De heer Burggraaf: Voorzitter, ik wil het echt beperken tot de vraag die nu mij gesteld is over de woningbouwprogrammering, zoals die door het CDA is gesteld. En als het gaat over de discussie van het Maasterras, dan stel ik voor dat we die discussie voeren op het moment dat we het gaan hebben over het bestemmingsplan van het Maasterras.

De voorzitter: Dat lijkt me ook goed. Dank u wel. De derde vraag is een vraag van Op Ons Eiland. En die gaat over de fietspaden op de Krispijnseweg. Mijnheer Gorter, kunt u hem kort toelichten?

De heer Gorter: Dank u wel, voorzitter. Op Ons Eiland heeft zorgen om de Krispijnseweg. De Krispijnseweg is netjes opgeknapt en voorzien van brede, rode fietspaden. Deze weg is niet voorzien van belijning. En dit zorgt voor gevaarlijke en onduidelijke verkeerssituaties, zeker als het donker is. Is dit nieuw beleid omtrent het aanbrengen van belijning? Is het college met ons van mening dat dit onwenselijk is? En wat betekent dat, wat het college betreft, voor de toekomst van de inrichting van wegen met brede fietsstroken.

De voorzitter: Dank u wel. Dat is heel kort en krachtig. Mijnheer Van der Linden.

De heer Van der Linden: Dank. U heeft gelijk, de Krispijnseweg is heel netjes opgeknapt, maar hij is nog niet klaar. Zo is het. Maar u heeft ook gelijk. Het is bij dit soort grote werkzaamheden inderdaad gebruikelijk om het asfalt af te maken en de hoekjes ook en daarna de belijning aan te brengen. En we hebben de afgelopen maanden behoorlijk slecht weer gehad. De laatste weken is het ook koud. En dat helpt ook niet. Normaal gesproken tot begin vierde kwartaal werk je met verf op de weg. Soms kan het iets langer. En je begint zo'n beetje in februari, is afhankelijk van de temperatuur, weer. Zo snel als het kan, brengen we belijning aan. Want het gaat niet alleen om de fietspaden, maar ook op een aantal andere plekken. Want die belijning maakt het pas echt af. Dat ben ik met u eens.

De voorzitter: Dank u wel. Dat is denk ik een duidelijk antwoord. Gaan we naar de laatste vraag. En die vierde vraag komt van de VSP. En die gaat over de sportschool op het Leerpark. En mevrouw Stolk?

Mevrouw Stolk: Ja, als dat mag.

De voorzitter: Gaat uw gang.

Mevrouw Stolk: Voorzitter, dank. Vanochtend, zoals iedereen heeft kunnen lezen, stond er een stuk in de krant over de geluidshinder die bewoners hebben op het Leerpark. Daarin komt naar voren dat de gemeente in gebreke is gebleven en dat er niet overgegaan is tot tijdelijke sluiting van de sportschool. Ook zou de sportschool er niet mogen zitten, maar onder de noemer van een leerwerkbedrijf wel. Wat is leidend, een

leerwerkbedrijf of de gemeentevergunning, waarin staat dat daar andere bedrijfstakken mogen komen, maar geen horeca en sportschool?

De bewoners zijn er ziek van geworden. En het loopt nu al ruim twee jaar. De vraag aan de wethouder is, waarom is er niet overgegaan tot sluiting? Wat gaat de wethouder doen om alsnog de sportschool te sluiten, totdat de zaak is opgelost? In verband met een leerwerkbedrijf dan zomaar een sportschool of horeca komen. Hoe kijkt de wethouder daartegenaan? Tot zover, voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel. Dat is een vraag voor onze sportwethouder. En die is net binnen. Gaat uw gang.

De heer Merx: Dank u wel. Het gaat meer om vergunningverlening en handhaving, maar dat zit bij dezelfde wethouder. Dank voor de vragen. Het is een situatie die al wat langer bekend is. Waar we ook al een handhaafcheck hebben opgezet. Maar dat op een gegeven moment even is opgeschort, omdat bleek dat het een leerwerkbedrijf was. Althans, dat ze daarmee een dergelijk certificaat hadden. En op basis daarvan kon het volgens bestemmingsplan wel. Nou heeft de bezwaaradviescommissie daar een advies over gegeven. Dat hebben we eigenlijk zeer recent gekregen. En dat moeten we gewoon eventjes goed bestuderen. Dat betekent dat, kunnen wij ons vinden in het advies, dan zullen we het wellicht opvolgen. Kunnen we ons er niet in vinden, dan moeten we daar een ander oordeel over geven. Dat is één. Twee is, u vraag komt er eigenlijk op neer van, waarom heeft u het nog niet gesloten? En als het nog niet gesloten is, wanneer gaat u het sluiten? Zo eenvoudig kan dat niet. Stel dat de bezwaaradviescommissie gelijk heeft. Die zegt, jongens, een paar uur in de week is te weinig om een leerwerkbedrijf te zijn. Moeten we dat toetsen of dat ook volgens bestemmingsplan klopt. Als dat zo is, stel dat de bezwaaradviescommissie gelijk heeft en wij volgen dat advies, dan moeten we gewoon op basis van jurisprudentie eerst gaan kijken of er legalisatie mogelijk is. Pas als dat niet mogelijk is, dan kunnen we op dat vlak handhavend gaan optreden. En dat zou uiteindelijk kunnen leiden tot een sluiting. Maar dat is allemaal als, dan. Mocht het zo zijn dat we zeggen, het advies hebben we goed bestudeerd, maar wij denken dat het wel een leerwerkbedrijf is, want er komen altijd verrassingen uit de hoge hoed, dan moeten ze in ieder geval voldoen aan de geluidsnormen. En daar wordt ook op gehandhaafd. En daar gaan we ook op handhaven. En dan is het wel heel erg fijn, zeg ik hier, en praktisch als de omwonenden daar aan meewerken om de controle op geluid ook mogelijk te maken. Want dan kunnen we op basis in ieder geval daarvan handhaven. Want hoe het ook zij of went of keert, je moet je aan de geluidsnormen houden. Of het wel of niet in het bestemmingsplan past.

Mevrouw Stolk: Voorzitter, dank voor de beantwoording van de wethouder. Ik snap dat je niet zomaar iets kan sluiten. En daar gaat het ons ook niet om. Alleen dit duurt al twee jaar. En de mensen zijn daar echt gewoon ziek geworden. En ik snap ook dat je daar goed naar moet kijken en dat je het ook moet bestuderen, maar kunt u aangeven op wat voor termijn u met een antwoord komt of de sportschool daar mag blijven zitten op de manier waarop het er nu zit? En ook de bewoners daarin meenemen, om die gerust te stellen en tegemoet te komen.

De voorzitter: Gaat uw gang.

De heer Merx: Dank u, voorzitter. Zo snel mogelijk. Deze situatie duurt inderdaad lang, maar zorgvuldigheid en snelheid moeten hier hand in hand gaan naar de sportschool toe, maar ook zeker naar de bewoners toe. Die nemen we daarin mee. Ze worden ook benaderd om mee te werken aan een geluidsonderzoek. Ze worden daarin meegenomen. Maar we moeten gewoon de stappen zetten die we moeten zetten. En we zullen zo snel mogelijk, maar wel met alle zorgvuldigheid inachtnemend, want anders schieten we onszelf weer ergens anders in de voet en daar schiet ook niemand wat mee op, hierop acteren. En wat de uitkomst ook is, we zullen dat ook uiteraard communiceren.

De voorzitter: Dank u wel.

Mevrouw Stolk: Voorzitter, zo snel mogelijk is altijd een beetje koffiedikkijken. En ik vertrouw de wethouder echt wel op zijn blauwe ogen, maar kunt u een globale termijn aangeven? En dan zal ik u niet op een paar weken aan houden.

De heer Merx: Dat vind ik een lastige vraag, omdat eigenlijk wil ik datgene wat ik hier toezeg ook gewoon nakomen. En als ik zeg drie weken, dan wordt het straks vijf weken. En als ik zeg zes weken, dan zijn we binnen twee weken klaar. Ik durf daar gewoon niet heel concreet een antwoord op te geven in de zin van zoveel weken, want er zitten ook weer een juridische procedures aan vast. Mensen kunnen weer in bezwaar, in beroep gaan. Ga maar zo door. Het kan nog best lang duren. Bottomline is, geluidsoverlast, in welke vorm dan ook, moeten we gewoon op handhaven. Daar gaan we ook op handhaven. Dat staat los van de discussie of dat ding er wel of niet mag zitten op grond van het bestemmingsplan. En voor die handhaving hebben we gewoon nodig dat de mensen ook meewerken om dat geluidsonderzoek te kunnen laten doen. Dat is wel een oproep die ik hier ook doe. Daar gaan we gewoon mee door. Dat doen we. En los daarvan loopt de juridische discussie of dit wel of niet een leerwerkbedrijf is en of dat wel of niet past binnen het bestemmingsplan.

De voorzitter: Dat is volgens mij duidelijk.

De heer Merx: En waar het de mensen nu om gaat, volgens mij, is de overlast die ze hebben. Dat is de kern van het probleem. Zo heb ik het altijd begrepen. En dat moeten we zoveel mogelijk tegengaan. Want als een sportschool daar zit waar je niks van hoort en niks van merkt, ongeacht of het wel of niet kan, dan heb je daar geen last van. Dat staat weer onverlet de vraag of het kan of mag of niet mag. Maar dat is wat ik kan toezeggen. We blijven gewoon doorgaan op dat geluid. En in de tussentijd werken we zo snel mogelijk toe naar een oplossing van, mag het of mag het niet? En als het niet mag, gaan we handelen. En als het wel mag, dan is dat het punt.

De voorzitter: De heer Gorter had ook kort nog een vervolgvraag.

De heer Gorter: Voorzitter, toevallig boks ik daar.

De voorzitter: Heel kort.

De heer Gorter: Ik ken de ondernemer niet, maar ik weet inmiddels wel wie de ondernemer is. En ik heb ook aan hem gevraagd, ik zeg van, wat is hier werkelijk aan de hand? U wilde wat zeggen?

De voorzitter: Het is natuurlijk niet de bedoeling dat u privé of individueel vragen gaat stellen.

De heer Gorter: Nee, maar ik wilde alleen... Ik heb die ondernemer gesproken. Dat wil ik alleen maar even zeggen. En die geeft eigenlijk aan, er heeft hiervoor ook al een boksschool gezeten. En die ondernemer is er ook ziek van. Die heeft een contract bij Woonbron getekend, niet wetende dat de vorige sportschool misschien wel om dezelfde reden er gestopt is. Woonbron heeft daar niets over gezegd. Heeft deze ondernemer een contract laten tekenen. Deze ondernemer wil graag isoleren, alleen Woonbron werkt niet mee. En ik mis heel Woonbron in deze discussie. Volgens mij is het probleem van Woonbron en niet van deze ondernemer, als het over geluidsoverlast gaat.

De voorzitter: Maar dan is het volgens mij, naar mijn idee ook geen probleem wat wij hier nu moeten oplossen en waar de wethouder op dit moment iets mee kan. Maar het is goed dat u het genoemd heeft.

De heer Gorter: Ik wil het alleen maar zeggen, er wordt wel over bewoners gesproken, maar er is ook nog een ondernemer.

De voorzitter: Prima. Duidelijk. Dat is nu toegevoegd als meegegeven. Heeft u daar nog een korte reactie op?

De heer Merx: Ik heb geen vraag gehoord, maar dit geeft wel aan dat het altijd zorgvuldig moet gebeuren. Er zijn meerdere partijen bij betrokken. En die tijd wil ik ook nemen. Maar geluidsoverlast is geluidsoverlast. Daar handhaven we gewoon op.

De voorzitter: Daar heeft u inderdaad een duidelijke toezegging op gedaan. En ik wil het hierbij houden.

3. Vaststellen Marktverordening en Marktvisie - Raadsvoorstel

Voorzitter: De heer Groenewege
Raadsgriffier: mevrouw Vermeulen
Verslag: NotuBiz

Aanwezig:
Dhr. Ayverdi (DENK)
Dhr. Van den Berg (CDA)
Dhr. Droog (CU/SGP)
Mevr. Van Engelen (GroenLinks)
Dhr. Katif (Beter Voor Dordt)
Dhr. Kleinpaste (Gewoon Dordt)
Mevr. Lammens-Oostdijk (VVD)
Mevr. Pichel (FvD)
Dhr. Portier (SP)

Mevr. Schnabel (PvdA)
Dhr. Van der Spoel (PvdA)
Mevr. Stolk (VSP)
Dhr. Tutupoly (Op Ons Eiland)
Dhr. De Vries (VSP)

Portefeuillehouders: wethouder M. Burggraaf

Ambtelijke ondersteuning: Dhr. Van Diejen

De voorzitter: Welkom raads- en commissieleden, wethouder Burggraaf, ambtelijke ondersteuning, belangstellenden, kijkers thuis. Voor we van start gaan, wil ik eerst even de commissie vragen om zich voor te stellen. En laat ik dan aan mijn linkerzijde beginnen.

Mevrouw Vermeulen: Laurette Vermeulen, commissiegriffier.

De heer Droog: André Droog, ChristenUnie/SGP

De heer Tutupoly: Gersom Tutupoly, Op Ons Eiland.

Mevrouw Lammens-Oostdijk: Jeanine Lammens, Dordtse VVD.

De heer Portier: Ronald Portier, SP.

De heer Katif: Jacques Katif, Beter voor Dordt. Ik moest even nadenken.

De heer Van der Spoel: Wouter van der Spoel, Fractie van der Spoel.

De heer Van der Berg: Elco van der Berg, CDA Dordrecht.

Mevrouw Pichel: Ruby Pichel, Forum voor Democratie.

De heer Kleinpaste: Gert Jan Kleinpaste, Gewoon Dordt.

De heer Ayverdi: Emin Ayverdi, DENK Dordrecht.

Mevrouw Schnabel: Marije Schnabel, Partij van de Arbeid.

Mevrouw Van Engelen: Yara Van Engelen, GroenLinks.

De heer De Vries: André de Vries VSP.

Mevrouw Stolk: Margret Stolk, VSP.

De heer Burggraaf: Maarten Burggraaf, wethouder.

De heer Van Diejen: Nies Van Diejen, ambtelijke ondersteuning.

De voorzitter: En ik ben Pieter Groenewege. En ik ben vandaag uw voorzitter. We hebben het vandaag over het raadsvoorstel Vaststellen Marktverordening en Marktvisie. Op 12 december 2023 was er een beeldvormende sessie hierover met insprekers. Vorige week, 16 januari 2024, was een beeldvormende sessie voor technische vragen. Een aantal fracties heeft nog schriftelijk technische vragen gesteld. Het waren er gelukkig maar een paar. Die zijn beantwoord. Ook zijn er nog een aantal brieven binnengekomen van belanghebbenden. En die kunt u ook wegen. En deze sessie is eigenlijk bedoeld voor verdere technische verdiepvragen. Wellicht de laatste technische vragen waar u nog mee zit, voordat u een oordeel kunt vormen. En om die vragen te beantwoorden, hebben we, namens het college, de heer Van Diejen. Maar ik weet ook dat er een ordevoorstel is aangekondigd. En ik geef mevrouw Pichel graag de gelegenheid om dat toe te lichten.

Mevrouw Pichel: Dank u wel, voorzitter. Ik zou graag een ordevoorstel willen doen. Daarbij wil ik wel vermelden dat met name de hele Binnenstadvisie er is, wat dit natuurlijk allemaal raakt, dat we het juist heel belangrijk vinden dat dat gaat plaatsvinden en doorgang kan gaan vinden. En dat is ook de reden voor dit ordevoorstel. Na heel veel uren erin te hebben gestoken om technisch en inhoudelijk een beeld te kunnen vormen, heb ik wel gemerkt dat het heel lastig is om voor raadsvoorstel tot een punt te komen en dit voorstel zo in behandeling te kunnen nemen. En ik zal u drie redenen geven waarom dit zo is. De eerste reden is, in verschillende stukken zien we ook de vraag... Het college vraagt onder andere van ons om in te stemmen met het intrekken van een verleende vergunning voor onbepaalde tijd. Zonder dat daar, wat ons betreft, voldoende juridische grond voor is gegeven. En als raadslid wil ik graag honderd procent zeker zijn van het feit dat ik voor interpretatie vatbare regels niet boven de wet stel. Ik heb daar per slot van rekening ook een eed voor afgelegd. En gezien de interpretaties van dit raadsvoorstel, kan ik die honderd procent zekerheid niet geven. De tweede reden is dat het college rechtvaardigt het intrekken van de vergunning, met het argument dat de Europese Dienstenrichtlijn de gemeente verplicht tot het afgeven van een schaarse vergunning. Los van de discussie of dit werkelijk zo omschreven en bedoeld is in de Dienstenrichtlijn, wil ik beargumenteren dat de markt, een plaats waar men een product verkoopt, niet het leveren van een dienst is en daarom niet valt onder de Dienstenrichtlijn. Ik heb kennis genomen van de beantwoording van het college op onze technische vraag hierover. En ook daarin zie ik een foutief antwoord. Het college beantwoordt vraag 15 met allerlei voorbeelden van jurisprudentie en voorbeelden van diverse diensten. En concludeert, citaat: "Waar het hier om gaat, is niet zozeer dat men goederen verkoopt. De dienst slaat op de toegang tot de verkoop, omdat die beperkt is tot het marktterrein." Einde citaat. Graag verwijs ik u daarvoor naar de ICEER-Handleiding, die te vinden is op de website van de Rijksoverheid, waar schematisch de toepasselijkheid van de Dienstenrichtlijn wordt weergegeven en een andere volgorde hanteert.

De voorzitter: Ik vind uw ordevoorstel wel erg veel op een bijdrage lijken. Kunt u de derde reden iets sneller doen en dan uw concrete voorstel toelichten?

Mevrouw Pichel: De derde reden is heel kort. Ik heb nog twee zinnen voor mijn punt twee. Dit punt is namelijk wel heel erg belangrijk, want hier gaat het juist om. Of dat de richtlijn wel of niet van toepassing is? Wat ik al zei, in deze handleiding wordt schematisch de toepasselijkheid van de Dienstenrichtlijn weergegeven. En een andere

volgorde hanteert. Want in de beantwoording staat er dat het gaat om de toegang tot de verkoop. Maar men dient eerst vast te stellen of de economische activiteit te kwalificeren valt als een dienst. En alleen als dat antwoord ja is, dan stelt men de vraag of het voorschrift op de toegang van toepassing is. En dat antwoord zou eventueel ja kunnen zijn. Echter het schema van toepasselijkheid heeft ook een volgordelijkheid. En dan ten derde, voorzitter, er heeft al heel veel tijd in gezeten, zowel voor mij als de collega commissieleden. Ik heb er werk voor moeten laten liggen, omdat ik er juridisch zo heb moeten induiken. En als we over deze hoofdpunten geen zekerheid hebben, heeft het geen nut om over de daaruit voortvloeiende punten te debatteren. En voor gevolgen van de eventuele keuzes neem ik in ieder geval mezelf in de raad ter bescherming, als dat niet rechtmatige keuzes zijn. Tot zover, voorzitter.

De voorzitter: Dan blijft de vraag wat uw ordevoorstel is?

Mevrouw Pichel: Mijn ordevoorstel is om in ieder geval te kijken naar het stuk, of dat we deze twee belangrijke punten, die ten grondslag liggen aan de juridische juistheid van het stuk, of we daar nog juridische toets voor willen doen? En de check met de Dienstenrichtlijn, of die wel degelijk van toepassing is, zoals het is gesteld? Want als die niet van toepassing is, dan doen de andere punten in het stuk er ook niet toe.

De voorzitter: Maar eigenlijk is een ordevoorstel iets wat slaat op wat we nu doen tijdens deze vergadering. En als u nog een juridische check wil, dan vindt die niet plaats tijdens deze vergadering, neem ik aan. Eigenlijk verandert uw ordevoorstel niets aan de huidige vergadering. Begrijp ik het goed?

Mevrouw Pichel: Ja, in die zin, vandaag wordt er natuurlijk vergaderd over bepaalde punten in het raadsvoorstel. En daar zijn ook technische vragen over gesteld. Maar als je technische vragen gaat stellen over technische elementen in het stuk, die al niet kloppen omdat de grondslag verkeerd is, dan zou deze vergadering nutteloos zijn.

De voorzitter: De heer Kleinpaste wil hierover het woord.

De heer Kleinpaste: Voorzitter, ik kan een heel eind meevoelen met wat mevrouw Pichel ook aan de orde heeft gesteld. We hebben daar vorige week uitgebreid over gesproken. En daar zat het op vast. Ik heb het twee keer teruggekeken, omdat ik gewoon heel erg, zal ik maar zeggen, in de war raakte. En ik kwam er geen steek mee verder. En ik dacht op enig moment, dan kunnen we het eigenlijk alleen maar oordeelsvormend bespreken, want het college heeft de redenering overgenomen. Dan is het een politiek feit, waar je oordeelsvormend over kunt praten. We kunnen nu twee dingen doen. Niet verder beeldvormend praten, omdat dit eerst uitgezocht moet worden, en dat antwoord afwachten. Of de ambtelijke ondersteuning vragen om klip en klaar nog eens aan te geven waarom er dan mogelijk een denkfout zit bij mevrouw Pichel. Want daar ben ik dan heel nieuwsgierig naar. Ik zie hem nog even niet. Dat terzijde.

Maar dan moeten we wel heel helder hebben waar we het vanavond over gaan hebben, want anders krijg je een herhaling van zetten van vorige week. Dat is het laatste waar we volgens mij allemaal op zitten te wachten.

De voorzitter: De heer Portier.

De heer Portier: Twee dingen. Als er leden zijn van deze commissie die de vergadering niet zinvol achten, dan staat het ze vrij om de vergadering te verlaten. Dat is één ding. En ten tweede, het is klip en klaar dat alle vormen van detailhandel gewoon onder diensten vallen. Wat mij betreft is het volkomen onzinnig om daar de discussie over aan te gaan om dat uit te zoeken.

De voorzitter: Mevrouw Pichel, kort.

Mevrouw Pichel: Dank u wel, voorzitter. Ik heb inderdaad een reactie op de heer Portier. Want hij geeft aan dat het klip en klaar is. Ik zou hem dan willen vragen waar hij dat kan laten zien, want ik heb namelijk documentatie en ook vanuit de ICEER-Handleiding van de Rijksoverheid waarin ik heel duidelijk kan maken dat het niet zo klip en klaar is. Dat zou ik graag willen zien waar dat dan van... En dit is wat ik bedoel. Want als hier geen duidelijkheid over is, dan wordt dit een hele rare vergadering, een hele rare besluitvorming. Of het wordt gewoon een nee.

De voorzitter: Dat is natuurlijk altijd een optie. Als uw fractie vindt dat het raadsvoorstel op verkeerde feiten of in uw ogen verkeerde feiten is gestoeld, dan kunt u natuurlijk altijd overwegen om gewoon tegen het raadsvoorstel te stemmen. En eigenlijk uw oordeel over of het raadsvoorstel op de juiste feiten is gestoeld, hoort niet thuis in een technische sessie. We kunnen natuurlijk besluiten om er iets anders van te maken op dit moment. Maar dat is eigenlijk onderdeel van een oordeelsvormende vergadering. Dat gaat ook over uw oordeel over de onderbouwing van een raadsvoorstel. Maar ik zag ook nog een hand van de heer Den Heijer. Die geef ik eerst het woord.

De heer Den Heijer: Een ordevoorstel binnen een ordevoorstel. We souperen nu erg veel tijd op met deze technische discussie, waar mevrouw Pichel enkele aspecten raakt waar mijn fractie ook over denkt. En ik zou eerlijk gezegd het voorstel doen om gewoon nu te beginnen. En dat we de ruimte die we nu opsouperen aan het einde bewaren om met elkaar tot besluit te komen tot oordeelsvorming of anderszins.

Mevrouw Stolk: Voorzitter.

De voorzitter: Mevrouw Stolk.

Mevrouw Stolk: Voorzitter, ik ga toch mevrouw Pichel even ondersteunen, want we hebben het er al heel lang over gehad. Je kan twee dingen doen. Je kan nu gaan vergaderen, terwijl we op verkeerde feiten of verkeerde argumentatie die in het raadsvoorstel staan. Of we zeggen, we geven het terug aan het college, zoek het nog een keer uit en kom dan terug hoe het daadwerkelijk in elkaar zit.

Want als de raad een besluit moet nemen, dan wil ik ook een besluit nemen die gestoeld is op dingen die ook op waarheid berusten. En dan kijk ik even mevrouw Pichel aan. Daar zitten wij hiervoor, kaderstellend en controlerend. En in dit geval is het onze controlerende taak. En die kan ik op dit moment niet uitvoeren.

De voorzitter: Het staat iedere fractie natuurlijk ook vrij om andere informatiebronnen te benaderen dan wat het college zelf aanlevert en om daar dan zelf ook een weging in te maken. U hoeft niet alle informatie uit het college direct te halen. We gaan niet meer

verder discussiëren. We gaan stemmen nu over het voorstel, want anders houden we geen tijd meer over voor het eventuele vervolg van deze vergadering.

De heer Kleinpaste: Voorzitter, maar ik ben het oneens met uw opmerkingen.

Mevrouw Pichel: En voorzitter, ik wil nog even reageren op wat u net zei tegen mij.

De heer Kleinpaste: Daar wil ik wat over kunnen zeggen

De voorzitter: Vooruit.

De heer Kleinpaste: Want je moet als raad en commissie gewoon echt blind kunnen vertrouwen op de juistheid van de informatie vanuit het college. Dat kun je niet maar met een korreltje zout nemen. Dat kun je niet maar voor tachtig procent geloven en andere bronnen erbij halen. Je moet honderd procent kunnen vertrouwen op de juistheid van de informatie vanuit het college.

De voorzitter: Laten we daar geen debat over voeren. Mevrouw Pichel.

Mevrouw Pichel: Dank, voorzitter. Ik wil er nog aan toevoegen, aan wat u net richting mij beargumenteerde, is dat het mij niet zozeer gaat om een technisch dingetje of een technische vraag of het niet eens zijn met iets in het stuk. Het gaat mij hier om een bepaalde juridische grondslag en of dat het rechtmatig is dat wij als raad een vergunning intrekken voor onbepaalde tijd, terwijl daar niet voldoende juridische grond voor is om dat in te trekken. En wij staan als raad namelijk niet boven de wet. En dat vind ik heel belangrijk. En ik heb daar zelf juridisch onderzoek naar gedaan. En ook bij ons een jurist nagevraagd van de landelijke fractie, om er even zeker van te zijn dat ik hier niet zelf dingen aan het interpreteren ben, maar ook juist de wet erop nasla.

De voorzitter: Dat snap ik. Het enige wat ik zelf als voorzitter een beetje ongemakkelijk vind, is om dan een discussie te gaan voeren over de feiten, met een ambtenaar eigenlijk, in een beeldvormende sessie. Ik denk dat je dan een kant opgaat die we met zijn allen niet moeten willen. En dat dat soort discussies eigenlijk tussen de commissie en de wethouder plaats moeten vinden in de oordeelsvormende sessie. Maar eigenlijk is nu de vraag van, hoe wilt u verder met deze vergadering? En dan ligt denk ik het voorstel voor, als ik uw ordevoorstel goed begrijp, om deze vergadering nu af te breken en nieuwe informatie op te vragen van het college. Klopt het dat dat uw ordevoorstel is?

Mevrouw Pichel: Ja, dat klopt. Want het nadeel van het doorsturen naar de oordeelsvormende sessie is dat er dan nog steeds, als dan het stuk verandert, er elementen inzitten waar we nog beeldvormend vragen over zouden hebben wellicht.

De voorzitter: Helder. Dan gaan we als commissie stemmen over het ordevoorstel. En het voorstel is dan om deze sessie af te breken en wat we net hebben besproken. Wie is daar voor? Forum voor Democratie. Ik ga tellen. VSP, DENK, Forum, CDA, Van der Spoel. Dat is een meerderheid. Dat betekent dat uw ordevoorstel het heeft gehaald en dat de heer Van Diejen hier helaas voor niks heen gekomen is. Maar hij kan wel meeluisteren met de specifieke vragen die u nog voor het college heeft, die u graag beantwoord zou willen zien. En hoe we dan verder gaan. Wat is het vervolg? Wat is de volgende sessie?

Eigenlijk moeten we het daar dan nu even over hebben. Welke vragen leggen we aan het college voor en hoe ziet het vervolg eruit? Wie wil daar het woord over? Wilt u daarover het woord?

Mevrouw Pichel: Ik heb ze natuurlijk al genoemd net. En de reden die ik heb aangegeven, dat is inderdaad het stuk dat er verleende vergunningen van onbepaalde tijd worden ingetrokken. De argumentatie die erbij wordt gegeven, is de Dienstenrichtlijn en de toepassing daarvan. Daar zijn niet alleen hele sterke vragen bij of dat het überhaupt onder de Dienstenrichtlijn valt. Want dat had ik net ook aangegeven, er is een schema van de volgorde en de toepasselijkheid in de ICEER-Handleiding. En dan nog, al zou je ergens concluderen dat het er wel onder zou vallen, dan zijn de interpretaties en de manier waarop het in het raadsvoorstel staat toch nog wat anders dan hoe je het ook in de Dienstenrichtlijn kunt lezen. Daar zou dan ook nog discussie over zijn. Maar ik zou zeggen, begin bij stap één, want als dat al niet kan en niet rechtmatig is, dan hoeven we het over het andere niet meer te hebben.

De voorzitter: Vat ik het goed samen dat uw vraag is, in hoeverre de Dienstenrichtlijn van toepassing is op marktkramen, marktkooplui, de markt?

Mevrouw Pichel: Ja, het leveren van een product aan mensen. Klopt.

De voorzitter: Op de Dordtse markt.

Mevrouw Pichel: Maar laten we beginnen bij de juridische grond van het intrekken van een vergunning die is afgegeven voor onbepaalde tijd.

De voorzitter: Ik neem aan dat mijn collega hier naast mij mee tikt. Fijn. Zijn er nog meer...

Mevrouw Stolk: Voorzitter.

Mevrouw Pichel: Ik ben meer dan bereid om te herhalen, als het nodig is hoor. Zeg het maar? Oké.

Mevrouw Stolk: Voorzitter, even, voordat we in herhaling vallen. Volgens mij heeft mevrouw Pichel het op papier en op de mail, want we hebben het er gisteren ook uitgebreid over gehad. Misschien dat het gewoon even gemaild kan worden aan de griffie.

De voorzitter: Dat kan ook. Maar we zitten hier nu toch. We kunnen ook gewoon even het erover hebben. Had iemand nog wat vragen voor het college? En met dan de verwachting dat er een ander antwoord op volgt dan wat al gekomen is, denk ik.

De heer Den Heijer: Voorzitter.

De voorzitter: De heer Den Heijer.

De heer Den Heijer: Wat de VNG schrijft over de Dienstenrichtlijn, zou dat meegenomen kunnen worden in de beantwoording?

De voorzitter: Ik neem aan van wel, ja.

De heer Katif: Voorzitter.

De voorzitter: Ik krijg gesouffleerd dat de commissie ook zelf onderzoek kan besluiten te doen. Dat is wellicht nog een suggestie die u mee kan nemen. De heer Katif.

De heer Katif: Dank u wel, mijnheer Groenewege, voorzitter. Even de vraag van de heer Den Heijer ten aanzien van de VNG richtlijn. Die is al bekend trouwens. We weten precies wat de VNG wel en niet gezegd heeft. En het feit dat mevrouw Pichel allerlei dingen even naar boven heeft gebracht, doet mij ook eigenlijk eerlijk... Ik was niet anders van mening. De richtlijn, dat heb ik vorige week ook nog aangegeven, ik ga niet hier herhalen, maar ik vind, en daar blijf ik echt bij en Beter voor Dordt vindt dat ook, is dat als je een informatie geeft, dan moet het namelijk gestoeld zijn op, en ik zeg het niet gechargeerd, ik zeg het eerlijk zoals het is, op waarheid.

De voorzitter: Maar nu gaan we naar een oordeelsvormende bijdrage.

De heer Katif: Dat blijft nog steeds technisch. Ik zeg alleen...

De voorzitter: Uw boodschap is helder. Mag ik even een paar minuten schorsen om te kijken hoe we dit verder afwickelen. Beste mensen, gaat u alstublieft zitten. Waar we een beetje mee worstelen, is dat we een vraag willen laten uitzoeken, maar we hebben niet een vraag die als vraag is geformuleerd. En dat vind ik persoonlijk een beetje lastig. Ik zou toch graag, aangezien we de tijd hebben, met u als commissie tot een vraag komen. Want het is ook heel ongebruikelijk eigenlijk wat er gebeurt. Het is wel goed als we even gewoon op een goede manier een vraag formuleren van, hier zitten we mee als commissie. Dit willen we laten uitzoeken. De heer Portier.

De heer Portier: Volgens mij zijn er inderdaad twee vragen. Eén, is het juridisch mogelijk om een al afgegeven vergunning voor onbepaalde tijd in te trekken op grond van nieuw beleid? En de tweede vraag is heel simpel, valt detailhandel, meer specifiek markthandel, onder de Dienstenrichtlijn?

De voorzitter: Super. Dat is al een stuk duidelijker. Helemaal prima. Dan is de vraag... Mevrouw Pichel, vindt u dat ook goed?

Mevrouw Pichel: Dank u wel daarvoor. Ik zat even kijken, want wat was het laatste stukje van de zin van de heer Portier? Kunnen we de vergunning intrekken? En toen zei u?

De heer Portier: Dat was het eerste punt. Het eerste punt is, kun je een al afgegeven vergunning voor onbepaalde tijd intrekken op grond van nieuw beleid? En het tweede punt was, valt detailhandel, meer specifiek markthandel, onder de Dienstenrichtlijn?

Mevrouw Pichel: En ik zou ook wel aangeven, want ik had hem ook, kan het college met instemming van de raad een vergunning van onbepaalde tijd omzetten naar bepaalde tijd, zonder geldige redenen? Dan hebben we het ook over de juridische gronden die daarvoor nodig zijn. Dat vind ik wel belangrijk. Een juridisch grond om een uitgegeven vergunning in te trekken.

De voorzitter: De heer Portier formuleerde het als, is het juridisch mogelijk? Ik neem aan dat in het antwoord daarop dan ook een juridische grond volgt.

Mevrouw Pichel: Maar ik bedoel dat het beleid misschien ook daar niet altijd heel erg op uitmakend is.

De voorzitter: De volgende vraag is, wie moet deze vraag beantwoorden? Want voor zover mij bekend, is deze vraag eigenlijk al beantwoord vanuit het college. Ik denk, als u die vraag nogmaals aan het college stelt, dat u gewoon een kopie ontvangt van het antwoord wat u al heeft ontvangen. Maar u kunt ook... Er zijn meerdere opties. De griffie heeft budget om een onafhankelijk iemand dit te laten uitzoeken. Of er zijn stadsjuristen, die zijn in dienst van het college, die zouden daar ook nog naar kunnen kijken. Maar uiteindelijk is het niet aan mij. Ik laat wat ballonnen op. Uiteindelijk is het aan u.

Mevrouw Stolk: Voorzitter, even daarop aanvullend.

De voorzitter: Mevrouw Stolk.

Mevrouw Stolk: Dat klopt dat we zelf een onderzoek kunnen laten doen. Maar ik vind dat ook wel een beetje een zwaar middel om nu al in te zetten. Ik zou graag eerst het antwoord vanuit het college willen. En dan niet het antwoord wat we nu al hebben, maar echt even gedegen onderzoek doen, klopt dit wel en klopt het dat als wij ergens een oordeel over vellen of dat dan ook juridisch standhoudt? Laat ik het dan maar zo zeggen. En als we dan nog twijfelen...

Want ook wij hebben natuurlijk wel onze achterban waar we informatie op kunnen halen. Dat zullen we dan ook zeker nog doen. Geloven we het dan nog niet, dan kunnen we altijd nog dat middel inzetten van juridische bijstand vanuit de raad. Maar zover wil ik het nu nog niet laten komen, want dat vind ik een beetje te zwaar nu.

De voorzitter: Helder. De heer Katif had ook een vinger in de lucht.

De heer Katif: Voorzitter, dank u wel. Bij het laatste sluit ik volledig aan bij de VSP. En ik denk dat het college niet anders zou willen dan een soort verdieping in de vraag die al gesteld is en waarvoor een antwoord al gegeven. Alleen nog eens een keer verdiepend, dat we in ieder geval... Het is niet zo dat we geen vertrouwen hebben in het college. Natuurlijk hebben we vertrouwen in het college. Alleen in dit geval moet het college iets dieper onderzoeken dan tot nu toe gedaan is. En dat je het hele stuk niet schrijft naar het voorstel, maar geef eens gewoon eerlijk een... Eerlijk? Wat is eerlijk? Geef eens gewoon een straight antwoord, hier kunnen wij mij aan de slag. Een het houdt ook stand. Want dat is eigenlijk de essentie van het hele verhaal, het moet stand kunnen houden. Dat is niet straks een of andere marktkoepied die in één keer een zaak tegen de gemeente... En voordat je het weet, zegt hij, u had het geweten.

De voorzitter: Ik denk dat dat ook wordt gedekt door de formulering van de vraag, is het juridisch mogelijk? Ik zag ook behoefte bij de wethouder. Voordat hij het woord neemt, moet ik eerst even aan de commissie vragen, mag de wethouder het woord voeren?

Mevrouw Pichel: Van mij mag het wel, maar mag ik nog een toevoeging doen aan de vragen? Omdat we dat daar nu mee bezig zijn.

De voorzitter: Ja, dat mag. Doe dat maar eerst.

Mevrouw Pichel: Is misschien handiger. Want het stuk, wat ook belangrijk is, de Dienstenrichtlijn. Daar had de heer Portier al een soort van vraag over geformuleerd. Maar vooral ook die koppeling naar het schema in de ICEER-Handleiding. Want die laat namelijk even heel duidelijk zien wanneer iets wel of niet een dienst is en onder de Dienstenregeling valt. En dat is natuurlijk een belangrijke vraag om uit te zoeken, wat daarin de waarheid is? Wat weer anders is dan in de stukken en in de beantwoording staat, dan na eigen onderzoek is gevonden.

De voorzitter: Hoe heette die handleiding?

Mevrouw Pichel: De ICEER-Handleiding. Die is te vinden op de website van de rijksoverheid. En die heeft de griffie in haar bezit, want die heb ik net gestuurd. Die staat in dat overzichtje.

De voorzitter: En uw vraag is om dat een soort van naast...

Mevrouw Pichel: Om dat te toetsen.

De voorzitter: Te toetsen?

Mevrouw Pichel: Ja.

De heer Kleinpaste: Voorzitter.

De voorzitter: Is die vraag duidelijk? Ik kijk even links van mij of die vraag duidelijk is.

Mevrouw Vermeulen: Gedeeltelijk. Ik heb inderdaad dit gehoord, maar ik hoorde eerder ook de heer Den Heijer iets zeggen over de VNG handleiding. Het is goed, denk ik, om zo nog even te herhalen wat dan uiteindelijk voor iedereen de vragen zijn. Dan ook even duidelijk wie die vragen dan ondersteunen.

De heer Kleinpaste: Voorzitter.

De voorzitter: Ja.

De heer Kleinpaste: Ik heb nog een opmerking die hoort bij uw vraag, of we de wethouder het woord zouden moeten kunnen geven. Ik vind wel dat de wethouder het woord zou moeten kunnen hebben, maar dan wil ik wel dat de commissie met zichzelf afspreekt dat we daar niet meteen een politieke gevolgtrekking uit gaan halen. Dat we die discussie even parkeren.

De voorzitter: Daar zal ik op toezien. De wethouder.

De heer Burggraaf: Dank u wel, voorzitter. Ik wilde eigenlijk alleen maar even reageren op de opties die u aangaf met betrekking tot de stadsjurist betrekken of een externe. Om even duidelijk te maken dat al onze stukken met de juridische afdeling, die u eigenlijk noemt, worden opgesteld en getoetst en neergelegd. Dat is hetgeen wat er nu ligt. Als daar vanuit de commissie wordt gezegd, hetgeen wat er nu ligt, daar hebben we nog niet voldoende vertrouwen of we er een antwoord hebben, dan kan ik niet anders concluderen dan dat u mij vraagt om een extern juridisch antwoord daarop te gaan formuleren. En dan is mijn vraag, moeten wij dat dan als college gaan doen? Wil ik alleen maar even nog meegeven, of is dat voor u dan de afweging dat u zegt, maar dan doen we liever de optie, zoals die net geformuleerd is vanuit de regie van de griffie?

De voorzitter: En dan ligt de bal weer bij de commissie.

De heer Kleinpaste: Voorzitter, procedureel zou ik het juist vinden als de commissie twijfelt dat de commissie het onderzoek doet. Dat het via de griffie loopt.

Mevrouw Stolk: Voorzitter.

De voorzitter: Er waren een aantal mensen, waaronder u inderdaad, die eigenlijk de optie dat het college het onderzoek zou uitvoeren onderschreef. Maar denkt u daar nog steeds zo over?

Mevrouw Stolk: De wethouder geeft nu zelf aan, we hebben het getoetst. Het is getoetst. Wij twijfelen daaraan.

En als de wethouder daar geen moeite mee heeft, want ik zeg altijd, het is een beetje een zwaar middel, dan krijgen wij gewoon carte blanche. En dan gaan wij dat gewoon doen vanuit de griffie. Dan gaan we het gewoon regelen.

De voorzitter: We gaan het gewoon regelen vanuit de griffie. Is iedereen het daarmee eens? Iedereen weet ik niet, maar ik zie wat vertwijfelde blikken. Ik wil toch wel wat meer bevestiging, voordat we dat besluiten.

De heer Katif: Voorzitter.

De heer Kleinpaste: Voorzitter. Sorry.

De voorzitter: Eerst de heer Katif.

De heer Katif: Dank u wel, voorzitter. Ik vind het wel jammer dat de wethouder eigenlijk de handschoen niet oppakt, zoals het vaak gezegd wordt. Dat de wethouder zelf zegt, wij gaan het regelen. Zoals mevrouw Stolk dat zei, wij gaan het als commissie regelen. Want de vraag ligt er. We hebben het u gegeven. Doet u er wat mee, in plaats van...

De voorzitter: Deze discussie gaan we nu niet voeren.

De heer Katif: Maar is het geen discussie. Het is gewoon ook een verzoek aan de wethouder. Dat is geen discussie. Een discussie is ook anders.

De voorzitter: We kunnen vragen bij de wethouder neerleggen, maar de wethouder heeft denk ik duidelijk aangegeven dat hij niet meer kan bieden dan wat er al geboden is. Dan ligt de bal terug bij de commissie.

De heer Katif: Is jammer.

De voorzitter: Doen we het dan via de griffie? Dat is volgens mij nu de vraag die voorligt. De heer Kleinpaste wil het woord.

De heer Kleinpaste: Voorzitter, want u zag wat vertwijfelde blikken. En één van die vertwijfelde blikken was van mij. Wat mij betreft, als de wethouder aangeeft van, we hebben het natuurlijk allemaal al gecheckt en het is, wat dat betreft, uitgezocht. De wethouder neemt het ook in die zin over. Het is nu een stuk van het college. Dan rest ons eigenlijk alleen maar het college daarin, in dit stadium, te vertrouwen en een oordeelsvormende vergadering aan te gaan, waarin best iets kan worden gezegd over de kwaliteit van het stuk. Maar dan kom je bij de politieke oordeelsvorming uit. Daar heb ik eigenlijk geen extra onderzoek voor nodig. Want ik ga ervan uit dat als het zorgvuldig is gecheckt in deze organisatie, dat het zorgvuldig is en dat we daar een oordeel over kunnen gaan vormen. En dat we dat debat met de wethouder aan kunnen. En hoe dat debat verloopt, dat is dan nog ongewis.

De voorzitter: En nou wordt het interessant. Want gaan we een extra juridische toets laten uitvoeren door een onafhankelijke partij via de griffie of gaan we gewoon door naar een oordeelsvormende sessie? Nou zijn er eigenlijk twee ordevoorstellen. De heer Portier wilde het woord.

De heer Portier: Het enige wat ik wilde zeggen, is dat wat mij betreft het college gewoon inderdaad om het onderzoek zou vragen. Maar als het via de griffie gaat, heb ik er ook geen bezwaar tegen.

De voorzitter: Ik overleg weer even. Paar minuutjes schorsing. Gaat u alstublieft zitten. Er is weer wat overleg geweest met het college en met de griffie. En er lijken eigenlijk drie opties te zijn. Sorry. De eerste is een second opinion, die wordt uitgevoerd door het college, door een onafhankelijke jurist. De tweede is, en dat is een zwaardere optie, een onafhankelijke juridische toetsing via de griffie. Dan haal je eigenlijk het onderwerp weg bij het college. U snapt dat dat een zwaardere middel is. De derde optie is geen van beiden en direct door naar de oordeelsvorming. En dan is de vraag, voor welke van deze drie opties is de commissie?

Mevrouw Van Engelen: Voorzitter, moeten we niet gewoon deze drie opties nu een stemming brengen?

De voorzitter: Ik vind het goed.

Mevrouw Van Engelen: Want we hebben net gediscussieerd over de opties. Volgens mij zijn we eraan toe.

Mevrouw Pichel: Voorzitter, ik heb nog wel een opmerking over de derde optie.

De voorzitter: Dat mag.

Mevrouw Pichel: Want we hebben namelijk in het begin een ordevoorstel in stemming gebracht, om even zo de beeldvorming stil te leggen en niet door te gaan. Die hebben we aangenomen. Dan lijkt mij optie drie niet haalbaar. En voor mij wel even nog een kleine opmerking ten aanzien van optie één en twee. Persoonlijk zou ik het prettig vinden om dit wel in gesprek te doen met de wethouder en natuurlijk ambtelijke ondersteuning, want het gaat er niet om dat er geen vertrouwen is of wat dan ook. We gaan hier graag over in gesprek. Maar er is gewoon andere informatie binnengekomen die niet kloppend is met wat er staat in de beantwoording. En dat doen we graag in overleg. Vind ik persoonlijk prettiger. En als dat niet gewenst is, kunnen natuurlijk altijd nog separaat wel wat indienen, maar dat zou mijn voorstel zijn.

De voorzitter: Dan gaan we toch even voor die... Ik blijf vasthouden aan de drie opties. En daar gaan we gewoon over stemmen. Want zoals u zegt, als de meerderheid zo blijft zoals die was, dan haalt de derde optie geen meerderheid.

Mevrouw Stolk: Voorzitter.

De voorzitter: Voor wat u zegt, kijk ik wel even graag, voordat u het woord neemt, naar de wethouder, of de wethouder dat op die manier kan doen? Als de commissie besluit tot een opdracht te geven aan het college voor een second opinion, kan dat dan in samenspraak met? Zoals mevrouw Pichel net aangaf. De wethouder.

De heer Burggraaf: Voorzitter, wat mij betreft stemmen we dan in samenspraak met de griffie even de onderzoeksvraag af. Want mij is het er vooral aan gelegen dat we niet nog weer een sessie hebben zo meteen waar uw conclusie is van, we willen toch nog weer nieuwe dingen uitgezocht hebben, et cetera. Het lijkt mij vanzelfsprekend goed om even op die onderzoeksvraag de afstemming te hebben met de... Maar dat doet dan het liefste via de griffie, met uw raad.

De voorzitter: Wilde u nog het woord, mevrouw Stolk?

Mevrouw Stolk: Nee, voorzitter, dat was ook een beetje mijn voorstel. En ik ben blij dat de wethouder dit ook aangeeft, want dat haalt wel ook een beetje de scherpste eruit. En laten we het gewoon eventjes netjes houden met elkaar, want alles moet doorgang vinden. Ik vind het een goed voorstel van de wethouder. En ik ben zeker bereid, ook samen met mevrouw Pichel, om daarin mee te denken.

De voorzitter: Laten we dan eens gaan kijken... Mijnheer Katif, u wil het woord.

De heer Katif: Het is jammer, want ik had het wel voorgesteld. Wat de wethouder doet, is hartstikke goed. Prima. Uitstekend. Ik verheug me op de second opinion, zou ik bijna zeggen.

De voorzitter: Dat had u in principe ook uit over de stemming, die we nu gaan doen, kunnen laten blijken. Namelijk, wie is hier voor? Wie is er voor die second opinion door

het college? Ik wil graag handen zien. Dat is een ruime meerderheid. Dan gaan we dat... Excuus, de griffie wil uw steun noteren. Wie was er allemaal voor? De heer Droog zijn hand zag ik, Tutupoly, Den Heijer, Portier, Katif, Van der Spoel, Van den Berg, Pichel, Ayverdi en Stolk. En daarmee is er een meerderheid daarvoor.

De heer Kleinpaste: Voorzitter, ik wil wel graag toelichten waarom ik mijn hand niet opsteek.

De voorzitter: Dat mag.

De heer Kleinpaste: Ik vind namelijk dat degene die verantwoordelijk is voor de first opinion niet verantwoordelijk kan zijn voor de second opinion.

De voorzitter: Waarvan akte. Maar dit is nu hoe we het gaan doen. Dan denk ik dat we ook nog even moeten nadenken over, dan hebben we die second opinion binnen en wat dan? Wilt u daar al op vooruitlopen of is dat iets wat u wilt besluiten als dat stuk er ligt? Voor mevrouw Stolk geldt dat in ieder geval. De heer Van den Berg wil het woord.

De heer Van den Berg: Ik kan me voorstellen dat het dan misschien nog beeldvormend komt met de jurist die daar de antwoorden op heeft gegeven. Als het stuk duidelijk genoeg is, dan zou dat misschien overgeslagen kunnen worden.

De voorzitter: Dan wachten we even het stuk af. En dan gaan we dat via de Agendacommissie, denk ik, op die manier doen. Is iedereen dan een beetje tevreden met hoe het hier afgesloten wordt?

De voorzitter: Ik krijg het verzoek of de griffie even de specifieke vragen nog een keer bij u mag checken. Het woord is aan de griffie.

Mevrouw Vermeulen: Ik heb twee vragen genoteerd. Het lijkt me beter om dat hier nu te doen dan later per mail. Is het juridisch mogelijk om de afgegeven vergunningen voor onbepaalde tijd in te trekken op grond van nieuw beleid, met de gronden die zijn genoemd in het raadsvoorstel? Dat is dan de toevoeging van mevrouw Pichel. Dat is de eerste vraag. Dat gaat natuurlijk over de vergunningen die nu aan de marktondernemers zijn afgegeven voor onbepaalde tijd. En de checkvraag of de detailhandel, en dan specifiek de handel op de Dordtse markt, valt onder de Dienstenrichtlijn.

De voorzitter: Mevrouw Pichel.

Mevrouw Vermeulen: En daarbij betrekken, excuses, de handleiding die mevrouw Pichel net heeft toegestuurd en de VNG handreiking tekst, die de VVD heeft toegestuurd.

Mevrouw Stolk: Voorzitter.

De voorzitter: Mevrouw Pichel was eerst. Mevrouw Pichel.

Mevrouw Pichel: Een toevoeging voor die eerste vraag. Want die eerste vraag is eigenlijk een gesloten vraag, mag het? Maar ik denk dat een andere vraag ook aan een jurist zou kunnen zijn, onder welke voorwaarden zou je hem wel kunnen intrekken? Want dat

maakt ook duidelijk... Dan zijn er op een gegeven moment ook aanwijzingen, om die reden mag het wel en om die reden mag het niet. En dat is denk ik ook naar een jurist een heldere vraag.

De voorzitter: We gaan de vraag dan herformuleren naar, onder welke juridische voorwaarden is het mogelijk om de afgegeven vergunningen voor onbepaalde tijd in te trekken, et cetera, et cetera? Mevrouw Stolk.

Mevrouw Stolk: Dat was de vraag die ik miste in de opmerkingen van de griffie.

De voorzitter: Bij deze gefikst. Dan zijn we denk ik rond. Dank u allen. En met name de persoon die hier naast me zit, die helemaal voor niets is aangesloten. Fijne avond.

4. Vaststellen en beschikbaar stellen van een krediet Horecanota - raadsvoorstel

Voorzitter: De heer Van der Spoel
Raadsgriffier: mevrouw Vermeulen
Verslag: NotuBiz

Aanwezig:

Dhr. Van den Berg (CDA)
Dhr. Droog (CU/SGP)
Mevr. Van Engelen (GroenLinks)
Dhr. Groenewege (Partij voor de Dieren)
Dhr. Den Heijer (VVD)
Dhr. Katif (Beter Voor Dordt)
Dhr. Kleinpaste (Gewoon Dordt)
Mevr. Kruger (GroenLinks)
Mevr. Lammens-Oostdijk (VVD)
Dhr. Portier (SP)
Dhr. Safranti (DENK)
Mevr. Schnabel (PvdA)
Mevr. Stolk (VSP)
Dhr. Tutupoly (Op Ons Eiland)
Dhr. De Vries (VSP)

Portefeuillehouders: wethouder M. Burggraaf

Overige aanwezigen: Dhr. De Jong

De voorzitter: Dank u wel. En dan heet ik jullie allemaal hartelijk welkom. En ook de mensen thuis en de mensen op de tribune die meekijken. En voordat we beginnen aan de vergadering, maken we uiteraard eerst even een rondje. En net gingen we links, dan beginnen we nu rechts. En dan mag u zichzelf even voorstellen.

De voorzitter: Goedenavond, Hilbert de Jong, ambtelijke organisatie.

De heer Burggraaf: Maarten Burggraaf, wethouder binnenstad.

De heer De Vries: André de Vries, VSP.

Mevrouw Van Engelen: Yara Van Engelen, GroenLinks Dordrecht.

Mevrouw Schnabel: Marije Schnabel, Partij van de Arbeid.

Mevrouw Kruger: Kitty Kruger, GroenLinks Dordrecht.

De heer Kleinpaste: Gert Jan Kleinpaste, Gewoon Dordt.

De heer Van den Berg: Elco van den Berg, CDA Dordrecht.

De heer Groenewege: Pieter Groenewege, Partij voor de Dieren.

De heer Katif: Jacques Katif, Beter voor Dordt.

De heer Portier: Ronald Portier, SP.

Mevrouw Lammens-Oostdijk: Jeanine Lammens, Dordtse VVD.

De heer Den Heijer: Rolin den Heijer, Dordtse VVD.

De heer Tutupoly: Gersom Tutupoly, Op Ons Eiland.

De heer Droog: André Droog, ChristenUnie/SGP.

Mevrouw Vermeulen: Laurette Vermeulen, commissiegriffier.

De voorzitter: En mijn naam is Wouter van der Spoel, uw voorzitter vanavond. En aan mijn rechterzijde zijn er nog twee mensen bijgekomen, die zich nog even kort kunnen voorstellen.

Mevrouw Stolk: Margret Stolk, VSP Dordrecht.

De heer Safranti: Mehmet Safranti, DENK Dordrecht.

De voorzitter: Dank jullie wel. En we gaan het vanavond hebben over de Horecanota, want die hebben wij ontvangen en daarover vorige week met heel veel gasten gesproken. Intussen is er een dikke set van antwoorden op technische vragen aan de vergadering toegevoegd en een antwoordbrief op de vragen van bewoners Voorstraat-Noord aan het college. En vanavond gaan wij oordeelsvormen. En we behandelen de volgende politieke vragen met elkaar. En ik merk op dat er al een concept amendement is ontvangen van Partij voor de Dieren. Klopt dat? Ja. Twee zelfs.

De heer Groenewege: Nee, voorzitter. Eén op dit onderwerp.

De voorzitter: Dank u wel. De politieke vragen. De allereerste is, wat vinden we van dit voorstel? Maar ik begreep dat dat vorige week meer een grapje was dan dat hij daadwerkelijk als politieke vraag bedoeld was, maar uiteindelijk gaat u daar wat over zeggen. Twee, is er een goed evenwicht tussen leefbaarheid tussen belangen bewoners en andere belangen? Drie, in hoeverre voldoet dit voorstel aan de ambities ter verlevendiging van de binnenstad? En vier, toont de Horecanota ambitie op het gebied van gezond voedsel? Dan ga ik even rondkijken wie hier als eerste het woord over wil voeren. En ik zie allemaal handen. Ik ga jullie zo om en om even de beurt geven. Ik wil er wel bij benadrukken, we hebben tot, hoe laat was het, tien uur? Ik ga proberen dat we voor de eerste termijn veertig minuutje net zo ongeveer aanhouden. Dan wil ik de wethouder max vijf tot tien minuten geven om alles te beantwoorden, mocht er daar een reden voor zijn. En dan kunnen we in de tweede termijn nog even twintig minuten losgaan met elkaar om de puntjes op de I te zetten.

En dan mag ik daarna nog eventjes tien minuten gebruiken om een conclusie te trekken en wat we gaan doen met dit onderwerp, met een eventuele vervolvergadering. Ik zag de heer Portier heel enthousiast als eerste zijn hand omhoog gooien. En dan gaan we daarna naar de andere kant. Ik zag mevrouw Schnabel volgens mij ook. Dan gaat na mijnheer Portier mevrouw Schnabel. Gaat uw gang.

De heer Portier: Voorzitter, ik zou het heel kort kunnen houden, maar ik hou het niet heel kort. Door de vraag van, is er een goed evenwicht tussen leefbaarheid en levendigheid, met nee te beantwoorden. Maar dan nu even een wat uitgebreidere toelichting. Als je gaat kijken naar wat over leefbaarheid gezegd wordt, dan is het van, er zou eigenlijk een balans tussen moeten zijn, maar de algemene opvatting is in Dordrecht dat de binnenstad meer reuring nodig heeft. Met andere woorden, aan de kant met die leefbaarheid. We gaan nu maximaal aan de kant zitten van uitbreiding van openingstijden verlaatjes, meer geluid, et cetera. En alle kritische stemmen van de bewoners van de binnenstad en daarbuiten van, wat doet dit met onze buurt? Wat doet dit met dat we nog door kunnen slapen 's nachts? Wat doet dit met de leefbaarheid en de veiligheid? Daar wordt gewoon überhaupt niet op ingegaan in deze Horecanota. Wat ons betreft, wij vinden dat er voldoende aanbod is, en ook op voldoende tijdstippen, van horeca en van levendigheid in onze stad. Wie het echt laat wil maken, heeft een heel gebied, wat vreemd genoeg niet als horecaconcentratiegebied is aangeduid, waar allerlei nachtgelegenheden zijn. Het hele weekend is er volgepland met uitvoeringen, bij het Poppodium, bij de energiecentrale, in de stad. Als je tot laat in een café wil zitten, dan kan het ook. Maar als je het heel laat wil maken, dan is er die nachthoreca. Met andere woorden, wat ons betreft voldoende mogelijkheden voor iedereen om uit te gaan en dergelijke. En geen enkele behoefte aan om elke nacht dat iedere horecagelegenheid, of inderdaad in ieder gebied een horecagelegenheid tot laat in de nacht een gigantische hoop kabaal maakt en dat daar dronken en mensen onder drugs zich tot diep in de nacht door de straten begeven. Lijkt me echt geen goed plan. Wat ons betreft moet deze aanpassingen, die voorgesteld worden in de Horecanota, van de baan. Klaar.

De heer Kleinpaste: Voorzitter.

De voorzitter: Ik zie de heer Kleinpaste. Gaat uw gang. U heeft een vraag, neem ik aan, aan de heer Portier.

De heer Kleinpaste: Ik zou een vraag aan de heer Portier willen stellen. Want ik hoorde hem zeggen dat één gebied vreemd genoeg geen horecaconcentratiegebied was. Dat is namelijk daar waar die nachthoreca zit. Betekent dat ook dat de SP er voorstander voor zou zijn om dat wel een horecaconcentratiegebied te maken?

De voorzitter: Dank u wel. De heer Portier, gaat uw gang.

De heer Portier: Wij zijn er voorstander van om daar een horecaconcentratiegebied van te maken, als dat inderdaad betekent dat daar gezocht wordt naar eventuele mogelijkheden voor uitbreiding van het aantal gelegenheden.

Wat ons betreft komen er geen speciale regels voor horecaconcentratiegebieden met dat verlaatjes, geluidjes, et cetera, wat daar allemaal voor is. Maar als er nog extra nachtwerk toegestaan zou worden, dan zou het meest logische zijn om dat in het gebied te doen waar het al zit.

De voorzitter: Dank u wel. Ik zie geen verdere interrupties. Dan gaan we naar mevrouw Schnabel. Gaat uw gang.

Mevrouw Schnabel: Dank u wel, voorzitter. Met de Horecanota zien we een nota voor ons liggen die bezoekers en horecaondernemers laten genieten van een levendige binnenstad. Dat vinden we goed, want wij willen dat ook dat Dordrecht een stad is waar je kunt genieten en graag naartoe gaat. Maar vanavond stellen we een stadsbreed horecabeleid vast. En in deze visie is leefbaarheid nog geen duidelijke criterium en lezen we ook onvoldoende de visie die op horeca in de wijken terug. En onze drie grootste bezwaren zijn eigenlijk dat, en dat werd al aangegeven door de SP, in het verloop van het participatietraject... Wij vinden dat er onvoldoende voldaan is aan de participatieverplichting, in aanloop naar de vergadering van vorige week. En afgelopen week hoorden we mondeling en via de mail dat meerdere bewoners niet geïnformeerd zijn over de nieuwe horecaconcentratiegebieden en ook niet gehoord zijn of genoeg gehoord zijn in het participatieproces rondom de te vormen nota. Het bewonersplatform, dat meerdere malen genoemd wordt, met een vertegenwoordiging van bewoners uit de binnenstad en vertegenwoordigers van de horeca, is een informeel overlegorgaan. Daartoe behoren een klein aantal inwoners uit de binnenstad, die graag willen meedenken over de inrichting. En in gesprek hebben zij aangegeven de bewoners zelf niet te vertegenwoordigen. En al hebben zij wel feedback meegegeven, ook daar is bijna niks mee gedaan. Wij vinden dat het genoemde participatietraject daarom geen status heeft. Punt twee is, wat is het belang, vragen wij ons af, van de term horecaconcentratiegebied als er geen duidelijk antwoord gegeven kan worden waarom het ene gebied wel tot een concentratiegebied mag behoren, Voorstraat-Noord, en het andere gebied, Voorstraat-West, niet? Op dit moment wekt de term horecaconcentratiegebied namelijk vooral de indruk dat er meer horecagelegenheden mogen komen in zo'n gebied en deze gelegenheden straks ook later open mogen blijven. Ons voorstel is daarom, ga met buurtbewoners in gesprek over wat wenselijk is, zodat je vervolgens in combinatie met de stadse omgeving, is het bijvoorbeeld... Of je hebt lange stenige straten. Daar is geluidsoverlast heftiger. En je zou kunnen denken, op pleinen is het makkelijker om tot laat open te blijven, omdat het geluid daar minder snel ketst. Ga daarover met elkaar in gesprek. En kijk naar aanleiding daarvan naar een maximum aan ontheffingen en vergunningen. En als derde en laatste punt, om de leefbaarheid te

kunnen borgen, denken we dat het goed zou zijn om een telefonisch en gratis meldpunt in te stellen, zodat omwonenden bij overlast contact kunnen opnemen met dit meldpunt. En tegelijkertijd zou het ook als een stok achter de deur kunnen zijn, omdat bij overtredingen het als sanctiemiddel zou kunnen fungeren. Tot slot, deze Horecavisie moet eerst ter visie gelegd worden bij buurtbewoners. En dan pas kunnen wij de afweging maken of we akkoord kunnen gaan met deze nota.

De voorzitter: Dank u wel, mevrouw Schnabel. Ik zie een vraag of wilt u een woordvoering doen? Dan mag u de vraag stellen. En dan gaan we daarna gelijk na de beantwoording door naar uw woordvoering.

De heer Den Heijer: Wat vindt de Partij van de Arbeid op dit moment van het aanbod in de nachthoreca en überhaupt het aanbod voor jongeren van horeca in Dordrecht?

De voorzitter: Mevrouw Schnabel, gaat uw gang.

Mevrouw Schnabel: Dank u wel. We vinden dat daar een redelijk aanbod is. Zeker ook als je kijkt naar wat er nu op Voorstraat-Noord al plaatsvindt, is dat mooi. En als je kijkt naar Voorstraat-West, dan is daar ook al best wel veel te beleven. Wat we vooral ingewikkeld vinden aan deze nota, is dat het overleg met buurtbewoners gewoon niet goed genoeg verlopen is. En we vinden dat daar, als het gaat over leefbaarheid, gewoon veel meer aandacht aan besteed moet worden.

De voorzitter: Dank u wel. Heeft u nog behoefte om daarop te reageren of gaat u aan uw woordvoering beginnen? Gaat uw gang.

De heer Den Heijer: Dank, voorzitter. Onze stad kan en moet gewoon gezelliger. En als wij de deuren langsgaan, dan horen we mensen, jongeren, ouders klagen dat er in onze binnenstad voornamelijk in de avond gewoon niets te doen is. En ook een enorme latente behoefte. Dat heeft ook een inspreker aan ons duidelijk gemaakt, dat in eerste instantie mensen misschien heel teleurgesteld waren door de komst van een horecazaak en uiteindelijk er wel gebruik van blijken te maken. En dat geldt niet voor iedereen. Maar er is echt een latente behoefte. En je ziet ook dat de situatie sinds 2013 er gewoon echt niet beter op is geworden. We zien een kleine toename in de binnenstad van restaurants. Vijf. Maar het aantal cafés is met drie stuks afgenomen. Het aantal hotels is gehalveerd. Drankverstrekkers is in de benchmark ontzettend laag. En we liggen drie procent lager bijvoorbeeld in aanbod dan Gouda en Deventer. Dat is toch wel een rij waar ik Dordrecht ongeveer wel tussen zou willen zien.

De voorzitter: Ik zie een interruptie, de heer Den Heijer. Mijnheer Portier, gaat uw gang.

De heer Portier: U haalt aan dat er drie cafés verdwenen zijn. Weerspreekt dat niet gedachten dat er heel veel ontbreekt. Want kennelijk was er al te veel.

De voorzitter: Dank u wel, de heer Portier. Uw reactie, de heer Den Heijer.

De heer Den Heijer: Het is zo dat we zien dat ondernemers zich ook niet altijd veilig voelen om hun zaak te voeren. Er zijn bijvoorbeeld ondernemers die tot in de nacht horeca zouden willen openen, maar nu tegen juridische beperking aanlopen of in ieder

geval niet echt voldoende duidelijkheid is, ook op het gebied van die horecakerngebieden. En ik zie nu ook bijvoorbeeld bij die schets waar we naartoe willen werken per gebied in ieder geval duidelijkheid met wat we met dat gebied willen en wat de mensen ervan mogen verwachten wat er in zo'n gebied gebeurt.

Ik denk dat we echt een enorme stap maken door de ondernemers die de behoefte hebben om vaker gebruik te maken van de verlaatjes en de geluidjes, dat je die de kans geeft om het aanbod te brengen en juridisch uiteindelijk ook een ruggensteun geeft. En ook als stad zegt, wij zien die behoefte. Die jongeren schreeuwen erom. Dat je ondernemers die dat willen de ruimte geeft om dat te doen.

De voorzitter: Dank u wel, de heer Den Heijer. U heeft nog een vraag voor de heer Den Heijer, mijnheer Portier?

De heer Portier: Jazeker.

De voorzitter: En dan wil ik de heer Den Heijer wel vragen om het concreet te beantwoorden, zodat andere mensen ook nog de tijd hebben om hun woordvoering te doen.

De heer Portier: U geeft aan dat ondernemers het vaak al moeilijk hebben. Bent u niet bang dat als de sluitingstijden later worden dat dan jongeren ook later gaan? Zich eventueel thuis al een beetje in gaan drinken. Waardoor het eigenlijk betekent dat ze langer open zijn en uiteindelijk toch dezelfde omzet maken. Maar terwijl tegelijkertijd de problemen met alcoholisme alleen maar toenemen.

De voorzitter: De heer Den Heijer, gaat uw gang.

De heer Den Heijer: Dat risico zie ik niet, zoals de heer Portier hem ziet.

De voorzitter: Dank u wel.

De heer Den Heijer: En ik vervolg mijn betoog. We zien ook, dat zagen we bij de begroting, dat jongeren verlaten Dordt. Het is de enige krimpgroep in een stad die groeit. Dat is toch even een feit dat ik hier ook in de arena wilde gooien. Het gaat gewoon niet goed. Ik hoor ook kritiek vanuit andere partijen. Maar we moeten een Horecanota hebben die een veilige basis biedt om te behouden en te beschermen wat we hebben. En tegelijkertijd groei in het aanbod om op niveau te komen van vergelijkbare gemeenten en in de behoefte van veel Dordtenaren te voorzien.

De voorzitter: Ik zie een interruptie van mevrouw Schnabel. En daarna de heer Kleinpaste. Gaat uw gang, mevrouw Schnabel.

Mevrouw Schnabel: Dank u wel, voorzitter. Ik ben benieuwd wat de heer Den Heijer dan over studentenhuisvesting denkt. Omdat je op dit moment ziet dat de studentenhuisvesting al bijna vol zit. En als je echt studenten wil laten genieten van een bruisende stad, dan zou je... Ik ben dan benieuwd naar de opvatting over meer studentenhuisvesting. Of de heer Den Heijer daar dan achter staat?

De voorzitter: Ik begrijp de vraag, mevrouw Schnabel, maar we hebben het nu wel over de Horecanota. Als u hem kort kunt houden, mijnheer Den Heijer, dit antwoord.

De heer Den Heijer: Vorige periode ook een aantal voorstellen voor gedaan. Daar staan we absoluut niet negatief tegenover.

De voorzitter: Gaat u verder met uw woordvoering.

De heer Den Heijer: We willen eigenlijk geen krimp. Ik neem toch aan dat niemand dat in deze zaal wil. Onze fractie wil ook groei. En waarom? Omdat we geen slaapstad willen worden, maar een levendige stad. En met name de horecaconcentratiegebieden. En daarom zijn de maatregelen in deze nota naar onze opvatting gewoon bitter noodzakelijk om de krimp te keren en zien we ruimte voor wat aanscherping. En daar heb ik een aantal punten, ook op basis van de insprekbijdragen. Aanwijzing van de horecaconcentratiegebieden mag onder geen beding betekenen dat de volgende generatie horecaondernemers op andere plekken aanloopt tegen een, zij het verkapt, uitsterfbeleid. Dat is iets wat we echt willen meegeven. We ondersteunen de ambitie voor gerichte groei van de horeca. En dit rechtvaardigt eerlijk gezegd...

Mevrouw Pichel: Voorzitter.

De voorzitter: Mevrouw Pichel, gaat uw gang.

Mevrouw Pichel: Mag ik er even een verhelderende vraag over stellen?

De voorzitter: Jazeker.

Mevrouw Pichel: Want de heer Den Heijer had het inderdaad ook over die concentratiegebieden, dat dat niet een uitsterfbeleid voor wat anders moet betekenen. Even iets concreter, is dat bijvoorbeeld dat waar nu horecagelegenheid zit, wat geen concentratiegebied nu gaat worden, dat dat niet per se een nadeel hoeft te zijn, bedoelt u, ook voor opvolgers of nieuwe vergunningen? Is dat wat u bedoelt?

De voorzitter: Mijnheer Den Heijer, gaat uw gang.

De heer Den Heijer: Excuus, voorzitter. Mijn pleidooi is meer dat we nu te maken hebben met krimp in het aantal aanbieders. En dat het volgens mij verstandig is om eerst die krimp te keren voordat we überhaupt gaan besluiten om het minder te doen in bepaalde vergunningen. En vergunningen zijn op persoonsniveau, dus ook moeilijk door te geven. Je hebt wel een bestemming op de horecalocatie. Maar ik zie ook in de nota staan dat we maatwerk toepassen. Ik vind dat we daar ook heel billijk dan naar moeten kijken, omdat we niet het kind met het badwater moeten weggooien.

De voorzitter: Dank u wel. Rond u uw woordvoering af. En dan kan daarna de heer Droog aan het woord.

De heer Den Heijer: Ik wilde zeggen dat rechtvaardigt het standpunt van de ondernemers Dolhuisstraat voor horecaconcentratiegebied West. Bovendien zien we daar al decennialang nacht- en avondhoreca. Iets waar we als fractie graag continuïteit

op zien. Dan de donderdagavond. We beschouwen de verkenning dan ook als een onderzoek hoe dit precies te bewerkstelligen. En we zien ook graag het resultaat.

Ook wordt er geschreven over kwalitatieve versterkingskansen, zodat de horeca meer gewaardeerd wordt en de bezoekduur toeneemt. Dit rechtvaardigt de keuze om Voorstraat-Noord tot aan de Nieuwbrug aan te wijzen als een concentratiegebied met het ontwikkelperspectief versterken van kwalitatieve dag- en avondhoreca. Let wel, met het huidige voorgestelde perspectief, namelijk consolidatie, hadden bijvoorbeeld DOOR of Het Magazijn, in het verleden, nooit in de Voorstraat-Noord kunnen vestigen. En we zien ook een concentratie van horeca in Voorstraat-Noord. We zien ook dat de functie van deze straat de afgelopen jaren veranderd is. En we horen ook de zorgen van een groep bewoners, die bovendien overwegend constructieve voorstellen doet om bijvoorbeeld excessen van wildplassen en geluidsoverlast tegen te gaan.

Mevrouw Van Engelen: Voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel. En ik ga ervan uit dat dit einde was van uw betoog ook? Nog drie zinnen. U mag ze ook voor de tweede termijn bewaren. Dat is ook een tip voor anderen trouwens. Maar ik zie een vraag van mevrouw Van Engelen. Gaat uw gang.

Mevrouw Van Engelen: Dank u wel, voorzitter. De heer Den Heijer heeft het over Voorstraat-Noord en dat we daar gaan stimuleren op de dag- en avondhoreca. Maar er zit daar ook een kroeg die in ieder geval volgens de openingstijden zeker in het weekend valt onder nachthoreca. Hoe kijkt de VVD daar tegenaan? Heeft zo'n kroeg daar ook een plek?

De voorzitter: Dank u wel. Mijnheer Den Heijer.

De heer Den Heijer: Dat is toch nog een van de weinige aanbieders in onze hele stad. Ik denk eerlijk gezegd dat we met elkaar wel een standaard moeten hanteren voor kwaliteit. Want daar ziet ook de kritiek van de bewoners op. En ik vind eerlijk gezegd de verhalen van wildplassen en dat soort zaken, dat is gewoon onacceptabel. En die excessen moeten we ook aanpakken. Dat was mijn verhaal. En dat kunnen we ook doen door inzet van handhavers, politie, Suswachten, die ook in dit plan staan. Zijn een heel belangrijk onderdeel. Een gedegen geluidsonderzoek. Boven op die plannen die via participatie al eerder in Voorstraat-Noord verzonnen zijn, waar een andere groep bewoners van Voorstraat-Noord ons terecht op wijst. En ook ondernemers zullen hier hun verantwoordelijkheid in moeten nemen. Maar dan moeten wij als raad ook durven te kiezen. En daarom probeer ik ook echt scherp aan de wind met mijn fractie te varen, om die keuzes ook daadwerkelijk hier met elkaar te benoemen. Een paar korte vragen. Nachthoreca is het college niet heel scheutig mee. Waarom niet? En ziet het college op die plekken voldoende ruimte? Twee, die losse verlaatjes in één gebied onevenredig laten opstapelen, kan ik me voorstellen dat dat tot vragen leidt. En dat het bij andere partijen ook zo speelt, ook bij ons. Hoe kunnen we dat goed in de gaten houden? Hoe gaat de college ook bij de uitwerking er rekening mee houden? Wat gaan we überhaupt doen om die excessen aan te pakken? En we lezen in het groenplan over drijvend groen. Laat dit dan ook geen hogere prioriteit hebben dan terras op water, want dat komt al slecht van de grond. Dat zou in de Kalkhaven, Spuiboulevard, Voorstraatshaven kunnen. Laten we ook die prioriteit juist formuleren. Dat was hem.

De voorzitter: Dank u wel. De heer Droog, gaat uw gang.

De heer Droog: Voorzitter, dank u wel. Uitgangspunt van de Horecanota is het versterken van een aantrekkelijk horeca-aanbod en het faciliteren van beleving en ontmoeting in de binnenstad. De binnenstad heeft meer reuring nodig, meer bruis en kan toevoeging van kwaliteitshoreca goed gebruiken. En de wens is weer toe te groeien naar een situatie waarin er meer horeca is. En daar staan wij op zich sympathiek tegenover als ChristenUnie/SGP. Daar kunnen wij in mee. Maar naast het feit dat binnensteden veranderen van koop- naar belevingscentra, worden ze ook steeds belangrijkere woonomgevingen. Dat betekent dat leefbaarheid ook belangrijk is. Het is van belang om als gemeente de bezwaren van bewoners heel serieus te nemen en hun wensen zoveel mogelijk in te willigen. De VVD heeft al aardig wat dingen ingebracht met betrekking tot de bijdrage die geleverd kan worden in het tegengaan van excessen. Het zorgen voor verbetertoezicht. Het inbrengen van Suswachten. Het toetsbaar maken van het begrip leefbaarheid. Het doen van gedegen geluidsonderzoek. Dat zijn echt belangrijke zaken. Wij hebben ook zorgen rond het participatieproces, zoals dat ook gemeld werd door de PvdA. Daarnaast wordt het volgens de nieuwe Horecanota mogelijk om per jaar twaalf geluidjes en verlaatjes toe te staan. Dat vinden we behoorlijk veel. Het is een concrete mogelijkheid om incidenteel de openingstijden te verlengen en uit te breiden van vijf naar twaalf. Wij vinden het belangrijk dat er geen ongewenste optelling plaats heeft van incidentele verruiming voor verschillende horeca binnen één gebied, zodat het in de praktijk geen verlaatje zou kunnen gaan worden voor ieder weekend, wat dan het hele jaar door blijft lopen.

De voorzitter: Ik zie een interruptie, mijnheer Droog. Mijnheer Groenewege, gaat uw gang.

De heer Groenewege: Dank u wel. De Partij voor de Dieren deelt die mening met de ChristenUnie/SGP. We zijn wel benieuwd of de ChristenUnie/SGP dat op dit moment voldoende geborgd ziet in het voorstel of dat er nog wat moet gebeuren?

De voorzitter: Dank u wel. Gaat uw gang, mijnheer Droog.

De heer Droog: In ons beleving moet daar nog wel iets voor gebeuren. Er is wel een toezegging gedaan vanuit het college in het beantwoorden van een vraag over dat onderwerp, maar daar moet nog wel een invulling aan gegeven worden. En het laatste punt wat we in willen brengen, dat heeft te maken met het snijvlak tussen horecaconcentratiegebieden in relatie met verruiming van openingstijden. Wij zijn alert op de zondag. En zondagsrust heeft voor ons veel waarde, ook als het gaat om horeca. Het christelijk geloof heeft geen bijzondere plaats in de samenleving, maar heeft wel een bijzondere plaats voor ons als ChristenUnie/SGP. En voor ons is het een dag om te besteden voor de naasten en voor de Heere en Zijn dienst. En daar wil ik het bij laten.

De voorzitter: Dank u wel.

De heer Kleinpaste: Voorzitter.

De voorzitter: Ik zie een interruptie van de heer Kleinpaste. Gaat uw gang.

De heer Kleinpaste: Ik zit toch nog even te denken, want mijn collega begon zo hoopvol, namelijk dat hij het een sympathieke nota vond. En vervolgens kreeg ik de indruk dat hij hem volledig heeft doodgeknuffeld. Ik vraag me echt af of de ChristenUnie/SGP ook nog een paar woorden kan besteden aan wat er dan precies zo sympathiek is in die nota, waardoor het wel bijdraagt aan de sfeer in de stad die we graag willen hebben. En ten aanzien van het laatste punt, met alle respect voor de zondagsrust, voor de mensen die dat willen eerbiedigen, vind ik dat er ook ruimte moet zijn voor mensen die dat niet willen eerbiedigen. Ik ben ook benieuwd hoe daar het standpunt dan over is voor die mensen.

De voorzitter: Dank u wel. Mijnheer Droog.

De heer Droog: Om met het laatste te beginnen, daar hebben wij ook ruimte voor. Wij hebben onze principes en andere mensen kunnen andere principes hebben. Wij leggen helemaal niets op, maar hebben onze overtuiging, die we ook niet onder stoelen of bank steken. En wat vinden wij positief aan de nota? Heel erg veel.

De voorzitter: Dat mogen er drie zijn max hoor.

De heer Droog: Wij vinden het goed dat er een grotere focus is in kwaliteitshoreca. Dat betekent niet alleen maar een hele trits aan hamburgertenten, maar bijvoorbeeld ook het hebben van goede bruine cafés. Wij vinden ook de diversiteit die nagestreefd wordt om verschillende leeftijden te bedienen, meer dan nu het geval is, een positieve insteek. En wij steunen ook de ambitie die eruit spreekt van het vergroten van levendigheid en aantrekkelijkheid voor bezoekers van buitenaf.

De voorzitter: Dank u wel. En ik zie nog een vraag van... Toch wel. Ik dacht, er loopt een muis.

Mevrouw Schnabel: Dank. Ik was benieuwd wat de ChristenUnie/SGP vindt van horeca in de wijken? Omdat net werd aangegeven dat de verlaatjes teruggebracht moeten worden, of althans dat het moet blijven bij wat het is. En hoe de ChristenUnie/SGP dan kijkt tegen horeca in de wijken, zoals Crabbefhof, Wielwijk, Sterrenburg?

De voorzitter: Heel kort, mijnheer Droog, want u bent erg populair vanavond.

De heer Droog: Wij stimuleren dat. Wij zien dat er ook heel erg veel mooie praktijkvoorbeelden in het verleden gestart zijn van horecagelegenheden. Daarbij denken we natuurlijk aan Villa Augustus, maar ook aan dat wat er aan horeca is in Stadspolders. Heeft zeker ook aandacht nodig, maar is in dit stuk met name rondom de binnenstad, dat het geconcentreerd is, het stuk. En daar hebben we begrip voor.

De voorzitter: Dank u wel. En ik zag mevrouw Van Engelen heel hard zwaaien. Daarna mag de heer Kleinpaste.

En ik wil er nog wel even bij vermelden van, straks gaan we naar de wethouder, maar ook in de tweede termijn, stel dat u in de eerste termijn niet aan het woord bent geweest, krijgt u natuurlijk in tweede termijn als eerste het woord. U mag het ook voor daarna bewaren. Maar mevrouw Van Engelen, gaat uw gang.

Mevrouw Van Engelen: Dank u wel, voorzitter. Wat een enthousiast begin. En ik zal ook enthousiast beginnen. Misschien ligt het eraan dat ik nog uit een vrije jonge partij kom, maar wij worden erg enthousiast van deze Horecanota. En we zijn blij dat we het vanavond kunnen hebben over onze binnenstad, die een stuk levendiger gaat worden. Al met al een heel erg positief verhaal. Maar ik zou natuurlijk geen goede politica zijn als ik niet ook nog wat kanttekeningen had. Zo denken wij dat de Horecanota nog meer versterkt kan worden door ook Voorstraat-West een horecaconcentratiegebied te maken. Dat geluid hebben we al vaker gehoord vanavond. Zeker omdat daar wat horecagelegenheden zitten die echt bijdragen aan de nachthoreca, wat horeca twee gelegenheden. Want die druk van de late nachthoreca moeten we ook verspreiden. Want dan kom ik op het tweede punt, wat ook een politieke vraag is, het evenwicht tussen leefbaarheid en levendigheid. En dat evenwicht zien we eigenlijk bijna overal in de stad, maar bij de Voorstraat-Noord komt hij een beetje in twijfel. En dat heeft niet zoveel te maken met de nieuwe plannen die er liggen, want die visie van het college snap ik, die snappen we. En ik vind het ook een mooi beeld. Stel we passen de straat aan, zodat we wat meer ruimte hebben om te lopen en lekker een terras neer te zetten in plaats van auto's die er maar doorheen razen, dat is een prachtig beeld. Maar er zitten daar, tenminste één kroeg die ook tot heel erg laat 's nachts open mag zijn en die voor veel overlast zorgt, zoals de heer Den Heijer van de VVD al aangaf, met wildplassen, gebroken glas, geluidsoverlast, rookoverlast. En daar moeten we iets mee, want zo'n horecagelegenheid boven op de andere horeca die daar al zit, dan raakt het stuk wel uit balans. Als we daar een horecaconcentratiegebied van maken, wat natuurlijk begrijpelijk is, want er zit veel horeca bij elkaar, dan moeten we wel echt als gemeente op zoek gaan naar een oplossing voor deze situatie. Want dit kan zo niet langer.

De heer Safranti: Voorzitter.

Mevrouw Van Engelen: Leuk.

De voorzitter: Ik zie een vraag van de heer Safranti, volgens mij. Gaat uw gang.

De heer Safranti: Om het voor mij een beetje duidelijk te krijgen. Want u geeft aan, u zou het fijn vinden als daar geen auto's rijden, maar gewoon echt net als wat we ook aan de Twijnstraat zien, dat er ook terrassen op straat komen. Op zich niks mis mee, maar dat heeft wel gevolg dan straks voor dat eenrichtingsverkeer wat we op de Voorstraat hebben. Hoe kijkt GroenLinks daar naar?

De voorzitter: Dank u wel. Gaat uw gang, mevrouw Van Engelen.

Mevrouw Van Engelen: Voorzitter, ik wil de heer Safranti graag bedanken voor de vraag. Want het is natuurlijk geen geheim dat mijn partij helemaal gaat voor de autoluwe binnenstad.

We hebben een prachtige binnenstad, wat eigenlijk een soort Openluchtmuseum is. En daar zou je ook veilig doorheen moeten kunnen lopen en fietsen en veilig van moeten kunnen genieten, op de mooiste plekken. En op de mooiste plekken kan nu ook juist die auto komen. En onze wens is dat mensen nog steeds gewoon in de buurt van de stad hun auto kwijt kunnen. En als je zelf niet in staat bent om bijvoorbeeld een stukje te lopen vanaf je auto, maar echt dicht bij huis wil parkeren, dan moeten we die

gelegenheid natuurlijk ook creëren. Maar zoveel mogelijk die auto's naar de buitenrand, zodat wij met zijn allen van de binnenstad kunnen genieten. En dat niet de auto's de hoofdrolspeler zijn.

De voorzitter: Dank u wel.

De heer Safranti: Voorzitter, nog even een aanvullende...

De voorzitter: Kort en concreet.

De heer Safranti: Kort. Dat betekent dat dat stukje Voorstraat dan in principe autoluw moet zijn. Dat je daar niet met je auto kan komen.

De voorzitter: Dank u wel.

De heer Safranti: Dat begrijp ik uit uw verhaal?

Mevrouw Van Engelen: Voorzitter, dit plan staat nog niet op die manier in de nota. Omdat de Voorstraat-Noord een horecaconcentratiegebied wordt, gaat daar wel natuurlijk naar gekeken worden van, wat gaan we daarmee doen? Dat gezegd hebbende, lijkt het me ook een goed idee, dat wil ik het college nog even meegeven, dat als we de Voorstraat-Noord nu echt gaan behandelen als horecaconcentratiegebied, om dan de bewoners effectief te betrekken.

De voorzitter: Dank u wel. En ik zie van de heer Van den Berg gelijk een vraag voor u.

De heer Van den Berg: Nog even terugkomend op inderdaad de Voorstraat-Noord als horecaconcentratiegebied. Onderschrijft u dat in een horecaconcentratiegebied levendigheid de voorkeur heeft bovenop leefbaarheid?

De voorzitter: Dank u wel. Gaat uw gang, mevrouw Van Engelen.

Mevrouw Van Engelen: Voorzitter, het was niet helemaal via de voorzitter, maar het is een commissie van direct beantwoorden. Levendigheid en leefbaarheid moet altijd in balans zijn, ook in een horecaconcentratiegebied. En ik vertrouw ons college erop, onze gemeente erop en ook onze gemeenteraad daarop dat wij daar goed op toezien. Al verschillen soms wel de meningen over levendigheid en leefbaarheid en wat die balans precies is. En ik zie ook dat dat per gebied kan verschillen.

De voorzitter: Dank u wel. Zag ik nog een vraag van de heer Portier. En dan nog een vraag van mevrouw Schnabel.

De heer Portier: Voorzitter, mevrouw Van Engelen zei dat het misschien goed is als zaken als nachthoreca verspreid zijn. Maar is het niet veel beter als het juist allemaal bij elkaar zit? Zodat als mensen van de ene horecagelegenheid naar de andere gaan ze niet de halve stad doorlopen, terwijl het al twee of drie uur 's nachts is.

De voorzitter: Dank u wel. Duidelijk uw vraag.

Mevrouw Van Engelen: Voorzitter, dan kom ik op dat punt levendigheid en leefbaarheid. Wij hebben in onze stad weinig pleinen. We hebben vooral twee lange straten in de binnenstad en havens waar geluid snel weerkaatst. Ik ben er bang voor dat als we de late nachthoreca allemaal bij elkaar zetten, dan moeten we daar een hele goede locatie voor vinden, willen we niet één hup van overlast creëren. En door het nu te verspreiden in de stad, zorg je ook dat je het een beetje een soort van uitdunt, waardoor er op alle plekken minder overlast ontstaat.

De voorzitter: Dan zag ik nog een vraag van mevrouw Schnabel. En daarna van de heer Tutupoly. En dan wil ik vragen... Dat is ook wat nog moet gebeuren. Gaat uw gang, mevrouw Schnabel.

Mevrouw Schnabel: Dank u wel, voorzitter. Ik was benieuwd, mevrouw Van Engelen gaf net aan dat ze genoeg vertrouwen heeft dat dat allemaal geborgd gaat zijn. Maar we hebben heel duidelijk, voorafgaand aan deze commissievergadering, te horen gekregen dat dat niet is gebeurd. En hoe kijkt zij daar dan tegenaan?

Mevrouw Van Engelen: Voorzitter, daarom heb ik expres genoemd dat ik het college erin vertrouw, de gemeente, maar ook de gemeenteraad. Wij krijgen natuurlijk genoeg brieven, belletjes en appjes van inwoners die het ons ook laten weten als het participatieproces niet juist is verlopen of niet duidelijk genoeg is verlopen. En volgens mij hebben wij hier allemaal gehoord van de bewoners van de Voorstraat-Noord dat zij nog niet genoeg gehoord zijn. En ik hoor vanavond ook veel geluiden in de commissie. We hebben het er net zelf ook over gehad. Er zijn genoeg partijen die dat nu op zich nemen om dat geluid alsnog te laten horen.

De voorzitter: Dank u wel. Heel kort.

Mevrouw Schnabel: Hele korte vervolgvraag. De opbrengst van dat participatietraject staat niet in de nota. Op het moment dat we dit gaan vaststellen, dan stellen we niet vast dat we eigenlijk zouden willen, en dat is namelijk dat ook de leefbaarheid geborgd is. En hoe kijkt mevrouw Van Engelen daar dan tegenaan?

De voorzitter: Mevrouw Van Engelen, heel kort. En dan heeft de heer Tutupoly nog een vraag voor u.

Mevrouw Van Engelen: Voorzitter, hoe ik het begreep, is dat... Want ik denk dat mevrouw Schnabel opnieuw doelt op de Voorstraat-Noord. Dat wordt nu een horeca... Op alles. We stellen nu die horecaconcentratiegebieden vast. In de nota staat daar een visie bij, wat daar de bedoeling is. Maar dat gaat nog helemaal ingericht worden.

Wij kunnen wel zeker als raad vragen om daar bepaalde voorwaarden aan het participatieproces te hangen.

De heer Tutupoly: Dat klopt. Ik vroeg me eigenlijk af, u had het net even over het openbaar vervoer, tenminste in ieder geval zo min mogelijk met de auto gaan. Los van de Horecanota, zitten we straks ook met de Evenementennota. En daar speelt eigenlijk een beetje hetzelfde voor ten aanzien van het vervoer. Bent u met ons van mening dat er dan ook gekeken zal moeten worden bijvoorbeeld naar openbaar

vervoersvoorzieningen? Want we hebben ook een regiofunctie. En willen we van deze stad wat maken qua horeca en evenementen, dan zal je ook het vervoer moeten regelen, wat eigenlijk hier een onderdeel van zou moeten zijn, of in ieder gelijk op zou moeten lopen.

De voorzitter: Misschien heb ik niet goed opgelet, maar wat was de vraag precies?

De heer Tutupoly: Of GroenLinks het ook met ons eens is dat er in het kader van zowel van de evenementen, maar ook van Horecanota dan gelijktijdig gekeken moet worden naar het openbaar vervoer, omdat het natuurlijk vrij beperkt is qua tijdstippen.

De voorzitter: Mevrouw Van Engelen.

Mevrouw Van Engelen: Voorzitter, dat heeft zeker samenhang met de Horecanota. Heeft niet zoveel te maken met het stuk wat we nu voor ons hebben. Maar ik ben blij dat de heer Tutupoly even het podium geeft voor dit onderwerp, want wij vinden dat zeer zeker belangrijk. Het liefst wil ik dat Dordrecht een ontzettend populair centrum wordt voor jongeren, maar ook voor ouderen, bijvoorbeeld. En dat je gewoon om... Ik weet dat mevrouw Stolk komt graag op voor de ouderen. Ik denk, ik neem ze gelijk eventjes mee. Dat scheelt weer in de tijd. Maar hoe mooi zou het zijn, weet je, als jongeren hier graag uitgaan tot drie uur 's nachts en dan ook nog met de trein naar huis kunnen of met een nachtbus. Natuurlijk. Weet je, dat is de ultieme droom.

De voorzitter: Dank u wel. Gaat u verder met de woordvoering.

Mevrouw Van Engelen: Dat is de ultieme droom. Voorzitter, voordat ik verderga met mijn woordvoering, had ik eigenlijk een vraag aan u. Want nog niemand heeft gereageerd op het amendement van Partij voor de Dieren, maar dat wilde ik eigenlijk wel even doen. Is dat nu de bedoeling of is dat pas aan het eind van de vergadering?

De voorzitter: U mag van mij ook gelijk reageren op het amendement van de Partij voor de Dieren.

Mevrouw Van Engelen: Want hij kwam natuurlijk wat later binnen, de heer Groenewege, maar ik heb hem zeker gelezen. En ik denk, waar u om vraagt, het stimuleren van divers en gezond voedsel, daar kunnen wij ons helemaal in vinden. En daardoor denk ik ook van, het is een goed idee.

Maar als we kijken naar het eerste kopje, dat is 6.4.7 gezonde en duurzame voedselomgeving, dan stelt Partij voor de Dieren in de eerste alinea, even kijken hoor, ruim negen van de tien producten die horecazaken aanbieden vallen buiten de Schijf van Vijf. En daarmee scheren we alle horecazaken in onze stad over één kam. Terwijl we al genoeg ondernemers hebben in de stad die een gezond en divers avond... Is misschien niet genoeg, maar we hebben ondernemers in de stad die een gezond, divers en vers aanbod aanbieden. Mijn vraag aan Partij voor de Dieren is eigenlijk, kan die eerste alinea weg? Want dan is het amendement best wel een goed idee. Maar ik vind die eerste alinea erg negatief richting onze ondernemers. Dat was het.

De voorzitter: En ik zie dat de heer Groenewege direct wil reageren.

De heer Groenewege: Dat lijkt me wel zo handig. Voorzitter, wij zullen die zin wat genuanceerder formuleren. Het betreft een gemiddelde. Het is geen veroordeling van individuele horecazaken.

De voorzitter: Dank u wel.

De heer Groenewege: Dat zullen we in de tekst beter laten terugkomen.

De voorzitter: Dan denk ik dat dit hem was voor u, mevrouw Van Engelen. Wat zegt u?

Mevrouw Van Engelen: Ik wilde nog even zeggen, voorzitter, dat ik dan graag met de heer Groenewege buiten de commissie even in conclaaf ga over het dictum.

De voorzitter: Regel dat via de app. Ik zie de heer Kleinpaste. Gaat uw gang.

De heer Kleinpaste: Dank u wel, voorzitter. Ik zou bijna zeggen, in lijn met de ontstaansgeschiedenis van onze politieke partij kunnen wij ons redelijk aansluiten bij zowel GroenLinks als de VVD. Dat kunnen we dan ook korthedshalve doen. Wij zijn heel blij met deze nota en de totstandkoming ervan. En we denken ook dat de balans tussen leefbaarheid en levendigheid eigenlijk redelijk goed op orde is. Punt van zorg. Het is door een aantal partijen al genoemd, onder andere de VVD, ligt bij ons ook op Voorstraat-West, omdat we heel nadrukkelijk, ook in contact met de ondernemers daar, wel enige angst hebben dat er een uitsterfbeleid voor bepaalde horecagelegenheden zou kunnen dreigen daar. En ik wil eigenlijk heel simpel de waarborg hebben dat die angst ongegrond is. Dat dat niet aan de orde is. En als die waarborg er niet is, overweegt onze partij op dat punt in ieder geval een amendement om dat wel te borgen. Want het kan niet zo zijn dat daar waar nu een café zit, dat moeilijk door te verkopen zou kunnen zijn naar een nieuwe uitbater en er wel problemen ontstaan op dat vlak. Op dat punt zou ik die helderheid heel erg graag willen hebben. Voor het overige zijn wij heel blij met de koers en de lijn die in de nota wordt beschreven. We hebben uiteraard ook nog even gekeken naar het amendement van de Partij voor de Dieren. Ik ben blij dat ik af en toe in mijn kroeg iets aantref wat buiten de Schijf van Vijf ligt. En ik hou ook heel erg van gezond eten. Dat regel ik zelf uitstekend. Er zijn heel veel restaurants die dat uitstekend regelen. Maar mijn bezwaar tegen het amendement is dat ik hem nogal betuttelend vind richting ondernemers.

Ik zou er geen voorstander van zijn, in die zin, vanuit Gewoon Dordt. Dat geef ik alvast maar even mee. En verder moet mij van het hart dat ik een beetje treurig werd van de opmerking van mijnheer Den Heijer over de vergelijking met Gouda en met name Deventer. Want Deventer is een hartstikke leuke, levendige stad, waar overigens heel veel studenten wonen. Vandaar die levendigheid. Ik bedoel, Maastricht is ook net zo groot als Dordrecht, maar hij heeft tig meer kroegen. En dat heeft een bepaalde reden. En waarom ik zo over Deventer val, is omdat het mijn geboorteplaats is.

De voorzitter: Dank u wel. Maar rond u af, alstublieft.

De heer Kleinpaste: Dat was het.

De voorzitter: Dat was hij. Dan gaan we naar uw buurvrouw.

De heer Safranti: Voorzitter.

De voorzitter: Mijnheer Safranti.

De heer Safranti: Even een vraag aan mijnheer Kleinpaste. Waar wij eigenlijk ook een beetje mee zaten hoor, maar dat gaf mijnheer Kleinpaste goed aan over Dordt-West. U maakt zich in principe geen zorgen, zegt u, voor het... Toch wel? Dan heb ik u verkeerd begrepen. Daarom wilde ik het vragen.

De voorzitter: Mooi.

De heer Safranti: Excuus.

De voorzitter: Dan gaan we wel naar mevrouw Pichel. Gaat uw gang.

Mevrouw Pichel: Dank u wel, voorzitter. Voorzitter, wij zijn erg blij dat er een Horecanota ligt. We moeten vooral kunnen genieten in het leven. Wat ik vooral graag zie, is dat de gemeente niet op de stoel van een ondernemer gaat zitten, maar vooral de horecaondernemers faciliteert. En volgens mij is dat de bedoeling van deze nota. Drie puntjes voor deze nota. En ik heb ze ook al eerder gehoord. Ik zal ze eigenlijk alleen maar erop aanvullen.

De voorzitter: Heel graag.

Mevrouw Pichel: De heer Kleinpaste zei het ook al, het horecaconcentratiegebied, waarom is dat het nu niet? Wat zijn de gevolgen als er een nieuwe exploitant komt? Vergelijkbare vragen willen wij wat helderheid over hebben en mogelijk mee amenderen. En misschien is dat niet nodig. Bewoners hebben ook nog wat opmerkingen. Die hoor ik ook al bij mevrouw Schnabel. En de heer Den Heijer zei het zelf ook al. Daar mag aandacht voor zijn. Dat horen we ook graag terug van de wethouder dat daar aandacht voor blijft, wat extra aandacht voor komt. En we horen natuurlijk ook wat discussies over inderdaad de verruimde openingstijden of de verlaatjes. Wat ons betreft mag het juist nog iets ruimer.

Maar tegelijkertijd snappen we ook dat er wellicht niet voldoende draagvlak voor is. Zoals het voorstel er dan ligt, lijkt het ons een mooie tussenoplossing. Dat was mijn bijdrage.

De voorzitter: Dank u wel, mevrouw Pichel. En dan gaan we gelijk naar uw buurman, Van den Berg.

De heer Den Heijer: Voorzitter.

De voorzitter: En ik zie even een vraag van de heer Den Heijer naar mevrouw Pichel.

De heer Den Heijer: Wat is bij u in de fractie van tafel gegaan qua wat ruimer had gekund? Kunt een idee delen?

De voorzitter: Mevrouw Pichel. En spreekt u via de voorzitter, mijnheer Den Heijer.

Mevrouw Pichel: Dank, voorzitter. Wat ik met de heer Den Heijer kan delen, wat we vooral merken, er is nu natuurlijk een vergunning, er is een maximale openingstijd en dan moeten ze gewoon dicht. En je zal weleens merken dat als er soms wat ruimte kan zijn om... Als de zaak vol zit, dat het fijn is om gewoon wat langer open te blijven. Dat is een ruimte wat je en horecaondernemer kunt bieden. Dat hebben ze nu niet. Het moet dicht. En het wil niet zeggen dat als ze natuurlijk wel open kunnen zijn, dat ze dan ook altijd open moeten blijven. Want als blijkt dat het gewoon even wat rustig is, dan kan hij natuurlijk ook gewoon dicht. En je kunt er natuurlijk een aantal keer per jaar voor kiezen om wat later open te gaan. Dat geeft mogelijkheden voor extra feestjes of wat extra dingen. Dat is leuk. Het geeft ook niet echt continuïteit. En het is ook weleens fijn om gewoon de ruimte te bieden en dan te kijken wat de markt doet. Natuurlijk wel ook binnen bepaalde voorwaarden, dat je natuurlijk... Dordrecht wordt niet ineens een wilde stad met nachtleven overal tot vier uur. Daar zijn we denk ik ook gewoon de stad niet voor. Maar als iets wel één à twee uurtjes langer open zou kunnen zijn, dan wil dat ook niet zeggen dat het natuurlijk meteen gebeurt. Maar het biedt wel ruimte om te ontwikkelen. En die ruimte is er nu niet.

De voorzitter: Dank u wel. Eén, twee uurtjes hoorde ik net. Mijnheer Portier, een vraag voor mevrouw Pichel?

De heer Portier: Uiteraard, want anders had het niet gemogen. Ik vroeg me af of mevrouw Pichel dan daadwerkelijk de sluitingstijden helemaal los wil laten, als ik haar zo hoor. Want ze zegt van, als de zaak vol zit, dan kunnen mensen toch gewoon blijven zitten.

De voorzitter: Maar ik hoorde ook, mijnheer Portier, één à twee uurtjes. Met dat antwoord moet u denk ik het gewoon doen. Mijnheer Van den Berg, gaat uw gang.

De heer Portier: Ik zou het toch graag van mevrouw Pichel zelf horen.

De voorzitter: Dat klopt, maar gezien de tijd kap ik hem op deze manier af. Mijnheer Van den Berg.

De heer Van den Berg: Dank, voorzitter. Dank voor deze Horecanota. Een nota die bijdraagt aan een leefbare en levendige binnenstad. Mooi dat alles in samenhang wordt doordacht en aangeboden. En wat ons betreft voldoet de nota nog niet op alle punten. De nota is volgens ons niet uitgesproken genoeg en daardoor mogelijk niet ambitieus genoeg. We delen de mening van het college dat er in Dordrecht kansen liggen voor meer horeca. Zeker als je dat weer vergelijkt met die andere steden. Maar de vraag is of dat zomaar allerlei gebieden als horecaconcentratiegebied toe te wijzen, en daar veel vrijheden te geven, ook daadwerkelijk leidt tot een levendige en leefbare binnenstad. Als je kijkt naar Breda of Den Haag, dan zie je duidelijk clusters. Verzameling van gelijkwaardige horecazaken. Zaken die elkaar versterken. Wat ons betreft kiezen we als raad nu voor horecaconcentratiegebieden die potentie hebben en waar we een duidelijke ambitie voor hebben. Hierbij past mogelijk een visie of invulling per gebied bij.

De heer Kleinpaste: Voorzitter.

De voorzitter: Ik zie een interruptie. Mijnheer Kleinpaste, gaat uw gang.

De heer Kleinpaste: Ik ben even benieuwd, even doorredenerend op wat ik net hoorde, wat dat dan zou betekenen, als je op die manier aan die clustering zou gaan werken, voor bestaande zaken op een aantal locaties in Dordrecht die buiten zo'n gebied vallen.

De voorzitter: Gaat uw gang, mijnheer Van den Berg.

De heer Van den Berg: Zoals dat volgens mij ook in de nota wordt beschreven, blijft daar de mogelijkheid om horeca te voeren. Wordt dat geen uitsterfconstructie, maar wordt daar niet in die gebieden ingezet op nog meer horeca. Daar kunnen wij ons ook in vinden.

De voorzitter: Dank u wel. Gaat u verder.

De heer Van den Berg: Hierbij past ook een verschillende visie misschien wel per gebied. Denk aan het Scheffersplein met terrassen daar meer vrijheden krijgen als het gaat om de terrasopenstellingen dan in andere concentratiegebieden. Wij willen per gebied een duidelijk eigen profiel met daarbij behorende regels en afspraken. Zo scheppen we duidelijkheid voor ondernemers en bewoners en zorgen we voor aantrekkelijke horecaconcentratie. Echter hebben we ook een zorg, dat in het aanwijzen van nieuwe horecaconcentratiegebieden de bewoners onvoldoende betrokken zijn. En dat bovendien de visie vanuit Slijpen aan een diamant wordt vergeten. Als er wordt gekozen om een bepaald gebied aan te duiden als nieuw horecaconcentratiegebied, dan lijkt ons dat je hier een duidelijk doel of plan mee hebt. En daarom begrijpen wij de keuze voor de Lijnbaan en Energiehuis en de waterkant Johan de Wittbrug. Hier staan grootschalige ontwikkelingen op stapel en hebben we ambities liggen. Denk aan Wantij-West. Echter zien wij dit niet terug in het nieuwe gebied Voorstraat-Noord. Het ontwikkelperspectief is hiervoor consolideren, vasthouden wat je hebt, en geen nieuwe horeca ontwikkelen. En als we naar die bestemmingsplannen kijken van de binnenstad, zien dat er in horecaconcentratiegebieden juist de bestemming primair horeca is en dat de woonbestemming wordt afgebouwd.

Dit betekent dat de leefbaarheid in deze gebieden zeker onder druk komt te staan, terwijl in Slijpen aan een diamant dit gebied juist wordt aangewezen als een overloop, een transformatiegebied met meer focus op wonen en flexibiliteit van invullingen. Dit is volgens ons een tegenstrijdigheid. En verder geven de gesprekken met bewoners en de ingezonden stukken ons onvoldoende zekerheid dat het participatietraject voor zo'n ingrijpende beslissing goed is verlopen. En in aansluiting op wat we aangeven over de gewenste duidelijkheid, zien we graag een kaartje tegemoet met daarop heel duidelijk de horecaconcentratiegebieden, waar echt duidelijk de grens ligt, en ook van de horecaschakelpunten, met daarbij de bijpassende regels en afspraken. Niet een stippenkaart, waarbij we zelf moeten uitzoeken hoe dik die stip is, maar een kaart met duidelijke grenzen. Dit geeft ondernemers en inwoners meer helderheid.

De voorzitter: Ik zie een interruptie van mevrouw Van Engelen. Gaat uw gang.

Mevrouw Van Engelen: Voorzitter, misschien een beetje laat, want we zijn al een paar zinnen verder. Maar ik moest even nadenken. Hoe ziet het CDA zo'n overloopgebied wel voor zich? Wat zou daar moeten zitten en wat zou daar niet moeten zitten?

De voorzitter: Dank u wel. Heel kort, mijnheer Van den Berg.

De heer Van den Berg: Ik kan mij vinden in de beschrijving dat er creativiteit en ruimte is voor een diverse invulling. Dat kan ondersteunende horeca zijn, maar dat is niet de hoofdfocus in zo'n gebied. En als je dat aanwijst als horecaconcentratiegebied, dan ga je de focus leggen om daar meer horeca te willen laten toestaan.

De voorzitter: Dank u wel.

Mevrouw Van Engelen: Voorzitter, nog een verhelderende vraag. Omdat in de nota... Tenminste zo is hij bij mij heel duidelijk geworden. Het wordt aangewezen als horecaconcentratiegebied, want er zit al veel horeca bij elkaar. Door het een concentratiegebied te maken, schep je ook duidelijkheid en geef je mogelijkheden aan de horeca die er al zit. Maar er staat ook heel duidelijk consolideren met de wens dat er niet meer horeca komt. Wat is precies nu de wens van het CDA met Voorstraat-Noord?

De voorzitter: Mijnheer Van den Berg.

De heer Van den Berg: Bij ons bestaat dan juist de angst, dat een horecaconcentratiegebied komen beleidskaders bij, en dat geeft ruimte aan ondernemers om te zeggen, ik wil daar een nieuwe horecazaak beginnen. En dan kun je wel zeggen van, we willen consolideren, maar dat is dan ons inziens te weinig geborgd om daar te zeggen van, we willen dat niet toestaan.

De voorzitter: Daar mag u het mee doen. We gaan niet verder. Ik wil graag dat hij afrondt. Want ik zie dat het alweer 21 uur 22 is. We hebben nog 38 minuten in totaal. Bewaar de vragen voor de tweede termijn, zou ik zeggen. En dan kunt u nog even doorgaan. Rondt u ook even af, alstublieft.

De heer Van den Berg: Ik wil verder aansluiten bij de VVD, met de mening dat we de verlaatjes niet moeten laten opstapelen. Maar ik kan me voorstellen dat we dat maximeren per gebied. Ik hoorde dat daar ook in. Mijn interpretatie. En wat betreft het amendement van Partij voor de Dieren daarin, dat steunen wij niet. Ook omdat je volgens mij juist in de horeca ziet dat de trend heel erg is dat er wordt ingezet op vegetarisch en gezonde alternatieven. En ik denk dat dat ook aan de horecaondernemers zelf is.

De voorzitter: Dank u wel. De heer Groenewege, uw woordvoering.

De heer Groenewege: Dank u. Voorzitter, ik begin met onze hoofdboodschap. De Horecanota is een prachtige kans om het voedsel in de stad gezonder te maken. Dit is niet alleen een gemeentelijke ambitie uit de startnotitie voedselbeleid, maar ook een wettelijke verantwoordelijkheid van de gemeente, zo blijkt uit een analyse van de Universiteit van Amsterdam. De realiteit staat daarmee in schril contrast. Daarmee moet ik de heer Van den Berg teleurstellen. 91 procent van het horeca-aanbod voldoet niet aan de Schijf van Vijf en kan ongezond genoemd worden. Dit betreft een landelijk gemiddelde, zeg ik in de richting van mevrouw Van Engelen.

De heer Kleinpaste: Voorzitter.

De heer Groenewege: Het aanbod is op dit moment niet divers, wat ten koste gaat van de keuzevrijheid.

De voorzitter: Ik zie een interruptie. Mijnheer Kleinpaste.

De heer Kleinpaste: Voorzitter, toch even over die 91 procent dan maar. Ik kan me dat getal namelijk nauwelijks voorstellen. Ik zou het me kunnen voorstellen als het alleen over kroegen gaat. Maar als ook de restaurants worden meegewogen, kom je volgens mij echt op een ander percentage. Ik zou daar toch helderheid in willen hebben.

De voorzitter: Heren, ik vind het heel gezellig, maar ik kan de heer Kleinpaste niet volgen. U heeft de vraag wel gehoord, mijnheer Groenewege?

De heer Groenewege: Ja. De 91 procent komt uit een bron die gelinkt staat in het concept amendement. De heer Kleinpaste kan dat zelf checken.

De voorzitter: Gaat u verder.

De heer Groenewege: En voor de heer Kleinpaste kan het natuurlijk misschien makkelijk zijn om iets gezonds te kiezen, maar voor veel mensen is dat niet zo makkelijk. Onze hele leefomgeving, waaronder het merendeel van de horeca, stimuleert ons voortdurend om ongezond te eten. Met als effect dat overgewicht de afgelopen decennia gestaag toeneemt. In de jaren 90 had nog 35 procent van de Nederlanders overgewicht. Maar vorig jaar is een kantelpunt bereikt, waarbij tegenwoordig meer dan de helft van de Nederlanders overgewicht heeft, met alle bijkomende ziektebeelden, zoals diabetes, hart- en vaatziekten en kanker.

De voorzitter: Dank u wel. Ik zie een interruptie van mevrouw Schnabel.

Mevrouw Schnabel: Korte vraag. Is mijnheer Groenewege zich er ook van bewust dat goedkoop voedsel vaak ongezond voedsel is en dat veel jongeren gebruik maken van dat voedsel? En hoe de heer Groenewege dan voor zich ziet om dat voor iedereen toegankelijk te maken, aangezien het toch wel vaak wat duurder is?

De heer Groenewege: Dat is iets waarvan ik vrees dat ik het alleen had kunnen regelen als onze Tweede Kamer uitslag wat succesvoller was geweest, want daarvoor moeten we de btw op gezond voedsel verlagen en die op ongezond voedsel verhogen bijvoorbeeld. Maar dat kunnen we als gemeente niet zo makkelijk doen. Maar we hebben wel degelijk handvatten als gemeente. En dat is ook een van de bronnen die we in ons amendement aanhalen, om te sturen op een gezondere voedselomgeving, met meer aanbod van gezond voedsel. Of dat fastfood is of goedkoop of duur, je kan wel sturen op gezond.

De voorzitter: Nee, mevrouw Schnabel, we gaan de discussie over gezond voedsel niet verderzetten. Ik wil dat mijnheer Groenewege verdergaat, omdat het 21 uur 26 is. We hebben 34 minuten voor de termijn van een wethouder nog. En ik wil jullie allemaal adviseren, een half A4'tje is ongeveer 2,5 minuut. Neem dat mee voor de volgende keer. Gaat u verder, mijnheer Groenewege.

Mevrouw Pichel: Voorzitter. Hallo. Interruptie op de heer Groenewege.

De voorzitter: Ja.

Mevrouw Pichel: Dank, de heer Groenewege, voor het amendement. En ik had nog wel even een vraag. Want hij benoemt in het amendement het stimuleren ook van de Schijf van Vijf. Maar begrijp ik het dan goed dat de Partij voor de Dieren nu de mensen ook stimuleert om vlees te eten?

De voorzitter: Gaat uw gang, mijnheer Groenewege.

De heer Groenewege: Af en toe moet je als partij een afweging maken tussen wat wenselijk is of wat je wenselijk vindt en wat haalbaar is. Zo'n vergelijkbaar betoog heb ik mevrouw Stolk vorige week ook horen houden. En als Partij voor de Dieren zijn we niet enthousiast over de Schijf van Vijf, maar we erkennen wel dat die beter is dan het aanbod wat we nu op straat zien.

De voorzitter: Helder. Dank u wel. Dit was het voor nu?

De heer Groenewege: Zeker niet. Nee. De wettelijke verantwoordelijkheid om deze handschoenen op te pakken, ligt bij ons, bij de gemeente. En ook, en misschien wel met name waar het de horeca betreft. En de Partij voor de Dieren neemt deze verantwoordelijkheid heel serieus. Vandaar ons uitgebreide concept amendement over gezonde horeca. Voorzitter, de Partij voor de Dieren snapt de roep om meer reuring, maar we willen ook even reflecteren op de leefbaarheid. En we willen daarom een vraag aan de commissie stellen.

Als je dertien horecaconcentratiegebieden in de binnenstad definieert, waarvan de grenzen niet duidelijk vastliggen, en die alle dertien verruimingen krijgen van de openingstijden, is er dan echt nog sprake van een visie op waar we horeca willen in de binnenstad? Of heb je dan op een tamelijk visieloze manier horeca uitgesmeerd over de hele binnenstad? Onze fractie denkt het laatste. En we vrezen dat die verdunning slecht is voor de horeca zelf en voor de balans tussen levendigheid en leefbaarheid. We sluiten ons daarom graag aan bij de oproep van het CDA voor een duidelijke kaart van de horecaconcentratiegebieden. Dat is het minste wat het college kan aanleveren. En we sluiten ons ook graag aan bij het punt van mevrouw Schnabel over horeca in de wijken. Want horeca in de binnenstad moet geen doel op zich zijn. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel, de heer Groenewege. Dan gaan we gelijk naar uw buurman, de heer Katif.

De heer Katif: Voorzitter, dank u wel. Om even gelijk te beginnen met een compliment dat ik graag zou willen uitdelen aan het ambtelijk apparaat, aangaande de vragen die zijn gesteld in combinatie met de binnenstad Horecanota en Marktvisie en -verordening. Want ze hebben echt ontegenwoordig veel werk moeten verzetten om de vragen binnen een dag te kunnen beantwoorden. Dit gezegd hebbende, de inbreng van Beter voor Dordt zal bestaan uit twee delen. En ik zal het heel snel even doen, voorzitter, in verband met de tijd. Het voorstel, de eerste vraag, lijkt een gedegen aanpak te bieden voor het ontwikkelen van een beleidskader voor horeca in Dordrecht, met aandacht voor diverse belangen en de ambities van de binnenstad te verlevendigen. Twee, het lijkt erop dat het voorstel een evenwicht probeert te vinden tussen leefbaarheid en levendigheid,

waarbij verschillende belangen, zoals die van de bewoners, ondernemers, bezoekers worden afgewogen. Helaas is het participatieproces enigszins tekortgeschoten. De derde politieke vraag. Dit voorstel lijkt aan te sluiten bij de ambities ter verlevendiging van de binnenstad, zoals eerder vastgesteld in het Toekomstbeeld Binnenstad. De focus op horecaconcentratiegebieden en gebiedsprofielen kunnen of kan bijdragen aan een doordachte ontwikkeling van de binnenstad, zoals het CDA dat gezegd heeft. De laatste is, toont de Horecanota ambitie op het gebied van gezond voedsel? Dat kwam mij eigenlijk verrassend genoeg, hoe zeg je dat, verrassend, want het werd eigenlijk nooit tijdens onze laatste commissievergaderingen aangegeven. In één keer zag ik dat en toen dacht ik, laat ik er toch maar even een antwoord op geven. Het voorstel, mijnheer Groenewege, geeft geen expliciete vermelding van de ambities op het gebied van gezond voedsel. Op pagina 19 van de nota wordt gewezen op de huidige trend in de horeca, als gaat om voedsel. Daar moet u het waarschijnlijk mee doen. Wellicht, en dat geef ik even mee aan het college, kan in de uitvoeringsfase nog worden overwogen hoe de gezondheidsaspecten in het horecabeleid geïntegreerd kunnen worden om een bredere welzijn te bevorderen. Zeg ik het goed? En voorzitter, ik had vijf kritische opmerkingen voor de actualisatie van de nota, want het is geen nota die... Die wordt alleen maar geactualiseerd overigens. Het wordt opnieuw geschreven. Hoewel het budget van 200.000 euro voor '24 is vermeld, zou meer transparantie over de specifieke kostenposten en het verwachte resultaat van deze financiële inzet wenselijk zijn, plus de verheldering. En dat is een vraag die wij al gesteld hebben, maar er is geen antwoord op gekomen.

De verheldering van de financiële gevolgen van dit besluit, is geen antwoord op gekomen. De nota benoemt de balans tussen verschillende belangen, maar zou ook dieper gang kunnen zijn in hoeveel conflicten tussen belangen worden opgelost en hoe de tevredenheid van alle betrokken partijen wordt gewaarborgd. Met name gewaarborgd. Kritisch gezien lijkt er een spanningsveld te zijn tussen groeiambitie en de balans met wonen in de binnenstad. En ik ga niet op de uitdagingen, want daar zijn andere collega's op ingegaan. Maar ik ga wel nog een stukje over het raadsvoorstel. Die biedt over het algemeen een goed kader, maar het zou meer concrete actiepunten aangeven met specifieke deadlines om ervoor te zorgen dat gestelde doelen binnen een redelijk tijdsbestek ook worden bereikt. Je kan wel een nota schrijven, maar het moet ook natuurlijk een doelstelling hebben. En die doelstelling moet natuurlijk wel op korte termijn, niet op een lange termijn. Voorzitter, het laatste, dat zijn drie zinnen. De kritische punten benadrukken de behoefte van meer specifiek, gedetailleerd, transparant en meetbaarheid in de Horecanota. Na de insprekronde blijkt dat de bewoners van de binnenstad, met name Voorstraat-Noord, nauwelijks inspraak hebben gehad in de totstandkoming van deze nota. Een ander punt is dat de locatie van het Dolhuis, Merz in de nota niet aangemerkt wordt als horecaconcentratiegebieden. En het verbaast me enorm. En ik vind het ook een opmerkelijk punt overigens dat je het Dolhuis, Merz, Lachende Monnik en Poolcafé Cozmic in dit geheel eigenlijk ontbreken als horecaconcentratiegebied. Waarom zijn deze horecagelegenheden niet opgenomen? Want uiteindelijk zijn dat toch redelijk uitgaansleven punten, noem ik dat, in de stad. Die zijn niet meegenomen.

De voorzitter: Dat waren de drie langste zinnen die ik ooit heb gehoord, mijnheer Katif.

De heer Katif: Ik wil het toch... Want ik kom waarschijnlijk met een amendement. Als u mij toestaat, voorzitter, wil ik toch even zeggen... Want ik ben aan het knippen en plakken. U hoort het ook aan mijn woordvoering. Een inclusieve benadering van het horecabeleid zal moeten overwegen het Dolhuis, Metz, Lachende Monnik, en Poolcafé Cozmic bijdragen aan de levendigheid en aantrekkelijkheid van het gebied. Mocht de wethouder daar geen antwoord op hebben, komen wij waarschijnlijk met een amendement waar we dat wel willen toewijzen. Tot zover.

De voorzitter: Dank u wel. Dan ga ik naar de heer Tutupoly. En dan kom ik naar de rechterkant hoor. Ik ben u niet vergeten.

De heer Tutupoly: Ook wat Op Ons Eiland betreft zien we graag meer levendigheid in onze stad, met daarbij goede horeca. We vroegen ons alleen even af, we zien heel veel dingen ook terugkomen uit het verleden. En we zijn ook eigenlijk benieuwd wat het college anders gaat doen om zich hard te maken voor de horeca, om het nu goed van grond te krijgen? Een voorbeeld daarbij is, het Statenplein wordt gezien als een potentieel gebied. Dat delen wij. Maar dan zal er geld in gestopt moeten worden. Wij zouden wel daar geld in willen stoppen. En wij vroegen ons eigenlijk af of het college ook bereid is om een actiever beleid daarbij te voeren. Er werd ook gesproken in de Horecanota over geen horeca-uitbreiding in de wijken.

Juist ten aanzien van eenzaamheid, wat de afgelopen periode een hot item geweest is, en ook als ontmoetingsplaats kan dienen en de bewoners in wijken meer samen kan brengen, vraag ik me eigenlijk af waarvoor hiervoor gekozen is? We hebben het er net even over gehad, over de samenhang met andere onderwerpen, zoals bijvoorbeeld studenten in de binnenstad, openbaar vervoer. Ik vraag me eigenlijk af hoe we dat in elkaar laten overlopen? En ook misschien bepaalde gebieden met elkaar kunnen verbinden, bijvoorbeeld richting watertaxi? Is er nagedacht over dat soort zaken? Ook, net als veel andere partijen, zijn we er verbaasd over dat zaken als Dolhuis en Merz niet aangemerkt worden als horecaconcentratiegebieden. En dan hadden we nog ook een ander punt. Dat is het gebied met de bioscoop. In de Horecanota hebben we ook kunnen lezen dat er eigenlijk niet gesproken wordt over uitbreiding van fastfood. Juist in een gebied met een bioscoop zien we dat vaak terugkomen in andere steden, waar ook voor jongeren het nodige te halen valt. Het is een avondje uit en je kan het nodige halen. Dit missen we hier eigenlijk in dit gebied. Maar tegelijkertijd lezen we in de nota dat er eigenlijk ten aanzien van fastfood afhoudend, terughoudend beleid is. En we vroegen ons eigenlijk af hoe men daar tegenaan kijkt ten opzichte van het gebied rond de bioscoop.

De heer Kleinpaste: Voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel. De heer Kleinpaste.

De heer Kleinpaste: Even een kleine verduidelijking. We hebben twee bioscopen namelijk in Dordrecht. Welke bioscoop heeft Op Ons Eiland het over?

De voorzitter: Mijnheer Tutupoly.

De heer Tutupoly: Bij het Energiehuis.

De voorzitter: Dank u wel. Ik ga naar de overkant. Mevrouw Stolk, gaat uw gang.

Mevrouw Stolk: Voorzitter, er is al heel veel gezegd. En ik moet eventjes graven, want wij sluiten ons aan, zowel bij de woorden van het CDA als Partij voor de Dieren als mevrouw Schnabel en mevrouw Pichel. En ik zal even aangeven waar hem dat in zit. Wat wij een beetje missen, is de visie. Want hoe ga je dit allemaal realiseren? Hoe gaan we dit voor elkaar krijgen? En dan kom ik bij de woorden van mevrouw Pichel. Je moet de horeca en ondernemers faciliteren in de stad. Wij zijn niet van de horeca. Wij zijn gemeenteraad. En wat je moet doen, is proberen je ondernemers te binden aan je stad. En dat geldt ook voor de horecaondernemers. Hoe ga je bepaalde gebieden aanwijzen? Als we dan even komen op die gebieden. Iedereen maakt zich zorgen. We missen ook die routekaart, de duidelijke kaders die niet aangegeven zijn. Ik sluit me aan bij het CDA om te kijken van, kunnen we daar niet een kaart van maken? We hebben het ook gehad over Merz, het Dolhuis. Het Dolhuis, ik hoor net van mijn collega in mijn oor fluisteren, dat zit er al vijftig jaar. Moet je dat gaan veranderen? Als we daar geen harde toezeggingen op krijgen, maar dat heb ik al meerdere partijen horen zeggen, komen we daar eventueel met een amendement. Dan hebben we het over de participatie.

Eigenlijk bedroevend als je dan hoort hoe de participatie op alle gebieden is verlopen, in alle drie de commissies vorige week dinsdag. Dat is eigenlijk wel treurig. Ik ben het met de heer Den Heijer trouwens eens dat we moeten proberen... Want de heer Kleinpaste gaf aan, ik ben in Maastricht geboren, Deventer, neem me niet kwalijk. Maar dat zijn, weet je, net zoals Maastricht, Breda, Rotterdam, allemaal studentensteden. Dat zijn wij niet. Laten we eens kijken waar wij goed in zijn. Waar onze kracht ligt vanuit Dordrecht. Laten we dat nu eens gaan uitdiepen. Want wij kunnen niet altijd concurreren met steden als Rotterdam en Breda. Maar laten we eens uitgaan van onze eigen kracht wat we hebben en dat uitbreiden. En daarbij proberen onze jongeren aan de stad weten te binden. Daarbij gezegd hebbende, ben ik blij dat, ik ben met iedereen vrienden vandaag, GroenLinks aangaf de ouderen. De ouderen in dit gebied missen we toch wel. Als je het ook hebt van, wat hebben we voor onze ouderen in de stad op het gebied van uitgaan, horeca? En natuurlijk kunnen ze een hapje gaan eten. Over de wijken, specifiek wijken, missen wij ook, in het kader van het bestrijden van eenzaamheid, juist concentratie in die wijken. Ga eens een keer met elkaar om de tafel zitten. Waar wil je met je stad naartoe? Wat is die stip op de horizon? Wanneer ben je tevreden? En wat voor stad wil je zijn? Daar hoeven we nu niet een beslissing over te nemen, maar dat zijn wel dingen die je met elkaar af moet stemmen. Ik hoor mevrouw Van Engelen vanavond zeggen van, weet je, ik wil eigenlijk wel een autoluwe binnenstad. Dat is allemaal prima. Maar voorlopig is die auto nog niet uit het straatbeeld verdwenen. We zijn nu begonnen met het STOMP-principe. Ik heb ooit een collega horen zeggen, het STOM-principe. Daar sta ik volledig achter, want we zijn nog niet zover. Je moet dingen op elkaar afstemmen. Voordat je ergens aan gaat beginnen, ga dan eerst eens kijken, wat voor consequenties gaat dat hebben als je zo'n binnenstad autoluw gaat maken? Dat even gezegd hebbende, de balans tussen leefbaarheid en levendigheid hebben we besproken.

De voorzitter: Ik zie een interruptie van mevrouw Van Engelen, mevrouw Stolk.

Mevrouw Van Engelen: Dank u wel, voorzitter. Ik hoorde mijn naam. Dan word ik natuurlijk even wakker. Nee hoor, ik luister de hele tijd heel goed mee. Ik hoorde mevrouw Stolk net zeggen, we moeten nadenken over wat voor stad we willen zijn. En

dat hoeft niet per se nu. En daar moeten we dan plannen voor maken en bedenken. Maar voor mijn gevoel zitten we juist nu midden in die uitvoering met Slijpen aan een diamant. Het hele parapluprincipe wat we nu aan het doen zijn met die binnenstad. Dat we zorgen dat alles samenvalt. Ik ben benieuwd, hoe ziet de VSP het voor zich? Zijn ze het met ons eens dat we nu midden in dat proces zitten? Of is dat een heel ander proces waar ik nog nooit over na heb gedacht? En hoe ziet dat er dan uit?

De voorzitter: Mevrouw Stolk.

Mevrouw Stolk: Dat weet ik niet of u daar ooit weleens over nagedacht hebt. Maar wij hebben weleens geopperd, ga eens kijken of je je kernwinkelgebied compacter kan maken. Als je kijkt bijvoorbeeld naar steden als Breda, Den Bosch, daar heb je hele compacte...

De voorzitter: Ik ga heel even inbreken, mevrouw Stolk, want er werd een hele... Maar de vraag ging erover hoe u er tegenaan keek of wij midden in dat proces zitten of dat we misschien dat op een ander moment moeten doen, als ik het goed heb geïnterpreteerd.

Mevrouw Stolk: Dat is een hele goede vraag. Daar kan ik toch niet zomaar één, twee, drie een antwoord op geven.

De voorzitter: Dan wil ik u vragen om gewoon met uw woordvoering verder te doen.

Mevrouw Stolk: Nee, moet je luisteren, ik zit hier gewoon om met elkaar in debat te gaan. Er wordt een vraag aan mij gesteld. Dan mag ik daar volgens mij ook antwoord op geven. Het gesprek wat ik graag zou willen voeren met deze commissie of met deze raad is van, wat voor stad willen we nu zijn? En hoe gaan we dat vormgeven? En hoe gaan we dat bereiken? En dat mis ik een beetje. Ik heb af en toe het gevoel dat we een beetje hapsnap doen van, we gaan nu iets aanwijzen waarvan we de gevolgen nog niet echt kunnen overzien. Want nogmaals, als we het hebben over horeca en ondernemers, dat is niet aan ons. Het enige wat wij kunnen doen is zeggen van, daar mag een horecaondernemer zich vestigen en hij mag tot zo laat open. We moeten maar zien of daar die horecaondernemers naartoe komen. En hoe gaan we dat dan met elkaar doen? En hoe gaan we die jongeren aan onze stad binden? Ik hoor mevrouw Schnabel, of ik weet niet wie dat was vanavond, over studenten. Hoe gaan we studenten aan onze stad binden? Daar moet je over nadenken. We hebben niet veel intercityverbindingen meer. Die zijn we verloren. Wij zijn het hoger beroepsonderwijs verloren. Hoe gaan we die stad, weer zorgen dat die niet meer vergrijst, maar dat we ook meer jongeren aan onze stad weten te binden? Want voor mijn partij is het van belang dat jong en oud met elkaar... Dat we die moeten verbinden. En dat er een plaats is in die stad voor iedereen.

De voorzitter: Dank u wel. Dit was ook gelijk het einde van uw woordvoering?

Mevrouw Stolk: Dan ga ik even kijken wat ik nog op mijn briefje heb staan. Ik wil nog even een compliment maken aan de heer Groenewege, doordat hij met iets komt waar wij zes jaar geleden... Ik kan me nog herinneren dat ik een motie ingediend heb over gezond eten met ouderen. En daar heb ik een filmpje over laten zien om even aan te geven van, hoe is dat om ouderen gezond te laten eten? Want dan hebben we het over fastfood en geld. Heel veel mensen die geen geld hebben, zijn heel vaak genoodzaakt

om ongezonder te eten. In het verleden hebben we gezond eten met jongeren, verzuip je je toekomst, over obesitas hebben we het gehad. En als je het dan over gezond eten hebt met ouderen. We hebben veel ouderen in de stad. Als u, laat maar zeggen, daar iets aan toe zou willen voegen, aan uw amendement over gezond eten voor ouderen, maar dat ook dat gezonde eten betaalbaar wordt voor onze ouderen, en niet alleen voor de ouderen, maar het is voor alle inwoners van onze stad belangrijk, dan vindt u ons aan uw zijde. Ik wil niet opdringen van, we moeten mensen gezond laten eten, want dat vind ik een beetje betuttelen. Maar je moet eten gewoon wat je waar je zin in hebt en waar je trek in hebt. Maar het moet voor iedereen wel toegankelijk zijn en betaalbaar. De eenzaamheid heb ik het ook over gehad.

Het missen van de ouderen die een plek hebben in deze visie. En daar wilde ik het even nu voor de eerste termijn bij laten. Tot zover, voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel. We gaan naar de heer Safranti. We hebben het beste voor het laatste bewaard. Gaat uw gang.

De heer Safranti: Dank u wel, voorzitter. Ik durf niet meer. Maar ik zal het puntsgewijs dan even doorlopen. Want nogmaals, ik ben de laatste, heel veel is al gezegd. Uiteraard zijn wij natuurlijk ook voor een levendige en leefbare binnenstad. Hier moet wel een evenwicht in gevonden worden. Dat is ook door een aantal collega's al gezegd vanavond. De burgers moeten serieus genomen worden. Dan heb ik het puur over het participatieproces dat juist en goed verlopen moet worden. We sluiten in grote lijnen aan bij de woordvoering van PvdA. Trouwens, ik heb vanavond heel veel vrienden gemaakt, want ik was het eigenlijk ook met heel veel mensen eens. De Voorstraat-West is ook een paar keer genoemd. Zeker de angst ook van de ondernemers. Maar mijn buurvrouw heeft dat ook aangegeven over, toch maar namen noemen, Dolhuis, Merz. Volgens mij noemde mijnheer Katif ook een aantal namen. Daar zit onze angst eigenlijk ook wel, of de zorgen dan. Laten we het daarbij houden. Stimuleren in de wijken, puur in het kader van eenzaamheid, om mensen uit het isolement te halen. Want hoe dan ook, zo'n kroeg werkt toch wel stimulerend. Elkaar opzoeken. Bioscoop, Energiehuis gebied. Nogmaals, ik doe het allemaal puntsgewijs. Sorry, voorzitter. Dat gebied heeft ons alle aandacht. Het was ook volgens mij ooit bedoeld om daar juist dit soort gelegenheden te realiseren. En als daar naar gekeken kan worden, heel fijn. En tot slot richting het amendement van de heer Groenewege, zeker met de aanvulling van mijn buurvrouw zijn wij, als dat opgenomen kan worden, daar ook positief over. Dank u wel, voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Safranti.

De heer Safranti: Heel snel gedaan.

De voorzitter: Zeker. Dan zie ik dat het nu 21 uur 47 is. Dat wij 13 minuten hebben. En ik heb ook naar rechts gekeken, dat onze wethouder zijn dagboek helemaal vol heeft geschreven. Dat betekent dat wij in 13 minuten alles moeten behandelen. Klein momentje, mevrouw Schnabel. Dat zie ik als onmogelijk. Dan kunnen wij straks een beginnetje maken met de beantwoording door de wethouder. En dan moeten we straks even gaan kiezen of we dit door willen laten gaan met nog een oordeelsvormende sessie of dat we dit meenemen naar de gemeenteraad en dat iedereen wat meer spreektijd

krijgt en dat we niet alleen over de amendementen gaan hebben. En ik zie een punt van orde.

Mevrouw Van Engelen: Voorzitter, wilt u er wel rekening mee houden dat kiezen vaak ook best lang duurt in de commissie. Een deel van de beantwoording plus kiezen, dan hebben we misschien net een half antwoord en dan moeten we gaan kiezen. Misschien is met elkaar overleggen wat we gaan doen nu het handigst.

De voorzitter: Dat is niet waar. Het klopt wat mevrouw Van Engelen zei van, ik zei inderdaad, we kunnen een beginnetje maken misschien met de beantwoording.

Heel even centraal hier, mijnheer Van den Berg. Ik krijg net inderdaad ingefluisterd, en dat was me even ontschoten, het terrassenseizoen gaat beginnen in april. En we moeten het voor die tijd wel vaststellen. Ik zie dat mevrouw Van Engelen iets wil zeggen, want ik zie een vinger.

Mevrouw Van Engelen: Eén ding, voorzitter. Maart.

De voorzitter: Maar dan is wel de vraag, gaan wij dit in de gemeenteraad doen of gaan we dit bij een commissievergadering doen? Want een commissievergadering, op 13 februari wordt het volgens mij wat lastiger inplannen. En ik zie de heer Den Heijer, een vinger.

De heer Den Heijer: Volgens mij zijn de verschillen van inzichten op het groenplan wat minder nadrukkelijk aanwezig dan bij dit plan. Zou het een voorstel kunnen zijn om iets uitloop te pakken? Of dat we dat groen op een ander moment doen.

De voorzitter: Ik snap wat u zegt, maar het punt is, dat is voor u misschien zo het geval, maar je weet niet hoe dat voor andere partijen is. Dat lijkt me geen goede oplossing.

Mevrouw Stolk: Voorzitter.

De voorzitter: Mevrouw Stolk.

Mevrouw Stolk: Voor wanneer moet dit beslist worden? Graag. Want op basis daarvan kunnen we een beslissing nemen.

De voorzitter: Wethouder, gaat uw gang.

De heer Burggraaf: Voorzitter, ik zal even toelichten wat ik u net toefluister, als het gaat om de fatale beslistermijn. 1 april begint het nieuwe terrasseizoen. U stelt hier een visie vast die uitgangspunten vaststelt, die vervolgens door het college moeten worden doorvertaald in de terrassenverordening. Vervolgens moeten we die uitwerken en in het college vaststellen. Volgens mij is de volgende gemeenteraad, als hij niet 8 februari is, 12 maart. Dat zou dan betekenen dat je nog maar twee weken de tijd hebt. En dat is gewoon te kort om dan volgens het terrassenbeleid vast te stellen. Daarom zeg ik, als u wilt dat we dat voor het nieuwe terrasseizoen voor ondernemers op een zorgvuldige manier kunnen doen, dan is 8 februari de fatale beslistermijn voor de Horecanota.

Mevrouw Van Engelen: Voorzitter.

De voorzitter: Heel eventjes centraal. Mevrouw Van Engelen.

Mevrouw Van Engelen: Begrijp ik goed van de wethouder dat als we het niet op tijd vaststellen, dan geldt in ieder geval voor de eerste maanden van het terrasseizoen, totdat we dit hebben vaststelt en het door is verwerkt door het college, gewoon de oude regels?

De heer Burggraaf: Ja, dat klopt. Maar ik wilde wel benadrukken, daar zitten echt aspecten in als bijvoorbeeld met corona waarvan u heeft gezegd, we gaan een tijdelijke terrassenverruiming toestaan. Waarvan bewoners terecht zeggen, we zitten nu inmiddels twee jaar na coronatijd, wordt het niet eens een keer tijd om dat fundamenteel en structureel in je beleid vast te leggen? Dat dat soort dingen nog langer voortduren.

De voorzitter: Ik begrijp het, wethouder. In het stuk staat duidelijk wel wenselijk en niet een fataal termijn. We kunnen er inderdaad als... Althans, de commissie kan ervoor kiezen om daar toch wat langer de tijd voor te nemen, wat niet wenselijk is, wat u duidelijk aangeeft.

Mevrouw Van Engelen: Voorzitter, ik wilde maar gelijk een voorstel doen. Want volgens mij, we hebben elkaars geluiden gehoord, maar ik voel een beetje aan dat als we het nu een besprekpunt maken in de raad, dan wordt het best wel rommelig. We hebben nog wat meer tijd met elkaar nodig en ook eventjes met de wethouder in een tweede oordeelsvormende sessie. Maar wij kunnen natuurlijk wel als commissie duidelijk het signaal meegeven dat dit nu wel een prioriteit op de agenda heeft. En dat we met zijn allen ernaar streven om het in ieder geval in maart af te ronden.

De voorzitter: De heer Safranti.

De heer Safranti: Dat was ook ons voorstel, voorzitter.

De voorzitter: Dan zie ik drie mensen, vier mensen die daar blij van worden. Vijf, zes, zeven, fracties moet ik zeggen, acht. En een meerderheid is negen. En de negende. Dan gaan we het op die manier doen. Dat wij inderdaad het terugzetten naar de Agendacommissie, die snel een plekje gaat zoeken op de agenda. En inderdaad nog wat langer. Wat is ruime tijd? We hebben nu anderhalf uur gepakt. Wordt dat twee? Tweeënhalfuur hoor ik.

Mevrouw Van Engelen: Voorzitter, ik hoor de heer Den Heijer twee zeggen. Niet door de microfoon, maar het is duidelijk geworden, dit onderwerp leeft en het leeft ook serieus, want het was geen rommeltje vanavond. Het ging heel netjes, maar we komen er niet uit. Twee uur lijkt me schappelijk.

De voorzitter: Hier vooraan. Even centraal. Twee uur?

Mevrouw Van Engelen: Ja.

De voorzitter: Dan hak ik nu de knoop door. Mevrouw Pichel.

Mevrouw Pichel: Dank, voorzitter.

De voorzitter: Mijnheer Van den Berg, kan het alstublieft wat zachter, want ik vind het bloedirritant.

Mevrouw Pichel: Ik snap wel de behoefte lang genoeg. Dat begrijp ik. Maar we hebben nu heel veel besproken. Volgens mij zijn er behoorlijk wat overeenkomsten. En misschien liggen er nog gewoon wat vragen, zodat we veel gericht naar iets toe kunnen werken. Ik snap ook wel de behoefte dat men meer wil. Maar ik vraag me een beetje af, hoe kunnen we constructief de volgende vergadering doen, zodat hij goed wordt benut en dat we er ook gewoon goed in door kunnen pakken? Ik weet niet wanneer hij moet gaan plaatsvinden. Maar anders komt er weer zo'n hele vergadering. Ik denk dat we hem echt moeten richten.

De voorzitter: Ik hoor wat u zegt. En wij gaan dit terugkoppelen naar de Agendacommissie en de griffie. En we plannen twee uur in.

De heer Tutupoly: Voorzitter.

De voorzitter: De heer Tutupoly.

De heer Tutupoly: Ik vroeg me even wat af hoor. Mijn buurman heeft net ook al geholpen ten aanzien van die Groennota. Als daar de druk nu niet op ligt, kan je dat dan niet even doorschuiven?

De voorzitter: Sorry, ik zit niet te luisteren.

De heer Tutupoly: Ik gaf aan, mijn buurman gaf het net ook al aan over die Groennota. Als daar geen druk op ligt en op dit onderdeel wel, kan je die dan niet doorschuiven en dat je nu gewoon verdergaat?

De heer Kleinpaste: Voorzitter, er zijn ook mensen die naar een andere vergadering moeten.

De voorzitter: Daarom. Dat gaat hem niet worden. De heer Portier. En dan rond ik hem af.

De heer Portier: Het enige wat ik aan wil geven, wat mij betreft is twee uur gewoon veel te lang, want we hebben nu al een hele ronde gehad. Er komt nog een beantwoording van de wethouder dan de volgende keer en nog een ronde. Dat moeten we toch gewoon in een uur kunnen doen.

De voorzitter: Helder. Dan ga ik hem nu in stemming brengen. Wie stemt voor twee uur? Eén, twee, drie. Twee uur. Dan zie ik een meerderheid voor twee uur. Hamer ik hem nu af dat we twee uur... De heer Den Heijer.

De heer Den Heijer: Mij is nu even niet duidelijk of we nu mikken op aankomende week? Want er zijn natuurlijk ook...

De voorzitter: Aankomende week hebben we een regiobijeenkomst. Dan wordt het de week daarna.

De heer Den Heijer: Maar mikken we daar dan op nu?

De voorzitter: 13 februari wordt het dan waarschijnlijk. Die staat al helemaal vol. Lange termijn agenda staat er nog niet op. Heren, dames, nog even centraal. Hij blijft nu ook lekker gaan. Dat wordt de vergadering van 13 februari waar de Agendacommissie op gaat mikken, om dan een twee uur durende vergadering in te plannen, oordeelsvormende vergadering. Dank u wel. Einde vergadering.

5. Vaststellen Aanpak Vergroening Binnenstad - Raadsvoorstel

Voorzitter: mevrouw Pichel
Raadsgriffier: mevrouw Vermeulen
Verslag: NotuBiz

Aanwezig:
Dhr. Van den Berg (CDA)
Dhr. Droog (CU/SGP)
Mevr. Van Engelen (GroenLinks)
Dhr. Groenewege (Partij voor de Dieren)
Dhr. Katif (Beter Voor Dordt)
Mevr. Kruger (GroenLinks)
Dhr. Kuhlmann (VVD)
Dhr. Portier (SP)
Dhr. Roggekamp (Gewoon Dordt)
Dhr. Safranti (DENK)
Mevr. Schnabel (PvdA)
Mevr. Stolk (VSP)
Dhr. Tutupoly (Op Ons Eiland)
Dhr. De Vries (VSP)

Portefeuillehouders: wethouder M. Burggraaf

Ambtelijke ondersteuning: Dhr. Naaktgeboren

De voorzitter: Een hele goedenavond, dames en heren. Laten we gaan starten. Het is een paar minuten over tien. We hebben een uur de tijd voor deze vergadering. Ik stel voor dat we snel gaan beginnen. Aan iedereen welkom, raads- en commissieleden, wethouder, ambtelijke organisatie, mensen op de tribune en de mensen thuis hopelijk. En ik ga even een rondje doen voor het verslag. En dan begin ik rechts van mij.

De heer Naaktgeboren: Rick Naaktgeboren, ambtelijke organisatie.

De heer Burggraaf: Maarten Burggraaf, wethouder binnenstad.

Mevrouw Stolk: Margret Stolk, VSP.

De heer De Vries: André de Vries, VSP.

Mevrouw Van Engelen: Yara van Engelen, GroenLinks Dordrecht.

Mevrouw Schnabel: Marije Schnabel, Partij van de Arbeid.

Mevrouw Kruger: Kitty Kruger, GroenLinks Dordrecht.

De heer Roggekamp: Erik-Jan Roggekamp, Gewoon Dordt.

De heer Kuhlmann: Alexander Kuhlmann, Dordtse VVD.

De heer Van den Berg: Elco van den Berg, CDA Dordrecht.

De heer Groenewege: Pieter Groenewege, Partij voor de Dieren.

De heer Katif: Jacques Katif, Beter voor Dordt.

De heer Portier: Ronald Portier, SP.

De heer Tutupoly: Gersom Tutupoly, Op Ons Eiland.

De heer Droog: André Droog, ChristenUnie/SGP.

Mevrouw Vermeulen: Laurette Vermeulen, commissiegriffier.

De voorzitter: En ik zie de heer Safranti van DENK nog aanschuiven. En mijn naam is Ruby Pichel. En ik ben uw voorzitter. We zijn hier om het raadsvoorstel Aanpak Vergroening Binnenstad te bespreken. Een week geleden hebben we daarover een beeldvormende sessie gehad. Er waren niet veel technische vragen. Vandaar dat we deze nu hebben doorgestuurd naar een oordeelsvormende vergadering, met de volgende politieke vragen. In hoeverre waarborgt dit groenplan parkeerfaciliteiten in de binnenstad? En voldoet dit raadsvoorstel aan onze ambitie om een groene, leefbare en klimaatbestendig binnenstad? Zeg ik dat goed? Ja. Ik ga even kijken. Want we hebben natuurlijk nu de fracties die het woord kunnen gaan voeren. En daarna bieden we wat ruimte voor de wethouder om reactie te geven. Mogelijk nog een tweede termijn en een afronding. Daar hebben we een uur voor. Laten we daar rekening mee houden. Wie zou graag hier debat willen voeren? Ik zie een hand van de heer Katif. En dan even kijken hoor. Ik zie een aantal vingers. Ik ga ze proberen te onthouden. En anders moet u straks nog even uw vinger opsteken. Ik begin bij de heer Katif, Beter voor Dordt. Gaat uw gang.

De heer Katif: Dank u wel, voorzitter. Ik zal even iets rustiger praten dan net, want het was een beetje hectisch. Ik begin met een oprechte waardering voor het raadsvoorstel, omtrent de vergroening van onze binnenstad. Het plan omarmt niet alleen een esthetisch aspect van onze stad, maar belooft ook een duurzaam en veerkrachtig karakter. Om een oordeel te kunnen vellen en meer diepgang te geven aan dit voorstel, wil ik graag een aantal verhelderende vragen aan het college stellen. Tevens ook oordeelsvormend. Dat komt eraan. Komt goed. Allereerst, een tienjarenplan voor de vergroening wordt ondersteund door een budget van 550.000 euro uit Agenda 2030,

reserve binnenstad ontwikkeling. Ik zou graag willen zien dat de wethouder ingaat op de specifieke samenstelling van dit budget.

Welke kostenposten zijn hierin opgenomen en hoe deze vastgesteld zijn in relatie tot de beoogde vergroeningsdoelen. Ik zie u kijken. Moet ik het nog een keer herhalen? Verder ben ik benieuwd naar het participatieproces dat aan dit voorstel voorafging. In hoeverre zijn bewoners, ondernemers en andere stakeholders betrokken bij het vormgeven van deze vergroeningsplannen? Uit de woorden van de inspreker van vorige keer blijkt dit summier te zijn geweest. Welke waardevolle inzichten en suggesties zijn voortgekomen uit het participatietraject? En hoe hebben deze bijgedragen aan de uiteindelijke voorstellen die nu voorliggen? Daarnaast bij de prioriteiten wordt gesproken over specifieke locaties, zoals de Grote Markt en de Aardappelmarkt. Ik zou graag hier wat concreet aangegeven willen zien welke doelen het college nastreeft van deze stadsprojecten en hoe het succes van deze vergroeningsinitiatieven zullen gemeten worden. Zijn er specifieke indicatoren en benchmarks vastgesteld om de impact op de stad te evalueren? Een belangrijk aspect betreft ook de financiële kaders en de rol van cofinanciering. Hoe wordt bijgedragen vanuit POBD, de ontwikkeling van brasserie De Witt, bewoners en andere stakeholders ingezet in het vergroeningsproces? Ik zou graag een toelichting willen hebben over deze cofinanciering in de voortgang van het project, dat beïnvloed kan worden door deze financiële stromen en hoe die gemonitord kunnen worden. Tot slot, voorzitter. Met het oog op mogelijke kanttekeningen, risico's, met name de relatie tot medewerking van de bewoners en de ondernemers, hoe denkt het college deze uitdagingen aan te gaan? Zijn er specifieke strategieën en plannen om ervoor te zorgen dat het vergroeningsinitiatief breed wordt gedragen binnen onze mooie stad Dordrecht? Ik rond af. Wat is opgehaald uit de stad in hoeverre de gemeente particuliere initiatieven meeneemt en ondersteunt in deze ambitie van vergroening. Eerder werd ook makkelijk gezegd dat bijvoorbeeld parkeerplekken vergroend worden. Het kan wat mij betreft of wat Beter voor Dordt betreft niet zo zijn dat parkeerplekken verdwijnen, zodat er alternatieve locaties zijn voor parkeren. Vergroening mag nooit, nee ik zeg nooit, nee mag niet ten koste gaan van bijvoorbeeld parkeren en woongenot van de mensen die in de directe omgeving wonen. Tot zover, voorzitter.

De voorzitter: Dank, heer Katif. Ik hoorde wel een paar vragen, die ook wel wat technisch raakten, maar ik laat het ook even aan de wethouder. Misschien dat die daar gewoon heel makkelijk en snel antwoord op kan geven.

De heer Katif: Mag.

De voorzitter: Ga ik naar de heer Groenewege.

De heer Groenewege: Dank u wel, voorzitter. Bij de behandeling van de begroting van dit jaar diende de Partij voor de Dieren een motie in om het college zich aan een belofte te laten houden. Het groen werkelijk van de Biesbosch tot de voordeur brengen, zoals in het coalitieakkoord staat. Alle bestaande wijken, en dan vooral de meest versteende wijken, vergroenen met de 3-30-300-regel uit de vastgestelde Sportvisie. 3 bomen in het zicht van iedere woning, 30 procent boomkroonbedekking en 300 meter van het dichtstbijzijnde park. Een meerderheid van steen minnende partijen stemde helaas tegen. Maar de binnenstad krijgt, zoals altijd, een voorkeursbehandeling. Alle wijken zijn gelijk, maar sommige wijken zijn wat gelijkjer dan anderen, zou George Orwell zeggen.

Een vergroeningsplan, enkel en alleen voor de binnenstad. Stelt dat wat voor? De 3-30-300-regel zien we in ieder geval nergens meer terug. Zelfs niet een streven daarnaar. Groen van de Biesbosch tot de voordeur dan misschien? Die andere belofte uit het coalitieakkoord. Een klein beetje, want groene verbindingen worden wel genoemd. Maar een daadkrachtig plan met tussendoelen, om ze ook daadwerkelijk aan te leggen, is deze nota niet. Voor geen enkel project wordt bijvoorbeeld een streefdatum vastgelegd. Hiermee is de voortgang niet controleerbaar. De deadline van dit plan kan daarmee samengevat worden als, we zien wel. De verantwoording van het college wordt hiermee lastig. Voorzitter, de Partij voor de Dieren verwacht een concreet tijdspad met tussen- en einddoelen, als uitwerking van dit raadsvoorstel. In ieder geval voor de periode tot en met 2026, wanneer dit college er de brui aan geeft. Wij stellen een amendement voor om dit vast te leggen, dat u in de stukken kunt vinden. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel, de heer Groenewege. En de heer Groenewege kondigt ook een amendement aan. Dank u wel. De heer Kuhlmann, gaat uw gang.

De heer Kuhlmann: Dank u, voorzitter. De Dordtse VVD is voor meer gezellig groen in onze binnenstad. Een aantrekkelijk gezicht. De belevingswaarde staat daarbij voorop. Waarbij in het groen in het buitengebied de natuurwaarden en biodiversiteit een beslissende rol speelt, gaat het bij het groen in de binnenstad in de eerste plaats om een aantrekkelijk en bloemrijk groen voor bewoners en bezoekers. En een bloemrijk plantsoen ziet er wat ons betreft ook mooier uit dan een parkeerterrein. Toch zijn er, en de heer Katif zei dat natuurlijk ook al namens Beter voor Dordt, simpelweg ook parkeerplekken nodig voor de bewoners van de binnenstad. En ik weet dat dat voor hen een belangrijk onderwerp is. Ze hebben een brief geschreven. En ik zie ze ook hier op de tribune zitten. En in het experiment met het wandelend bos, waar we natuurlijk ook allemaal bekend mee zijn, gaat het steeds om een beperkt aantal parkeerplaatsen die dan vervangen worden door plantenbakken. Maar andere parkeerplaatsen blijven tijdens dat de experiment natuurlijk wel beschikbaar, waardoor mensen kunnen uitwijken. Als het bos verschuift, komen andere parkeerplekken vrij. En het vergroenen van al die verschillende plekken tegelijkertijd, als je al die zones bij elkaar optelt in dit plan, kan alleen op voorwaarde dat er voldoende alternatieve parkeerplekken beschikbaar zijn voor bewoners in bestaande en nieuwe parkeergarages en door de natuurlijke afname van die tweede parkeervergunningen. Dat is een belangrijk punt, dat we dat op de juiste manier doen. Vergroenen waar dat kan, waar er ruimte is en mensen ook alternatieven hebben om ergens anders te gaan parkeren. En daarnaast wil ik nog even aandacht vragen voor twee andere punten. Waar het gaat om speelgelegenheden is het natuurlijk belangrijk dat die goed beschikbaar blijven. Ik zie de heer Safranti ook al knikken natuurlijk. En dan moet je even goed kijken waar het gaat om een vergroening in een speeltuin, als het dan bijvoorbeeld gaat om kunstgras vervangen door gewoon gras, als dat heel schaduwrijk is, dan is de vraag of het daarmee heel toegankelijk blijft. Dat is een punt van aandacht. En dat is het voor nu.

De voorzitter: Dank u wel, heer Kuhlmann. Dan ga ik naar de heer Roggekamp van Gewoon Dordt.

De heer Roggekamp: Dank u wel, voorzitter. Voorzitter, voldoet dit plan aan de ambities van de binnenstad? Het plan wat voorligt heeft de status definitief. Maar is daar volgens ons nog helemaal niet aan toe. In het plan staat dat er een meewerkgroep is geweest,

waarvan wij niet kunnen zien wie of wat voor mensen erin hebben gezeten. Ook is er al twee dagen met voorbijgangers gesproken in de binnenstad. Naar onze mening is dit veel te weinig en geen borging voor de bewoners van Dordrecht. Sterker nog, wij ontvangen geluiden uit de stad, en vooral uit de binnenstad zelf, dat men het helemaal niet eens is met de gemaakte keuzes. Voorzitter, vier jaar geleden hebben we al een besluit genomen in de raad om verticaal groen toe te gaan passen in Dordrecht. Nu wordt aangegeven dat dit eigenlijk helemaal niet goed te doen is en geen meerwaarde zou hebben. Vier jaar geleden is het al besloten en nooit uitgevoerd. Onze vraag dan ook voor dit plan, of dit plan dan ook de la ingaat vier jaar? We hebben wel het idee dat het achter het bureau gemaakt is. Volgens ons om dit plan wel te kunnen laten slagen, denken we dat de wethouder in ieder geval extra momenten moet gaan inplannen om met de bewoners en de bedrijven in de stad te gaan praten. Ook luisteren naar de raad. Wat er opgehaald wordt, wordt niet de input van het plan. Dat wordt de input voor de discussie hier in de raad voor de volksvertegenwoordigers. En moet er ruimte zijn om dit plan te wijzigen. En niet al een definitieve status nu te hebben. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel, de heer Roggekamp. Even voor de duidelijkheid, want u gaf een aantal aan. Vooral de haalbaarheid van het plan was iets wat u als punt ook aangaf?

De heer Roggekamp: Vooral de participatie ook, die er is geweest. Het is niet goed gedaan met de bewoners in de stad. We kunnen niet zien wie er in zo'n meewerkgroep heeft gezeten. Met wat voor mensen er gesproken is. En wij horen andere signalen uit de stad.

De voorzitter: Ik zie een vraag van de heer Kuhlmann. Kom ik daarna bij u.

De heer Kuhlmann: Dank, voorzitter.

De voorzitter: Mijnheer Katif, uw microfoon.

De heer Kuhlmann: Ik denk dat de heer Roggekamp van Gewoon Dordt een goed punt raakt, waar het gaat om participatie, dat dat heel belangrijk is. Ik ben benieuwd, voorzitter, of de heer Roggekamp het met me eens is dat waar het gaat om wat voor type groen er gaat komen op die verschillende locaties, wanneer die op een zeker moment aan de beurt zijn, dat het belangrijk is om dat inderdaad met burgerparticipatie te doen en daar de voorkeur van de meerderheid van bewoners in een straat op een belangrijke manier te laten meewegen. Of het een hondenuitlaatveld wordt of juist een leuk plantsoen? Wat er gaat komen, dat bewoners daar een belangrijke stem in hebben.

De voorzitter: En uw vraag is of de heer Roggekamp het daarmee eens?

De heer Kuhlmann: Of hij het ermee is dat dat een goede aanpak zou zijn?

De voorzitter: De heer Roggekamp.

De heer Roggekamp: Dank u wel, voorzitter. Ik begrijp wat mijnheer Kuhlmann zegt, maar ik denk uiteindelijk nog dat wij de volksvertegenwoordigers zijn. En wel degelijk al die input willen hebben voordat wij een goede keuze kunnen maken. En dat niet de

keuzes voor ons afgewogen worden, zonder dat we weten van, hoe is het goed bij elkaar gekomen?

De heer Kuhlmann: Mag ik een vervolg stellen, voorzitter?

De voorzitter: De heer Kuhlmann, ja.

De heer Kuhlmann: Ik heb het nu echt over het detailniveau. Ik kan me voorstellen dat dat niet per se bij de gemeenteraad komt, of het ene type bloem of het andere ding. Maar dat dat wel iets is waar je, als je daar tegenover woont en daar dagelijks naar kijkt, natuurlijk wel ideeën over hebt. Dat bedoelde ik eigenlijk meer.

De heer Roggekamp: Daar kan ik mijnheer Kuhlmann in vinden.

De voorzitter: Dan komt er een vraag van de heer Groenewege, Partij voor de Dieren.

De heer Groenewege: De Partij voor de Dieren onderschrijft ook het belang van participatie. Maar we moeten denk ik wel realistische eisen neerleggen bij het college. En de eis dat het college aanlevert wie er allemaal aan een participatietraject heeft deelgenomen, lijkt mij nogal in tegenspraak te zijn met de privacy van die deelnemers. Dat is toch helemaal geen wenselijke eis om bij het college neer te leggen? Maar de heer Roggekamp suggereerde dat net wel.

De voorzitter: De heer Roggekamp, heeft u daar een antwoord op?

De heer Roggekamp: Ja. Ik hoef echt geen namen en rugnummers te hebben. Maar op dit moment lijken het bepaalde groepen te zijn geweest die, naar ons idee, één kant op hebben gekeken. Omdat er heel veel bewoners die wij spreken en bedrijven die we spreken die zeggen, wij willen wat heel anders. En daarom hebben wij het idee dat niet gewoon de hele groep mensen waar het om gaat in Dordrecht geraadpleegd is. En aangezien we niet kunnen zien wie er in een meedenkgroep, die heel nadrukkelijk genoemd wordt, zitten, kunnen we ook niet zien welke groeperingen er wel of niet aangesloten hebben en of dit de waarde is, zoals wij denken dat het zou moeten zijn voor de stad.

De voorzitter: Dank u wel. Dan ga ik even kijken. De volgende op mijn lijstje is mevrouw Schnabel.

Mevrouw Schnabel: Dank u wel, voorzitter. We waren blij met de inbreng vorige week van Stichting DE STAD en Platform Duurzaam. En we sluiten ons heel erg graag aan bij de woordvoering van de Partij voor de Dieren. Want ook wij vinden dat de focus ligt te veel op de binnenstad. En we zijn blij. En we vinden het een goed idee om de binnenstad te vergroenen. En als we kijken naar de pleinen in de binnenstad, zoals het Scheffersplein, is dat ook nodig. Maar deze aanpak vinden wij nog te vaag geformuleerd. En daarom ook nog niet voldragen op dit moment. En we sluiten ons aan bij Gewoon Dordt, als het gaat over de participatiemogelijkheden. We vinden het, jammer is eigenlijk niet het juiste woord... Het geeft niet zoveel vertrouwen dat de inbreng van experts niet is meegenomen. En dat gaven zij afgelopen vergaderingen heel duidelijk aan. En we begrijpen niet helemaal waarom dat deze deskundige inbreng... Of dat er zo om is

gegaan met deze deskundige inbreng. We zijn benieuwd naar wat daar de reden van is. En naast het tijdspad dat is aangevraagd, denken we ook dat het goed is om een stedenbouwkundige visie mee te nemen in het voorstel, om te kijken wat waar mogelijk is, naast de toolbox die wat breed en vaag geformuleerd is. En juist met een stedenbouwkundige visie wat concreter gemaakt zou kunnen worden.

De voorzitter: Dank, mevrouw Schnabel. Ik snap natuurlijk ook de behoefte om te denken aan meer vergroening verder dan de binnenstad, maar dit gaat natuurlijk wel om de aanpak van de vergroening van de binnenstad. Is daar dan specifiek een vraag over van u?

Mevrouw Schnabel: Nee. Dank u wel. Ik vond het gewoon een heel goed punt van de Partij voor de Dieren dat er inderdaad te veel focus ligt op de binnenstad. En dat we dat graag ook in de wijken zouden zien. Dat is wat ik wilde zeggen.

De voorzitter: Mevrouw Van Engelen van GroenLinks.

Mevrouw Van Engelen: Dank u wel, voorzitter. We hebben het vanavond over onze binnenstad. En ik hoor de teleurstelling bij mijn collega commissie- en raadsleden dat er nooit genoeg groen is. En die mening deel ik helemaal. Maar gelukkig hebben we het vanavond wel over groen. En niet zomaar groen, want je ziet heel vaak als het gaat over groen in de binnenstad, hebben we het niet alleen over Dordt, dan hebben we het over mooi groen en groen waar we leuk naar kunnen kijken. Maar dit gaat gelukkig verder dan mooi groen. In het raadsvoorstel worden ook belangrijke punten genoemd. Naast de hogere belevingswaarde, het beperken van hittestress en wateroverlast, het versterken van de biodiversiteit en het ondersteunen van een gezonde leefstijl. Zeker het beperken van de hittestress en de wateroverlast zijn hier volgens mij erg belangrijk. En daarom hebben deze plannen ook wel degelijk haast. Onze interpretatie van het stuk is dat het bureau waarmee gaan werken, Terra, duidelijk goede ideeën heeft en expertise. Wij zien het positief in dat zij aan de slag kunnen in de stad.

De heer Safranti: Voorzitter.

De voorzitter: Heer Safranti.

De heer Safranti: Even een vraag aan mevrouw Van Engelen. Ook wij zijn natuurlijk voor groen. Alleen onze collega, mijnheer Kuhlmann, gaf natuurlijk ook aan, groen, prima, maar het moet niet ten koste gaan van de parkeerplaatsen. Hoe dan ook, er zijn mensen in de binnenstad die gebruik maken van een parkeerplaats. Hoe denkt u of GroenLinks hierin?

Mevrouw Van Engelen: Voorzitter, ik krijg een beetje een déjà vu, want volgens mij heeft de heer Safranti deze vraag gesteld over een ander onderwerp vanavond. Maar ik zal hem opnieuw beantwoorden ten aanzien van het groen. En daar komen een paar dingen bij kijken. Ik wil nog eventjes nadruk leggen op het probleem van de hittestress. Dat is een gigantisch probleem. En elke zomer is het gewoon een feit, dit gebeurt, dat er zwakkere mensen in onze samenleving, waaronder veel ouderen, sterven door de hittestress. Het is te warm en we moeten de binnenstad verkoelen. Betekent dit dat we mensen die niet in staat zijn om een stukje te lopen van hun parkeerplek naar hun huis

gaan dwingen om aan de buitenrand van de stad helemaal te gaan parkeren? Nee. Daar moeten passende oplossingen voor gezorgd worden. Maar we hebben de taak om voor iedereen in onze stad te zorgen, ook voor die oudere en die zwakkere mensen die het in de zomer niet meer trekken, omdat het te warm is.

De heer Safranti: Voorzitter.

De voorzitter: Een vervolgvraag, de heer Safranti?

De heer Safranti: Ja, een vervolgvraag. Totaal met u eens hoor. Daar gaat het ook allemaal niet om. Ik ben het hier ook mee eens. Alleen aan de andere kant, u weet ook dat wij, buiten de hittestress, enorme parkeerproblemen hebben in de binnenstad. Heeft u ook aan alternatieven gedacht?

De voorzitter: Mevrouw Van Engelen.

Mevrouw Van Engelen: Voorzitter, deze binnenstadportefeuille is natuurlijk veel breder. We hebben het hier ook over een paraplu. Tegelijkertijd spelen er ook dingen, zoals Spoorzone, Maasterras. En daar hoor ik ook een heleboel over het parkeren. En daar zitten ook allemaal plannen in. Nu ben ik niet woordvoerder op al die plannen. Ik ben samen met mijn collega, mevrouw Kruger, woordvoerder voor de binnenstad. Ik kan u niet precies die verdeling meegeven van, hoe zit het in de toekomst met parkeertorens daar en plekken hier? Het is alleen wel duidelijk dat de raad het met elkaar eens is, en dit is ook altijd de lijn van GroenLinks geweest, dat we moeten zorgen voor een groene stad, zonder dat het onze inwoners... Zonder dat we het hun onmogelijk maken om fijn en goed te kunnen leven.

De voorzitter: Dank u wel. Was u klaar met uw woordvoering of had u nog wat?

Mevrouw Van Engelen: Nog niet helemaal. Ik stond klaar om nog eventjes aansluiten bij een aantal partijen. Beter voor Dordt gaf het al eventjes aan, het risico dat wordt genoemd is, en dan wil ik het even goed zeggen, ik ga hem er even bij pakken, hij is maar heel kort, de medewerking van bewoners en ondernemers en vastgoedeigenaren. Wij zijn inderdaad ook wel benieuwd, hoe gaat het college dat aanpakken? En ik wil me graag aansluiten bij Partij voor de Dieren als het gaat om het tijdspad. Want het is inderdaad een mooi plan, maar wij willen dat natuurlijk ook in de gaten kunnen houden. Zeker ook omdat er... Ik probeer net al de nadruk te leggen over waarom het zo belangrijk is dat we juist ook die binnenstad, die zo versteend is, zo snel moet gaan vergroenen. Daar wil ik nog even als laatste afsluiten met een compliment.

En dat is het plan van de POBD. Of in ieder geval misschien is dat gestimuleerd door het college is het compliment voor de wethouder. Weet ik niet. Om zo snel mogelijk te kijken, wat voor groen kunnen zij toevoegen aan de straten? Want we zijn wel op het punt dat alle kleine beetjes helpen.

De voorzitter: Dank voor uw inbreng. Ik ga naar de heer Droog van ChristenUnie/SGP.

De heer Droog: Dank u wel, voorzitter. Het integrale groenplan voor de binnenstad is een plan dat aansluit bij de ambitie van een duurzame en groene stad. En ook goed past bij

de verschuiving naar een openbare ruimte met meer groen, waarin het comfortabel toeven en aangenaam verblijven is. Er zijn een aantal fracties die het punt genoemd hebben rondom de burgerparticipatie. Sluiten we ons bij aan. Wij zijn heel benieuwd naar het amendement van de Partij voor de Dieren, rondom de noodzaak van een concreet tijdspad met ijkdoelen. Of motie?

De voorzitter: De heer Groenewege wil daar wat op zeggen.

De heer Groenewege: Ik kan de nieuwsgierigheid van de heer Droog vrij snel vervullen, want hij staat al bij de stukken.

De heer Droog: Geweldig.

De voorzitter: Prachtig.

De heer Droog: Zodra ik thuis ben, ga ik hem bekijken. Ten aanzien van wat nieuwe input. De bevolking wil visie van de stad als het gaat om ruimtelijke kwaliteit. Een stad die duidelijke en stevige keuzes maakt. En in het Terra rapport worden dingen aangestipt, maar niet uitgewerkt. Daarnaast, veel mensen zijn blij dat de gemeente bezig is met vergroenen, maar het gaat ook om het daadkrachtig vervolg. Om realisatie van de plannen. Het is goed om ervoor te zorgen dat ook al op de wat kortere termijn projecten opgeleverd worden waarin zichtbaar wordt wat het vergroenen van de binnenstad betekent, concreet. Daarnaast punt rondom de expertise. Daar vraagt de definitieve uitwerking om. Raadzaam om de mensen met expertise, denk aan mensen die ervaring hebben in het doen van projecten op het gebied van het vergroenen van steden, hitte-experts, stadsecologen, om die te laten optrekken met bewoners, met de input van de bewoners. En tot slot, de tip die ook vorige week de heer Steehouwer al meegaf. Laat de bomen die er staan, staan. En de groei van planten hangt af van de grond. Je kan nog zoveel visie hebben, maar zonder goede grond wordt het niets. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Droog. Een vraag van de heer Kuhlmann?

De heer Kuhlmann: Ja.

De voorzitter: Gaat uw gang.

De heer Kuhlmann: Ik ben even benieuwd naar de kijk van uw fractie, ChristenUnie/SGP ook op het punt dat er natuurlijk bewoners zijn die een auto parkeren en dat daar ruimte nodig voor is. Want ik hoorde u, maar ik heb u daar op dat onderdeel niet gehoord. En ik heb u wel gehoord, zo snel mogelijk. Dat kun je natuurlijk op verschillende manieren interpreteren. Je zou kunnen zeggen, zo snel mogelijk. Zo snel als de bomen besteld kunnen worden en de struiken, huppakee, al die parkeerplaatsen eruit en groen. Of je zou ook zo snel als mogelijk kunnen interpreteren, dat is zo snel als dat er een afname is door natuurlijk verloop van tweede parkeervergunningen en er alternatieven zijn. Zijn twee heel verschillende tempo's.

De heer Droog: Zeker.

De heer Kuhlmann: Hoe kijkt u daarnaar?

De heer Droog: Ik denk aan optie nummer twee.

De voorzitter: Dank u wel. De heer Portier, gaat uw gang. SP.

De heer Portier: Voorzitter, om te beginnen kan ik me aansluiten bij de woordvoering van de heer Groenewege en van mevrouw Schnabel. Ik wil een paar dingen zeggen ook over het parkeren. Want er zijn bewoners die zorgen geuit hebben van, kunnen wij straks onze auto nog wel kwijt? We moeten vaak al rondjes rijden om een parkeerplek te vinden. Toen ik nog een auto had, heb ik dat zelf ook ervaren. En ik vind dat we die zorg inderdaad tegemoet moeten komen. En de snelste manier lijkt mij om het parkeren in de binnenstad, buiten parkeergarages, alleen nog maar voor bewoners toe te laten. Dat kan al een heleboel lucht scheppen. En daarnaast zou het ook handig zijn als de mensen met een vergunning voor de binnenstad, als ze ook in de aanpalende vergunningsgebieden mogen parkeren, zodat als daadwerkelijk toch nog de binnenstad vol is, ze daarbuiten kunnen komen. Dan denk ik dat het een goed streven is om sowieso de kades langs het water, bijvoorbeeld bij de Kuipershaven, om die volledig auto- slash parkeerplaatsvrij te maken. En te kijken van, kunnen we ook niet alleen gokken op nieuwe parkeergarages, zoals op de Grote Markt, maar ook bijvoorbeeld de parkeergarage op de Visstraat, opkopen en voor bewoners beschikbaar stellen voor dat gedeelte van de binnenstad.

De voorzitter: De heer Portier, is dat niet wat meer voor het mobiliteitsplan en niet zozeer voor de vergroening binnenstad? Of wilde u het gewoon even kwijt?

De heer Portier: Dat scheidt de ruimte om ook meer groen en bomen... Als je inderdaad minder ruimte nodig hebt voor parkeren. Op die manier kun je de zorgen van bewoners van, daar komt nu allemaal groen, waar kan ik mijn auto nog kwijt, om die weg te nemen. Dat is de relatie die ik daarin zie. En als laatste punt, we gaan nu praten inderdaad over uitbreiden van groen. Onder andere meer bomen. In een vergaderzaal parallel hieraan wordt gesproken over een voorstel om te gaan bezuinigen op het onderhoud van bomen. Dat kan ik niet met elkaar rijmen. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u. Ik zie een vinger van... Ik kijk nog heel even naar de tijd, want het is nu half elf. Ik weet niet, hoeveel mensen willen nog... Jullie ook nog? Kunnen jullie zo kort mogelijk of in ieder geval aanvullingen te doen, dingen die nog niet zijn gezegd. En dan geef ik de wethouder het woord.

De heer Van den Berg: Dank, voorzitter. Een groene stad draagt bij aan een levendige en leefbare stad. We zijn blij met het experiment van het wandelend bos en de participatie die wordt doorlopen. En zo in samenspraak met bewoners ruimte mogelijk wordt vrijgespeeld voor meer groen. Onze bewoners moeten natuurlijk wel voldoende alternatieve parkeergelegenheden hebben, middels die één parkeervergunning. En daar ligt de opgave bij de Mobiliteitsnota, die we binnenkort gaan bespreken. En voor bezoekers van de binnenstad geldt dat perceptie van die bereikbaarheid leidend is. Dat vond ik een heel mooi woord in het stuk, de perceptie van bereikbaarheid. Wij staan best achter dit voorstel. We delen de aandacht die de VVD noemde met betrekking tot

speelplaatsen. En kunnen ons ook vinden in het punt van de Partij voor de Dieren met betrekking tot het concrete tijdsplan. Dank.

De voorzitter: Dank u wel. Dan ga ik naar mevrouw Stolk van VSP.

Mevrouw Stolk: Voorzitter, dank. Ik zou bijna mijn woordvoering over kunnen doen die ik in de vorige vergadering heb gedaan, maar dat zal ik jullie besparen. Ik wil toch nog eventjes terugkomen op weer het participatieproces. Je kan bijna een-op-een op alle voorstellen het participatieproces en de communicatie neerleggen. Ik zou toch eens een keer aanraden dat het college een cursus participatie en communicatie gaat doen om te kijken van, wat houdt dat eigenlijk precies in om echt de stad mee te nemen en ook echt te laten participeren? En mijnheer Roggekamp gaf dat al aan, we hoeven niet naam en rugnummers te weten, maar je zou toch weleens willen weten welke mensen er in zo'n werkgroep zitten of in zo'n, hoe je het ook noemen wil. Voorzitter, dat terzijde. Natuurlijk gaan wij mee met de woordvoering van de heer Kuhlmann. We zijn natuurlijk voor vergroenen, maar we hebben ook nog inwoners van onze stad. En als je kijkt, en dan val ik een beetje in herhaling wat ik in de vorige commissie heb gezegd, het afgelopen jaar zijn er 180.000 auto's bijgekomen in Nederland. We moeten ons niet blindstaren. En we moeten niet naïef zijn om te denken dat je die auto zomaar uit het straatbeeld kan laten verdwijnen. En als je daar groen neer voor gaat zetten, wat ga je dan doen voor die inwoners van je stad? Hou daar rekening mee. En als er geen plek is, dan zou je andere alternatieven moeten gaan bieden. Maar zolang dat niet geregeld is... En sommige dingen conflicteren heel erg met elkaar. Als je kijkt naar het vorige wat hier voorlag, de Horecanota, waar je, laat maar zeggen, Voorstraat-Noord autoluw op een gegeven moment wil gaan maken en bomen in een andere commissie wil je op gaan bezuinigen. Weet je, dat soort dingen. De visie loopt niet synchroon. Dat wil ik even gezegd hebben. Leg eens de programma's naast elkaar. Leg die eens als een soort oplegger over elkaar heen. En wat zie je dan gebeuren in zo'n gebied? En dan zal je zien dat heel veel dingen elkaar raken. Als je het ene doet, heeft dat altijd consequenties voor het andere. Laten we daar eens lering uit trekken en ga eens... Ook als college zijnde.

Als je verschillende portefeuilles hebt en je gaat een gebied ontwikkelen, ga dan ook eens kijken wat voor het jouw portefeuille betekent, maar wat dat ook betekent voor je collega. Want dat kan weleens heel conflicterend zijn. En dan kom je in een discussie van, wij willen meer groen, wij willen een auto. Laten we eens met elkaar gaan kijken, en dat is ook meer een oproep aan onszelf, hoe we dat zelf op bepaalde programma's over elkaar heen kunnen leggen.

Mevrouw Van Engelen: Voorzitter.

De voorzitter: Er komt een vraag van mevrouw Van Engelen.

Mevrouw Van Engelen: Mevrouw Stolk deed heel goed haar best om niet de vorige woordvoering te herhalen, maar ik ga wel dezelfde vraag herhalen als in de vorige sessie. Snap mevrouw Stolk waarom ik denk dat wij daar nu juist mee bezig zijn met elkaar? En als we hier nog niet mee bezig zijn, hoe zouden we het dan moeten doen?

De voorzitter: Mevrouw Stolk.

Mevrouw Stolk: Voorzitter, wij als gemeenteraad, als je het hebt over een duaal stelsel, dan zijn wij 39 gemeenteraadsleden. Het college maakt het beleid. En wij moeten gaan kijken als raadsleden, zijn die kaders... Wij zitten in de kaderstellende rol en we zitten in de controlerende rol. Wat ik zou willen, is dat het initiatief meer vanuit de raad komt. Jullie hebben ervoor gekozen, of het college heeft ervoor gekozen, ben ik overigens heel blij mee hoor, dat je met die 39 raadsleden juist kan gaan zeggen van, je kiest voor een politiek akkoord op hoofdlijnen. Maar laten we zelf eens het initiatief nemen, aan de voorkant je kaderstellende rol meegeven aan het college. Dat mis ik af en toe nog eens een beetje, dat het meer achteraf is. Van, het college komt met een voorstel. Wij schieten het voorstel af. Maar geef eens van tevoren die kaders mee waar dat college mee aan de slag kan. En wat verwacht je van dat college? Dat zou ik, als je zegt van, zijn we er al mee bezig, gedeeltelijk. Ik zeg niet helemaal, maar we zijn wel met elkaar op de goede weg. Maar ik zeg altijd, het kan altijd beter. Nogmaals, als je het hebt over groen, heel belangrijk. Maar dat heeft ook consequenties voor de inwoners van je stad. En die moet je daarin meenemen als je het hebt over leefbaarheid, over de auto's waar ik het over heb. Voorlopig zijn die auto's nog niet uit het straatbeeld. Het Maasterras moet nog ontwikkeld worden. Het is allemaal nog niet zover. Maar die plannen liggen er dadelijk allemaal al.

De voorzitter: Dit roep bij mevrouw Van Engelen nog wat vragen op.

Mevrouw Van Engelen: Voorzitter, in mijn optiek zijn die kaders al gesteld door de gemeenteraad. Waaronder bijvoorbeeld met het programma Slijpen aan een diamant. Daar wordt nu aan gewerkt, omdat de kaders zijn gesteld. En dit is ook weer een vooruit borduren daarop. Eigenlijk mijn vraag aan mevrouw Stolk is denk ik, gaan we nu terug en opnieuw kaders stellen of gaan we deze keer eindelijk een keer verder en nu onze controlerende taak uitvoeren, omdat we kaders stellen al hebben gedaan. En zorgen dat die binnenstad ook echt daadwerkelijk gaat veranderen ten goede van onze inwoners in deze tijd.

De voorzitter: Ik heb een beetje het idee dat jullie allebei een soort andere invalshoek hierin hebben. En ik denk niet dat we daar vanavond uit gaan komen. Als jullie het goed vinden, ga ik even naar de vraag van de heer Kuhlmann, tenzij u heel dringend in één zinnetje nog wat kan terug zeggen daarop.

Mevrouw Stolk: Als mevrouw Van Engelen zegt, we moeten doorgaan. Natuurlijk moet je doorgaan. Als je stilstaat of achteruit... Je kan niet achteruit leven. Ik zeg ook altijd, Johan Crujff zei dat ook altijd, je kan niet achteruit voetballen, je kan alleen naar de bal toe en je kan alleen maar vooruit. Als je zegt van... Maar wij hebben kaders meegegeven in die zin, neem de inwoners van je stad mee. Hebben we dat gedaan? Ik hoor heel veel mensen hier vanavond zeggen, dat hebben we te weinig gedaan. Als dat mijn controlerende taak is, heb ik het even over mezelf, dan zeg ik, dat heeft het college niet goed gedaan. Punt.

Mevrouw Van Engelen: Voorzitter, voor de goede orde, gewoon omdat het gezellig ook is, dat laatste punt ben ik met mevrouw Stolk eens. Als dat een kader is geweest die we meegeven, dan mogen we die zeker controleren.

De voorzitter: Dank u wel. De heer Kuhlmann.

De heer Kuhlmann: Dank u, voorzitter. Ik werd geraakt door de opmerking van mevrouw Stolk, waar het gaat om de samenhang. Daar heeft ze denk ik een heel belangrijk punt, dat verschillende zaken, zoals groen en of je je auto ook nog steeds een beetje kwijt kan, die hangen natuurlijk met elkaar samen. En met dat in gedachten ben ik benieuwd hoe mevrouw Stolk of de VSP kijkt naar de wens die een aantal hier aan tafel noemden van, er moet een hele sterke, strakke planning en een deadline zijn van wanneer wat gebeurt. Is het juist, omdat het met elkaar samenhangt, niet slimmer om daar een beetje ruimte in te houden. En op het moment dat die ruimte er is, er zijn parkeerplekken vrijgekomen, ergens anders ontstaan... Dan kun je weer wat volgend oppakken. Maar als we nu het helemaal dichttimmeren met een strakke planning, dat is misschien niet zo'n slim idee. Hoe kijkt u daar tegenaan?

Mevrouw Stolk: Voorzitter, mijn vriend van de VVD, wij kunnen elkaar daar heel vaak in vinden. Want juist als je het helemaal vastlegt, helemaal vast kadert, bestaat er nergens geen ruimte meer. En volgens mij willen we altijd nog een stukje ruimte overhouden om bepaalde dingen in te vullen. En natuurlijk, als je iets doet, dan moet daar weer wat tegenover staan. Maar juist die ruimte en de participatie van de inwoners van de stad vinden we daarin heel belangrijk. Gewoon een beetje die ruimte houden.

De voorzitter: Was u klaar met uw woordvoering?

Mevrouw Stolk: Ik geloof het wel.

De voorzitter: Dan gaan we naar de heer Safranti.

De heer Safranti: Dank u wel, voorzitter.

Mevrouw Schnabel: Voorzitter.

De voorzitter: Sorry, er was nog een vraag van mevrouw Schnabel.

Mevrouw Schnabel: Dank u wel. Ik had nog een korte vraag namelijk. Want ondanks dat mevrouw Stolk en ik het misschien niet eens zijn over het autogebruik, werd ik wel inderdaad ook getriggerd door wat mevrouw Stolk aangaf over tegengestelde belangen. En dan was ik benieuwd of zij het met ons eens is dat je daar eigenlijk een veel duidelijker visiedocument op zou moeten hebben? Wat voor vorm dat het dan ook krijgt. En of die benadering of althans die toolbox van Terra dan genoeg geeft om dat te kunnen doen?

De voorzitter: Dat zijn twee gesloten vragen. Dat kan kort.

Mevrouw Stolk: Ik kan er ja, ja op zeggen, maar dat vind ik nooit leuk. Want je zit in de politiek om toch ook wel bepaalde dingen en het debat daarover aan te gaan. Ik heb ook in mijn vorige woordvoering gezegd, het ontbreekt aan een echte visie. Waar willen we als stad naartoe? En dat mis ik bijna in heel veel onderwerpen. Dat wil niet zeggen dat je overal tegen bent, maar je mag wel verwachten dat er een stip op die horizon is. En dat je als college kan zeggen van, maar als we die vier jaar hebben gezeten, wat wil ik dan bereikt hebben? En waar wil je met je stad naartoe? Maar soms is er heel veel overlap of tegenstellingen, wat ik net al zei, op onderwerpen. Het bijt elkaar. En dat vind ik gewoon

zonde. Om echt met je stad vooruit te gaan. Want het heeft meer een remmend effect dan dat het een vooruitgaand effect heeft.

De voorzitter: Mevrouw Schnabel.

Mevrouw Schnabel: Dank u wel. En dan nog heel kort. Hoe kijkt mevrouw Stolk dan tegen die toolbox aan? En wat vindt zij dan van het feit dat die deskundigheid van Stichting DE STAD en van Platform Duurzaam, naast het feit dat het misschien met het participatieproces met inwoners ook niet goed is gegaan, dat dat dan niet is meegenomen?

De voorzitter: U zei, heel kort. Mevrouw Stolk.

Mevrouw Stolk: Weet je, als je participatie vraagt aan bepaalde belangengroepen, of hoe je dat ook noemen wilt, of dat dan de stad is, wat u noemde, of duurzaam, naar alle input moet je luisteren. En als daar niks van terug te vinden, dat is niet oké.

De voorzitter: Mag ik dan nu door naar de heer Safranti van DENK? Mijnheer Safranti gaat uw gang.

De heer Safranti: Dank u wel, voorzitter. Voorzitter, in grote lijnen zijn wij het eens met de woordvoering van de VVD. En met name ook de kritische noten van mijn buurvrouw van de VSP. Wij vinden ook dat groener waar kan het. Het moet ook kunnen. Maar niet ten koste van parkeerplaatsen. Dat is natuurlijk al eerder aangegeven, ook door andere collega's. Een groene speelplaats is al benoemd. Dat is voor ons echt van belang.

Zeker in de binnenstad. Die missen we. Als het goed is, hebben wij ook... Met een motie waren we natuurlijk gekomen. En de wethouder gaf aan, eerstvolgende projecten gaan we daar rekening mee houden. Die toezegging hadden we toen meegekregen. Het participatieproces is natuurlijk een paar keer genoemd, ook vanuit diverse hoeken. Maar met name de PvdA gaf aan dat deskundigen niet goed gehoord zijn. En dat maakt ons ook een beetje wakker daarin. Want dat stukje had ik zelf eerlijk gezegd gemist. En als dat echt zo is, dan neem ik dat ook wel kwalijk. Maar ook Gewoon Dordt gaf aan dat juist het proces achter zo'n bureau is geregeld. En dat zijn toch wel kreten waar ik denk van, is dat echt zo? Want ik zag net de wethouder ook nee schudden. Ik zou ook graag straks de wethouder daar even willen horen. Wat ik heel belangrijk vind, waar andere collega's juist positief waren, zijn wij juist niet positief, met het experiment wandelbos. Waarom? Ik woon natuurlijk zelf in de binnenstad. En ik heb daar alleen maar ellende en onveilige situaties meegemaakt. Heel veel onrust door de buurtbewoners. En dat wil ik hier toch benoemd hebben. Het is misschien wel een leuk gezicht om daar even langs te rijden of te zien, maar als je daar echt woont en je merkt dat, je hebt daarmee te maken, dan heb je daar gewoon last van.

Mevrouw Van Engelen: Voorzitter, mag ik even een verduidelijkende vraag stellen?

De voorzitter: Mevrouw Van Engelen, gaat uw gang.

Mevrouw Van Engelen: Want de heer Safranti van DENK stelde net dat hij daar zelf persoonlijk last van had gehad. En hij had overlast door bewoners. Maar wordt er nu

bedoeld dat de heer Safranti en andere bewoners daar last van hadden? En hoeveel zijn dat er dan? Of had de heer Safranti last van het Bewegende Bos en door zijn buurtbewoners?

De voorzitter: De heer Safranti, kunt u opheldering geven?

De heer Safranti: Ik heb geen last van mijn buurtbewoners, maar met name van dat Wandelende Bos. Dat experiment dat constant aan het wandelen was in de binnenstad, wat voor heel veel onveilige situatie heeft gezorgd. En daar hebben wij toentertijd ook volgens mij met Op Ons Eiland vragen gesteld. Volgens mij waren er ook andere partijen die daar ook kritisch over waren. Dat waren ook de punten die wij toen benoemd hebben. Dat is eigenlijk het idee daarachter. En tot slot, het alternatief. Hebben wij een alternatief als het straks allemaal groener gaat worden, zeker met de groei en de wens naar een groei. En ik hoor net 180.000 auto's in Nederland per jaar. Dat moeten we natuurlijk ook omrekenen naar Dordrecht. En hoe dan ook, iedereen heeft toch wel een auto. En daar moeten we gewoon wel een alternatief voor bieden. Of dat een parkeerplaats wordt of buiten de stad, dat maakt niet uit. Maar hoe dan ook, dat moet meegenomen worden. Dank u wel, voorzitter.

De voorzitter: Zie ik nog een vraag van de heer Kuhlmann.

Mevrouw Stolk: Voorzitter.

De heer Kuhlmann: Nog even. Dank u, voorzitter. Om het heel scherp te hebben en misschien ook een verschil. Wat betreft de Dordtse VVD is het niet zo dat elke parkeerplaats die er nu is op straat behouden moet blijven, dat je helemaal niet zou kunnen vergroenen. Natuurlijk is groen mooier dan een parkeerplaats. Het gaat rond dat dat past bij ontwikkelingen, alternatieve plekken en een natuurlijke afname van die tweede parkeervergunningen. Wat ons betreft is het niet zo dat elke parkeerplek die er nu is per se voor altijd zou moeten blijven bestaan op de plek waar hij nu is. Kijkt u daar ook zo naar.

De heer Safranti: Voorzitter.

De voorzitter: Gaat uw gang.

De heer Safranti: Inderdaad, daar kijken we... En dat dat was ook wat ik aangaf van, kom dan met alternatieven. Of dat een ondergrondse parkeerplaats is, een parkeerdek...

De voorzitter: Ik denk dat die helder is. Zullen we doorgaan naar mevrouw Stolk?

Mevrouw Stolk: Voorzitter, ik wil daar even op aanvullen, wat de heer Kuhlmann ook aangeeft, we moeten niet vergeten dat geloof ik veertig procent van de auto's zijn van leasemaatschappijen. Er zijn ook heel veel mensen die hun auto nodig hebben vanwege hun werk. En die kan je niet zomaar ineens allemaal wegpoetsen. Dat moeten we ook niet vergeten. Dat wil ik toch nog wel even gezegd hebben.

De voorzitter: Dank, mevrouw Stolk. Dan wilde ik nu eigenlijk voorstellen om de wethouder de kans geven om te reageren. Het is tien voor elf. Ik wil hem wel even de

gelegenheid geven. En met uw instemming zal ik waarschijnlijk niet precies om tien uur afronden, maar dan kunnen we straks ook even kijken hoe we verder willen gaan en wat er verder nog nodig is voor deze commissie. Wethouder Burggraaf, gaat uw gang.

De heer Burggraaf: Dank u wel, voorzitter. We hebben een hele avond met heel veel onderwerpen gehad. Voor het eerst dat ik het woord kan voeren. Ik wil bij deze in ieder geval even graag de complimenten in ontvangst nemen richting de ambtelijke organisatie. Want er zijn heel veel vragen gesteld op de verschillende stukken. Die zijn heel snel aangeleverd. Ik ben daar ook zeer tevreden over hoe netjes dat allemaal gebeurd is. En die complimenten neem ik bij deze in ontvangst en draag ik over aan onze medewerkers die hier hard aan gewerkt hebben. Dan het tweede aspect. En dat is die door mevrouw Stolk van VSP wordt gezegd van, je moet heel erg integraal werken en een duidelijke visie op de stad hebben waar je naartoe gaat. Ik word er toch wel een beetje zwaarmoedig van om dan te zien dat als je dat beetpakt, hoe complex dat blijktbaar dan toch hier in de discussie wordt. Want dat is precies hetgeen wat we met de binnenstad gedaan hebben. We hebben in 2022 een toekomstbeeld voor de binnenstad vastgesteld, waarin u de stip op de horizon zet waar je naartoe gaat. Dat is de visie waar u om vraagt. Die is vastgelegd. Vervolgens in integraal werken is juist wat we hier gedaan hebben. Door te zeggen, we gaan niet eerst aan u een Horecanota voorleggen, een half jaar later een Marktvisie, een half jaar daarna een Mobiliteitsplan en een half jaar daarna een Groenplan.

We hebben gezegd, om dat in die ruimte uit te kunnen voeren, heb je verschillende belangen met elkaar af te wegen. Zorg dat je het integraal bespreekt. Dat is wat er nu bij u voorligt. Omdat je kan de stad vergroenen, maar dat kan ook je ambities van bereikbaarheid in de weg zitten of in ieder geval botsen. Of waar het gaat om de plekken waar je de markt wil zetten of waar je evenementen wil organiseren. Dat is precies hetgeen wat we hier met u proberen te doen, om daar in een goede samenhang de afwegingen in te maken. Ik denk dat het jammer is dat in het beeldvormende deel, moet ik het even goed zeggen, PLANTERRA er niet is geweest om het toe te lichten. Want ik heb die presentatie wel gehad. En je ziet hem in het stuk terugkomen. En dat hoor ik hier echt in de woordvoeringen niet terug. Dat komt blijkbaar niet duidelijk genoeg uit het stuk naar voren, als zijnde er niet een hele scherpe en duidelijke toolbox en instrumenten meegegeven. Want die is er echt wel degelijk. Ook op nummer 5, is pagina 61, ziet u een paar van die kaartjes, die eigenlijk die afwegingen meegeven als het gaat om, wat voor verschillende doelstellingen wil je halen met vergroenen? Op de ene plek is het vooral de hittestress aanpak. Op de andere plek zeg je, het is meer om de juiste belevingskwestie toe te voegen. En weer een andere plek is het dat juist water het grote vraagstuk is. Of op een plek is het bijvoorbeeld waar je ook een evenement nodig moet hebben, dan moet je die combinatie zoeken, omdat anders het één het ander kan tegenhouden. Daar zijn echt wel degelijk allerlei lenzen aangereikt. En wat er is gedaan, is een heel sterk participatietraject met de stad geformuleerd, hoe je dat vervolgens doet. Ik ben het ook echt niet eens met de bevindingen die hier worden gedaan, dat hier een hele slechte of matige participatie op is geweest, want dat is niet het geval. We zijn twee dagen aan de voorkant met de stad in de weer geweest. U ziet in dit voorstel letterlijk tekeningen die gemaakt zijn tijdens die participatie. Staan gewoon in dit voorstel. We hebben ook echt teruggekoppeld wat we daar hebben opgehaald. Houdt het daarmee op? Nee, daar houdt het niet meer op, want dit is tegelijkertijd ook een aanpak

die juist zegt, op visieniveau op die binnenstad geven we een aantal kaders mee. Daar staat ook de vergroeningsroute, die u wel degelijk ook op de kaart terugziet. Maar er wordt ook gezegd, als je het vervolgens gaat beetpakken, dan ga je daarna nog weer eens een veel gedetailleerder participatietraject in. Want neem Statenplein. Als je zegt van, die moet vergroenen en u stelt zo meteen de visie vast van de warenmarkt en u zegt, wij zien het wel zitten om de warenmarkt inderdaad door te schuiven, zodat we het Statenplein veel beter met andere dingen kunnen gebruiken, dan is dat het startpunt voor het ontwerp maken van het Statenplein. Waarbij je dan vervolgens dit plan pakt en met alle belanghebbenden om de tafel gaat zitten en gaat zeggen, welke functies willen we daar en hoe kunnen we dat goed combineren? Dan is dat ontwerp in een participatietraject. En zo is dat op heel veel meer van de grote vergroeningsplekken. Zo gaat het ook op de Aardappelmarkt. Daar doorlopen we nu al een participatietraject met de buurt. Waarbij ook bewoners zeggen, wacht, hebben jullie wel oog voor dat er ook met voldoende parkeerplekken in de omgeving blijven?

De voorzitter: Ik hoorde even een vraagteken, want u heeft een interruptie.

De heer Burggraaf: Anderen die zeggen, heb er oog voor dat er ook plek moet zijn om afval te verwerken? In zo'n participatietraject worden allerlei andere belangen meegegeven. Die ga je vervolgens in het ontwerp afwegen en keuzes maken, tot we tot een definitief ontwerp komen.

De voorzitter: Wethouder Burggraaf.

De heer Burggraaf: Dat zit ingebakken in het verdere proces.

De voorzitter: Wethouder Burggraaf. Ik dacht, ik hoorde een vraagteken. Mevrouw Schnabel heeft een vraag.

Mevrouw Schnabel: Dank u wel, voorzitter. Ik ben benieuwd, als het dan steeds per plein of steeds per plek bekeken wordt, wat dan nodig is om te gaan vergroenen? Betekent dat ook dat dat dan steeds opnieuw in de raad komt? Of is dat dan gewoon... En mijn tweede vraag is, vorige week is best wel duidelijk aangegeven door Stichting DE STAD dat zij een stedenbouwkundige visie missen. Hoe kijkt de wethouder daar tegenaan?

De voorzitter: Wethouder Burggraaf.

De heer Burggraaf: U stelt de kaders vast. U stelt aan de voorkant vast waar de budgetten voor uitgegeven worden. Op het moment dat er budget nodig is, dan komen we dat bij u ophalen. Als er andere beleidskaders gewijzigd moeten worden, dan komen we bij u terug. Voor wat betreft de stedenbouwkundige visie, die zit wel degelijk op het groen verhaal. Hebben we die in beeld. Er zit nu een route getekend hier in het plan. Maar er zit wel degelijk ook een stedenbouwkundige onderbouwing achter in ons beleid. Ik vind het een terechte oproep van Stichting DE STAD. Maar het is niet zo dat die er niet is. Die is er wel degelijk, die stedenbouwkundige visie op die vergroening. Ik wil eigenlijk maar zeggen, ik proef bij u denk ik de behoefte, nogmaals, aan goede participatie. Ik hoop dat ik duidelijk heb gemaakt dat er wel echt degelijk goede participatie is geweest.

Lees het stuk erop na. Daar hebben we echt ook wel de voorbeelden van gegeven. Het tweede is, de vervolgstappen doe je wel degelijk ook nog weer intensievere participatie op het moment dat je de concrete projecten beetpakt. En dan pak je echt de expertise beet. Het derde is, ik zou u willen adviseren, omarm de systematiek. Want ik snap ook de teleurstelling van enkelen die zeggen, waarom in de binnenstad en nog niet op andere plekken? Voor de binnenstad heeft u een heel duidelijke visie en toekomstbeeld neergezet. Ik snap hem ook wel, want daar zeg je van, dat heeft een functie die veel breder is. En eigenlijk voor alle mensen die overal in de stad wonen een functie vervult, waar iedereen samenkomt. Ik vind het logisch dat je in zo'n stad zegt van, daar hebben we een wat hogere prioriteit op. En je kan ook zeggen, we omarmen de aanpak. En dat is een mooie aanpak die ook die manier van het... Met die verschillende lenzen werken, het participeren eromheen. Dat kan een heel mooi voorbeeld zijn hoe je dat verder in andere plekken in de stad en in de wijk ook gaat uitrollen. Ik heb er in ieder geval heel veel vertrouwen in dat je daarmee een hele mooie aanpak hebt, waar je mooie resultaten voor de stad kan bereiken. Dan even over het tijdspad. Natuurlijk kunnen we daar concreetheid nog op geven.

En tegelijkertijd is het ook zo dat het een deel niet te doen is, omdat je soms voor de ruimte die het nodig heeft het vraagt dat je eerst parkeerruimte krijgt. En dat is wel een beperkende factor, want u heeft als mobiliteitskader meegegeven dat pas als een nieuwe inwoner in de binnenstad komt, als iemand verhuist, dat die nieuwe inwoner geen tweede parkeervergunning krijgt. Vanaf dat moment ontstaat er ruimte. Eigenlijk een parkeerplek die vrijkomt. We bieden bewoners in gebieden aan om hun tweede auto te parkeren in een parkeergarage. Op het moment dat ze zeggen, dat doen we, dan krijg je plek op straat. Maar dat zijn wel de eerste randvoorwaarden die je moet hebben, voordat je vervolgens ook echt die vergroening kan beetpakken. Het andere is dat we natuurlijk investeren in parkeergarages. Maar de realiteit is ook, dat kost gewoon een enorme tijd voordat je dat hebt. Op de Grote Markt zijn we daarmee bezig. Maar u wil heel graag participatie. Vind ik ook terecht. Dat organiseren we. Maar dat kost ook tijd. En daardoor heb je niet volgend jaar al een parkeergarage daar liggen. Dan ben je zo weer een paar jaar verder. Ik zou het graag sneller willen, maar wil je het zorgvuldig doen, dan gaat dat niet. Dat geeft wel beperkende factoren. En dat maakt wel een beetje dat ik de oproep van de Partij voor de Dieren... De ambitie onderstreep ik. De concreetheid onderstreep ik. De vraag is, hoe concreet kan je het in de tijd plannen, zonder dat je precies van al die afhankelijkheden weet wanneer die ingevuld kunnen worden. In ieder geval is het zo dat u in de businesscase voor de vergroening van de binnenstad voor die 10 jaar al 3 miljoen gereserveerd heeft. En dat u 5 ton reserveert om nu aan de slag te gaan. En dat we daarvan heel veel al in dit jaar kunnen realiseren. Beter voor Dordt vroeg naar een specificatie daarvan. Dat betekent dat je van dat bedrag ongeveer 225.000 euro in de trajecten doet in participatie met de ondernemers, POBD en de brasserie. Waarbij ze cofinanciering leveren en je gewoon dit jaar concreet ook de vergroening kan realiseren. Dat je voor de eerste pilots 50.000 euro uittrekt en dat je voor het bewegende bos 1,5 ton in dit budget hebt zitten. En in de begeleiding van dit alles... Of de bewonersinitiatieven zit op 50.000. En de begeleiding hiervan ook op 50.000. Dat is even uw vraag van, hoe zit de specifieke financiering verdeeld over de verschillende trajecten?

De voorzitter: Interruptie van de heer Groenewege. Gaat uw gang.

De heer Groenewege: Ik begrijp het dan goed dat voor die projecten, die al gaan lopen en waarvoor geen parkeerruimte nog moet worden vrijgemaakt, wel een tijdspad kan worden geschetst waardoor geen problemen ontstaan.

De voorzitter: De heer Burggraaf.

De heer Burggraaf: Correct. En neem van mij aan, daar sturen we ook op vanuit het college. Want we willen gewoon... Dit groenplan is echt vanuit ambitie neergezet. En ik merk dat diezelfde ambitie zit ook in het Binnenstadsbedrijf die we hebben, want je ziet bij bezoekersstromen dat juist vergroening van die binnenstad enorm veel beleving geeft en daarmee ook voor je bezoekerseconomie heel veel oplevert. Ik kan het toch niet laten om ook nog even te benadrukken dat de simpele oplossing als zijnde, laten we alleen de bewoners op straat parkeren en niet meer de bezoekers van buiten. Ik zou zeggen, doe dat alsjeblieft niet, want daarmee doe je echt geen recht aan de andere functie die de binnenstad heeft.

En dat is het kernwinkelgebied wat u heeft vastgesteld. En daar raakt u echt de ondernemers enorm mee als je die parkeerruimte niet geeft. De ambitie om zo snel mogelijk, nogmaals, auto's van de straat af te krijgen om die kwaliteit op de open ruimte te kunnen toevoegen, die is heel hoog. Maar we doen het ook in het realiteitsgehalte dat we een goed alternatief moeten hebben, voordat je in die ruimte ook die vergroening kan invullen.

Mevrouw Stolk: Voorzitter.

De voorzitter: Mevrouw Stolk, gaat uw gang.

Mevrouw Stolk: Mag ik een opmerking maken? Gewoon een opmerking. De heer Burggraaf gaf net aan van, ik word er een beetje zwaarmoedig van. Maar het valt eigenlijk best wel mee. En ik denk, want hij doelt ook een beetje... Want ik werd daar natuurlijk een beetje door getriggerd. Maar ik denk, ik laat hem even uitpraten. Ik denk dat je gewoon 39 raadsleden hebt, die gewoon heel constructief ook de vorige vergadering hebben gehad en ook nu. Het valt eigenlijk misschien best wel mee dat zwaarmoedige. Dat wilde ik toch eventjes even meegeven, dat hij gewoon ook lekker kan slapen vanavond.

De voorzitter: Dank, mevrouw Stolk. Heer Burggraaf, gaat u verder met uw stuk. Sorry, de heer Portier.

De heer Portier: Want de heer Burggraaf sprak mij aan. Hij noemde het een te simpele oplossing om inderdaad de bezoekers van de binnenstad, de mensen die gaan winkelen te verwijzen naar de parkeergarages voor te parkeren. Ten eerste zie ik geen voordeel in ingewikkelde oplossingen boven simpele oplossingen. Het tweede is, is de heer Burggraaf van mening dat er in de parkeergarages niet voldoende capaciteit is om de mensen onder te brengen die komen winkelen in de binnenstad?

De heer Burggraaf: Voorzitter, dat is helaas een feit, zeker op de piekdagen die iedereen wel kent, op de vrijdag en de zaterdag, dat mensen in de rij staan om in de garage te komen. Nou is het zo dat er genoeg momenten in de week zijn dat die capaciteit van de

parkeergarages niet toereikend is. Maar dan gaan we naar een hele discussie over het Mobiliteitsplan. Ik wilde even ervoor waken dat we niet alleen in de binnenstad bewoners hebben, maar ook ondernemers. En dat in die balans er gekeken moet worden. En dan sluit ik af, voorzitter. Ik ben blij met de woorden van mevrouw Stolk in de zin van, als we elkaar daar kunnen vinden dat we met dezelfde ambitie en passie en snelheid in die binnenstad de kwaliteit willen gaan toevoegen, dan vinden we elkaar. En dan is vooral het pleidooi wat ik hier wil doen aan u, lees het stuk nog een keer goed. Als u zegt van, we willen daar die overtuiging, boek nog een keer tijd in om u ook door PLANTERRA dat nog eens een keer wat meer in detail toe te lichten, omdat het college echt de grote overtuiging heeft dat je hiermee een toolbox en instrumenten vaststelt die precies voldoet aan de aandachtspunten die u vraagt.

Namelijk, betrek de expertise, zowel van de mensen die de leefomgeving kennen, van bewoners, als de expertise van de mensen die expertise hebben omdat ze wat van groen afweten en degenen die er iets van weten omdat ze weten, wat heb je nodig om in een omgeving een goede beleving te hebben? Betrek die erbij. Dat zit in dit traject. En weeg goed alle verschillende belangen die erin zitten en maak daar keuzes in. Dat zit ook in dit verhaal. En zorg dat je snel concrete meters maakt. Die hebben we hier ook. En als laatste wel altijd met de winstwaarschuwing dat ik zeker weet dat wij allemaal graag harder zouden willen vergroenen in die openbaar ruimte dan in de praktijk lukt, omdat je nou eenmaal om die ruimte te winnen voor het parkeren, dat dat een taai traject is. En wat ik zei, parkeergarages en dergelijke gewoon ook veel tijd kosten om die uiteindelijk gerealiseerd te hebben. En dat is ook de realiteit aan de andere kant.

De voorzitter: Dank, wethouder. Ik wilde even rondkijken. Want we zien natuurlijk allemaal dat voor vanavond de tijd erop zit. Maar ik wil wel formeel even vragen of er behoefte is aan een tweede termijn. Ik zie overal een nee. Als ik ook even kijk naar de twee politieke vragen die zijn gesteld, of daar inderdaad voldoende aandacht aan is besteed? Ik hoor eigenlijk heel veel beantwoording wel voor deze politieke vragen. En dan is mijn vraag aan u, hoe zou u verder gaan als er geen behoefte meer is aan een tweede termijn? Mevrouw Van Engelen wil een voorstel doen.

Mevrouw Van Engelen: Voorzitter, ben ik weer als eerste hiermee. Volgens mij kunnen we naar een conclusie toe. En ik hoorde sowieso een aankondiging van het amendement van Partij voor de Dieren. Staat zelfs al in het RIS. Wat betekent dat we het als bespreekstuk naar de raad gaan brengen. In ieder geval één deel van de paraplu ligt alvast in de raad. Ook voor de wethouder is dat fijn. En dan zou ik zeggen, laten we de spreektijd beperken tot amendementen en moties.

De voorzitter: Kan de commissie zich vinden in het voorstel van mevrouw Van Engelen? Mevrouw Stolk, u wil wat zeggen?

Mevrouw Stolk: Ja hoor. Wat mij betreft had het gehamerd kunnen worden. Maar omdat er een amendement ligt, alleen beperken tot het amendement of eventueel nog een motie.

De voorzitter: De heer Kuhlmann.

De heer Kuhlmann: Die aanvulling dat als dit concept amendement niet wordt ingediend, dat we dan gewoon kunnen hameren.

De voorzitter: Akkoord. Dat lijkt me een prima voorstel. Griffie heeft dat zo genoteerd. Een hamerstuk, tenzij het amendement wordt ingediend, dan houden we het op een bespreekstuk, met beperking tot twee minuten bespreken voor het amendement. Klopt? Dan wil ik jullie allemaal bedanken. Dank, wethouder. Dank, ondersteuning. En welterusten.

Aldus vastgesteld in de raadsvergadering van 2024.

De griffier,

De voorzitter,

A.E.T. Wepster

A.W. Kolff